

**PANEVĖŽIO RAJONO SAVIVALDYBĖS
VIEŠOJI BIBLIOTEKA**

**BIBLIOTEKOS
2021 M. VEIKLOS
ATASKAITA**

2021

Turinys	
I. BENDROJI DALIS	3
Pagrindinės veiklos	3
II. Bibliotekų tinklas ir paslaugų prieinamumas	5
2.2. Bibliotekų tinklo ir paslaugų prieinamumo pokyčiai ataskaitiniais metais	5
2.3. Nestacionarus gyventojų aptarnavimas	5
2.5. Bibliotekų paslaugų prieinamumas asmenims, turintiems negalią	5
2.4. Pasiekimai, trūkumai ir problemos, susijusios su bibliotekų ir jų paslaugų prieinamumu.	6
III. FONDO FORMAVIMAS.....	6
3.1. Fondo būklė	6
3.2. Aprūpinimas dokumentais.....	7
3.2.1 Naujų dokumentų įsigijimas.....	7
3.2.1. Lėšos dokumentams įsigyti.....	9
3.2.3. Periodiniai leidiniai	11
3.3. Dokumentų nurašymas	13
3.4. Fondo panaudojimas	14
IV. VARTOTOJŲ APTARNAVIMAS	15
4.1. Vartotojų telkimas	15
4.2. Vartotojų skaičius	15
4.3. Vartotojų sudėties pokyčiai	16
4.4. Apsilankymų skaičius	17
4.5. Išduotis.....	17
4.6. Skaitomumas	20
4.7. Vartotojams skirtos darbo vietos 2021 m.	20
4.8. Vartotojų orientavimas ir apmokymas.....	21
4.9. Tarpbibliotekinio abonemento (TBA) paslauga	22
4.10. Renginiai	23
4.11. Mokamos paslaugos	26
V. DARBAS SU SKAITYTOJ AIS VAIKAIS	27
5.1. Skaitytojų telkimas	27
5.2. Skaitytojų vaikų aptarnavimas.....	27
5.3. Apsilankymų skaičius	28
5.4. Išduotis	28
5.5. Renginiai vaikams	31
VI. Informacinė ir kraštotyros veikla	33
6.1. LIBIS PĮ diegimas.....	33
6.2. Informacinis fondas	34
6.3. Bibliografinis informacinis vartotojų aptarnavimas	34
6.4. Katalogų ir kartotekų sistema	35
6.5. Internetas	36
6.6. Elektroninės bibliotekos paslaugos	38
6.6. Kraštotyros veikla. Kraštotyros veiklos koordinavimas	40
VII. METODINĖ VEIKLA	42
7.1. Įvaizdžio formavimas ir ryšiai su visuomene	44
7.2. Projektai. Tyrimai	45
VIII. PERSONALAS	46
8.1. Darbuotojų skaičius	46
8.2. Darbuotojų profesinės kvalifikacijos kėlimas	46
IX. Materialinė bazė	48
9.1. 2021 metais atlikti remonto darbai:.....	48
9.2. Inventoriaus būklė.....	49
9.3. Bibliotekų patalpos.....	49
9.4. Techninis aprūpinimas.....	49
X. Finansavimas	50
IŠVADOS	50

I. BENDROJI DALIS

Pagrindinės veiklos

Ataskaitiniais metais, tęsiantis COVID-19 pandemijai, bibliotekos, kaip ir didelė dalis vartotojų aptarnaujančių įstaigų, buvo priverstos mažinti darbo apimtį, uždaryti skaityklas, riboti vartotojų patekimą į patalpas, perkelti dalį veiklų į virtualias erdves. Bibliotekų vartotojams buvo suteikta galimybė pasiskolinti ir grąžinti dokumentus, o kontaktinis informacijos teikimas, gyvų renginių organizavimas ir kitos įprastos bibliotekų lankytojams veiklos tapo neprieinamos. Šios būtinosios priemonės ir žmonių psichologinė būsena bei baimė apsikrėsti, stipriai pakoregavo lankomumo ir kitus rodiklius.

Vienas svarbiausių bibliotekos tikslų – teikti aukštos kokybės, įvairias, kiekvienam gyventojui prieinamas kultūros paslaugas.

2021 metais rajono bibliotekose vyko susitikimai su kūrėjais, edukaciniai, virtualūs renginiai, parodos. Virtualioje erdvėje surengti susitikimai su psichoterapeute iš Prancūzijos Aurima Diliene, Graikijoje gyvenančia panevėžiete rašytoja Indre Jonušyte, rašytoja Irena Buivydaite, literatūrologe Ramune Bleizgiene. Poeto Vytauto Mačernio metams skirtas susitikimas vyko su rašytoja, muziejininke Aldona Ruseckaite. Bibliotekoje apsilankė dirigentas Donatas Katkus, buvo pristatyta jo knyga „Užrašai iš Rokantiškių“. Antrus metus biblioteka dalyvauja festivalio „Nepatogus kinas“ veiklose. Bibliotekos lankytojai šio festivalio metu galėjo bibliotekos kompiuteriuose žiūrėti kino filmus, o 4 filmai buvo demonstruojami gyvai.

Minint rajono bibliotekos 70-mečio sukaktį, surengta dailininko Kazimiero Naruševičiaus darbų paroda „Iš bibliotekos fondų“, kurioje eksponuojami visi rajono bibliotekose turimi šio dailininko darbai. Renginyje „Išstikimi knygai“ 2021 metų bibliotekininke paskelbta viešosios bibliotekos Skaitytojų aptarnavimo skyriaus vedėja Rima Karpinskienė.

Tęsiant bendradarbiavimą su Slovėnijos Škofja Loka miesto biblioteka, šios bibliotekos lankytojams buvo parengtas virtualus tautodailininko Rimanto Zinkevičiaus medinių angelų parodos „Pasaulio grožis angeluose“ pristatymas.

Bibliotekoje tęsėsi „Maminukų akademijos“ veiklos. Vyko susitikimai su aktore Kristina Savickyte-Damanskiene, keramike Genovaite Vaičkauškiene, iliustratore Inga Dagile. Pristatant kraštiečio Mato Grigonio veiklas, sukurta paroda, išleista atvirlaiškių serija.

2021 m. įgyvendinta 16 nacionalinių ir vietos projektų bei programų.

Ataskaitiniais metais, tęsiant projektų „Gyventojų skatinimas išmaniai naudotis internetu atnaujintoje viešosios interneto prieigos infrastruktūroje“ ir „Prisijungusi Lietuva“ veiklas:

- bibliotekininkų vykdomuose mokymuose skaitmeninio raštingumo buvo apmokyta 1 600 rajono gyventojų.
- pilnai atnaujinta ir modernizuota rajono bibliotekų IT įranga vartotojams.

Kitas svarbus bibliotekos uždavinys – pristatyti bibliotekas visuomenei, kaip atminties institucijas, skatinančias bendruomenės narių kūrybiškumą, socialinį aktyvumą.

Įgyvendinant šį uždavinį toliau buvo tęsiama bibliotekos leidybinė veikla – parengti, išleisti ir pristatyti leidiniai Pajstrio seniūnijos gyvenamosios vietos. Istorinis-administracinis žinynas, Panevėžio seniūnijos gyvenamosios vietos. Istorinis-administracinis žinynas 2021, Raguvos seniūnijos gyvenamosios vietos. Istorinis-administracinis žinynas. G. Petkevičaitės – Bitės bibliotekos rengtoje laidoje „Literatūrinis žadintuvas“ buvo pristatytos Petro Juknevičiaus knygos apie Panevėžio rajono seniūnijas.

Paminėtos žymių kraštiečių - rašytojos ir visuomenės veikėjos Gabrielės Petkevičaitės-Bitės 160-oji ir skulptoriaus Juozo Zikaro 140-oji sukaktys. Parengta paroda „Lietuvos tapatybės ženklais tapę Juozo Zikaro kūriniai“, vyko edukacijos ir susitikimai.

Įgyvendinat projektą „Inovatyvus žvilgsnis į krašto istoriją“, sukurta interaktyvi skaitmeninė programėlė - virtualus turas „Knygnešių keliu“. Programėlė pajvairina pažintį su J.Tumo-Vaižganto ir knygnešių muziejumi – ja galima naudotis mobiliajame telefone. Žaidimo dalyviui suteikiama galimybė pačiam tapti knygnešiu ir išbandyti knygų gabenimo kelią, atliekant tam tikrus veiksmus ir užduotis muziejaus teritorijoje pagal nukreipiamas lokacines vietas.

Dar viena svarbi bibliotekos veiklos dalis – neformalus švietimas. Ataskaitiniais metais biblioteka vykdė 3 programas, kuriose dalyvavo daugiau kaip 30 rajono vaikų. Prie bibliotekų įkurtuose 3 Vaikų dienos centruose teikiamos vaikų socialinės priežiūros paslaugas, užtikrinant kūrybingą ir saugų vaikų laisvalaikį.

2021-ųjų metų Bibliotekos prioritetai:

- **Organizuoti renginius ir kitas veiklas, skirtas Gabrielės Petkevičaitės-Bitės 160-ųjų gimimo metinių paminėjimui.**

Panevėžio rajono savivaldybės viešoji biblioteka šiai sukakčiai pažymėti skyrė renginių ciklą „Kultūros keliai: stotelė Gabrielė Petkevičaitė-Bitė“. Rajono vaikai buvo kviečiami kurti atviruką Bitei, naudojant skaitmenines technologijas. Sukurtas vaizdo įrašas, kuriame aktorės Astos Preidytės skaitoma rašytojos kūryba, vyko įvairūs konkursai ir kitos veiklos rajono bibliotekose.

Skaitmeninės savaitės (ALL DIGITAL Week) metu organizavome akciją/konkursą „Kūrybiniai užsiėmimai su grafine planšete“. Vaikai interaktyviomis priemonėmis piešė G.Petkevičaitę –Bitę ir Puziniškio dvarelį.

Įdomias veiklas, naudojant tradicines ir inovatyvias formas, siūlė gyventojams Smilgių biblioteka ir Puziniškio muziejus. Didelio populiarumo susilaukė interaktyvus pažintinis žaidimas „Bitės draugas“, kviečiantis aplankyti sudaryto maršruto vietas, susijusias su rašytojos gyvenimu ir veikla. Smilgių biblioteka pristatė 20 objektų, esančių Panevėžio, Pakruojo ir Joniškėlio vietovėse ir pateikė žaidimo taisykles: aplankius penkis pasirinktus objektus, nusifotografavus prie jų, ir pasidalinus asmeninėje FB paskyroje, surenkama 100 taškų ir gaunamas „Bitės draugo“ ženklelis“. „Bitės draugiais“ tapo ir Smilgių gimnazijos pradinukai, aktyviai kovęsi protmūšyje, sprendami Kahhot galvosūkius „Ar pažįsti G.Petkevičaitę-Bitę?“.

Minint G.Petkevičaitės organizuotų mokymo kursų Puziniškyje 95-erių metų sukaktį, visą vasarą virtualioje erdvėje vyko konkursas „Šimtamečiai aritmetikos uždaviniai“. Buvo pateikiami uždaviniai iš senovinių 20 a. pradžios uždavinytų. Pasak muziejininkės I.Lesvinčiūnienės, juos sprendė ir G.Petkevičaitės-Bitės mokiniai, tačiau jie įdomūs ir šiandien.

G.Petkevičaitės-Bitės sukakčiai paminėti skirtą renginį „Gabrielės keliu...“ viešoji biblioteka suruošė jos gimtajame Smilgių krašte. Buvo prisiminti jos organizuoti mokymo kursai šių apylinkių žmonėms, jos giminės ištakos, atminimo ženklai. Gražiausią dovaną savo kraštietei sukūrė vietos mėgėjų teatras „Saulėgrįža“, parodė spektaklį pagal Bitės ir Žemaitės pjesę „Litvomanai“ (režisierė A.Palionienė).

Virtualioje erdvėje, viešosios bibliotekos Youtub kanale, buvo organizuotas G.Petkevičaitės- Bitės istorinio atminimo pristatymas – virtualus susitikimas su lietuvių literatūros tyrinėtoja dr. R.Bleizgiene.

Ataskaitiniais metais biblioteka dalyvavo renkant ir apdovanojant G.Petkevičaitės-Bitės premijos 33-ąją laureatą – rašytoją Juozą Šikšnelį, už knygą „Būsenos“.

- **Plėtoti edukacines veiklas, siekiant didinti vartotojų susidomėjimą bibliotekos paslaugomis.**

Siekiant aktyvinti edukacines veiklas ir bibliotekos paslaugų matomumą, bibliotekose suintensyvėjo edukacinių užsiėmimų organizavimas. Vyko įvairūs susitikimai ir užsiėmimai tiek vaikams, tiek suaugusiems.

Projekto INTERaktyvūs žaidimai: Maminukų akademijos edukacijos metu sukurta senuosius liaudies žaidimus pagal Mato Grigonio kūrybą, pristatanti interaktyvių žaidimų platforma lauko erdvėje prie bibliotekos bei bibliotekos puslapyje, pristatant lankytojams Panevėžio regiono tradicijas. Pasibaigus 3 metų periodui, buvo parengtos ir akredituotos 2 Kultūros paso programos. Bibliotekos organizavo edukacinius užsiėmimus gyventojams, skirtus ir emocinės sveikatos gerinimui, ir estetinės aplinkos kūrimui.

Statistika

Ataskaitiniais metais bibliotekoje įregistruota 6 082 skaitytojai. Apsilankė 72 669 lankytojai, išduota 260 818 knygų, laikraščių ir žurnalų, surengta 1 900 renginių.

2021 m. Juozo Tumo-Vaižganto ir knygnešių ir Gabrielės Petkevičaitės-Bitės literatūrinuose muziejuose apsilankė 1 228 lankytojai, buvo suteikta mokamų paslaugų už 714 Eur.

Lietuvos Respublikos kultūros ministerija dokumentams įsigyti skyrė 41 206 Eur, per metus įsigyta naujų knygų 6 885 fiz. vnt. 2021 m. iš Panevėžio rajono savivaldybės savivaldybė skyrė 14723 Eur periodinių leidinių prenumeratai.

II. Bibliotekų tinklas ir paslaugų prieinamumas

2.1. Bibliotekų tinklas ataskaitiniais metais

Iš viso – 36

- ❑ viešųjų bibliotekų – 1
- ❑ miesto bibliotekų – 1
- ❑ kaimo bibliotekų – 34
- ❑ sujungtų bibliotekų – nėra.

Panevėžio rajone veikia savivaldybės viešoji biblioteka, 34 kaimo bibliotekos (iš jų 1 kaimo biblioteka - universalus daugiavfunkcis centras (UDC) ir 1 miesto (Ramygalos) biblioteka, turinčios savo aptarnaujamą mikrorajoną. Prie trijų bibliotekų – Gustonių, Linkaučių, Žibartinių – veikia vaikų dienos centrai (VDC).

2.2. Bibliotekų tinklo ir paslaugų prieinamumo pokyčiai ataskaitiniais metais

Viešojoje bibliotekoje veikia:

- ❑ Komplektavimo skyrius;
- ❑ Skaitytojų aptarnavimo skyrius;
- ❑ Ūkio dalis.

Viešojoje bibliotekoje yra Buhalterijos padalinys. Biblioteka administruoja ir prižiūri 3 rajone veikiančius literatūrinius muziejus ir ekspozicijas: Puziniškio (G. Petkevičaitės-Bitės gimtinė), J.Tumo-Vaižganto ir knygnešių bei Mato Grigonio.

Nuo 2017 m. bibliotekose padidėtos teikti vaikų dienos centrų paslaugos. Ataskaitiniais metais tokie centrai veikė prie Linkaučių, Žibartonių, Gustonių bibliotekų.

Panevėžio rajono savivaldybės viešoji biblioteka veikia pagal nuostatus, patvirtintus Panevėžio rajono Tarybos sprendimu 2018 m. lapkričio 29 d. Nr. T-211.

Ataskaitiniais metais bibliotekų tinklas nesikeitė. 2021-aisiais, pasibaigus Krekenavos kultūros centro remonto darbams, Krekenavos biblioteka vėl įsikūrė savo nuolatinėse patalpose.

2.3. Nestacionarus gyventojų aptarnavimas

- ❑ Bibliotekinių punktų skaičius – 1. Rajone veikia Sujetų knygų išdavimo punktas, prie Smilgių bibliotekos.
- ❑ Neįgalų ir senyvo amžiaus gyventojų aptarnavimas:
 - Knygnešių skaičius rajone – 145
 - Aptarnaujamų skaitytojų skaičius – 268

Ataskaitiniais metais namuose aptarnaujamų vartotojų skaičius praktiškai nesikeitė (2020 m. - 263). Rajono bibliotekose, skaitytojų, kuriems spaudiniai pristatomi į namus, vidutiniškai būna nuo 2 iki 7 asmenų. Knygnešių skaičius beveik nekinta - bibliotekininkai rajono senyvo amžiaus ir neįgalius skaitytojus spaudiniais stengiasi aprūpinti patys. Knygnešiais dažniausiai tampa skaitytojų artimieji, kaimynai, socialiniai darbuotojai, moksleiviai.

2.5. Bibliotekų paslaugų prieinamumas asmenims, turintiems negalią.

Biblioteka dalyvauja iniciatyvoje „Biblioteka visiems“. Tai pagalba atrasti biblioteką ir paslaugas autizmo spektro ir kitų kalbos, komunikacijos ir elgesio sutrikimų turintiems lankytojams bei specializuotos informacijos ir paslaugų teikimas jiems.

Ryšiai su Lietuvos aklyjų biblioteka. Panevėžyje veikia Lietuvos Aklyjų bibliotekos Panevėžio filialas, kuris aptarnauja Panevėžio regiono skaitytojus.

2.4. Pasiekimai, trūkumai ir problemos, susijusios su bibliotekų ir jų paslaugų prieinamumu.

Kaip ir 2020 m., paskelbus karantiną, taip ir ataskaitiniais metais rajono bibliotekų ir paslaugų prieinamumą sunkino paskelbti ribojimai. Bibliotekos paslaugas teikė bekontakčiu būdu, o įvairūs renginiai ir veiklos (mokymai, būreliai) buvo pardėti vykdyti nuotoliniu būdu arba jų buvo atsisakyta. Tai žinoma įtakoją bibliotekų veikos rezultatus. Kiek įmanoma buvo taikomasi prie situacijos ir atsižvelgiant į laikmečio aktualijas, prisidedama prie skaitmeninio bei socialinio gyventojų atskirties mažinimo. Darbuotojai per kelerius metus patobulėjo socialinių tinklų panaudojimo srityje.

III. FONDO FORMAVIMAS

3.1. Fondo būklė

224 193 fiz. vnt. – 179 335 pav. dokumentų. Iš jų:

Metai	Savivaldybės VB	Miesto bibliotekoje	Kaimo bibliotekose
2021	41 502 fiz.vnt. – 21 343 pav.	16 330 fiz.vnt. – 9 932 pav.	166 361 fiz.vnt. – 153 216 pav.
2020	40 678 fiz. vnt. – 20548 pav.	16 770 fiz. vnt. – 9 940 pav.	164 052 fiz. vnt. – 152 305 pav.
2019	39 490 fiz. vnt – 19 475 pav.	17 005 fiz. vnt. – 9 970 pav.	164 823 fiz. vnt.– 151 383 pav.

2020 metais rajono centralizuotos bibliotekų (CDS) sistemos dokumentų fondas padidėjo 2 693 fiziniais vienetais. Metų pabaigai rajono centralizuotos bibliotekų sistemos fondo piniginė vertė – 691 147,84 eurų.

CBS dokumentų fonde yra:

- knygų ir serialinių leidinių – 223 181 fiz. vnt. – 178 059 pav.
- kartografijos – 10 egz.8 fiz. vnt.
- natų – 192 fiz. vnt.
- vaizdinių – 18 fiz. vnt.
- garsinių regimųjų – 742 fiz. vnt.
- kiti skaitmeniniai dokumentai fizinėse laikmenose – 30 fiz. vnt.
- duomenų bazės fizinėse laikmenose – 20 fiz. vnt.

Fondo sudėtis

Iš viso sistemoje grožinės literatūros – 158 144 fiz. vnt. – 71 %	
Iš jų:	☐ Savivaldybės VB – 20 600 fiz. vnt. – 50 %
	☐ Miesto bibliotekoje – 11 250 fiz. vnt. – 69%
	☐ Kaimo bibliotekose – 126 304 fiz. vnt. – 76 %

Iš viso sistemoje teminės literatūros – 66 049 fiz. vnt. – 29%	
Iš jų:	☐ Savivaldybės VB – 20 902 fiz. vnt. – 50 %
	☐ Miesto bibliotekoje – 5 080 fiz. vnt. – 31 %
	☐ Kaimo bibliotekose – 40 057 fiz. vnt. – 24 %

Fondo sudėtis pagal grožinės ir teminės literatūros užimamą dalį kasmet kinta nežymiai – ataskaitiniais metais tik 0,4 procento vėl padaugėjo grožinės literatūros. Grožinė literatūra visada sudaro beveik tris ketvirtadalius viso fondo.

Iš viso sistemoje periodinių leidinių -752 fiz.vnt. – 0,3%.

Iš jų:	☐ Savivaldybės VB – 728 fiz. vnt – 2%. Iš jų : <ul style="list-style-type: none"> ○ žurnalų – 655 fiz. vnt. ○ laikraščių – 73 fiz. vnt.
---------------	--

Periodinių leidinių skaičius fonde praktiškai nesikeičia.

Ataskaitiniais metais įtraukiamas į apskaitą ir pridedamas prie viešosios bibliotekos periodikos tik 1 komplektas laikraščių – „Tėvynė“, kuris saugomas nuolatinai. Kitose rajono bibliotekose šie leidiniai saugomi tik vienerius metus ir į bendrosios apskaitos knygas neįtraukiami.

3.2. Aprūpinimas dokumentais

Vienam gyventojui rajone tenka dokumentų (fiz. vnt.)	Vienam vartotojui rajone tenka dokumentų (fiz. vnt.)
6	37
Iš jų:	
Mieste – 6	mieste – 47
kaime – 5	kaime – 36

Vienam gyventojui tenka naujai gautų dokumentų (fiz. vnt.) rajone	Vienam gyventojui tenka garsinių ir regimųjų dokumentų (fiz. vnt.) rajone	Vienam gyventojui tenka elektroninių dokumentų (fiz. vnt.) rajone	Vienam vartotojui tenka naujai gautų dokumentų (fiz. vnt.) rajone	Vienam vartotojui tenka garsinių ir regimųjų dokumentų (fiz. vnt.) rajone	Vienam vartotojui tenka elektroninių dokumentų (fiz. vnt.) rajone
0,2	0,02	0,001	1,13	0,12	0,008
Iš jų:					
mieste – 0,13	mieste – 0,009	mieste – 0,0007	mieste – 1,02	mieste – 0,0007	mieste – 0,006
kaime – 0,16	kaime – 0,004	kaime – 0,0003	kaime – 1,13	kaime – 0,0003	kaime – 0,002

3.2.1 Naujų dokumentų įsigijimas

Per metus iš viso įsigyta dokumentų rajono bibliotekose – **6 885 fiz. vnt. – 2 343 pav.**, iš jų naujų – **2 343 fiz. vnt. už 55643,29 eur.**

Per metus gavo dokumentų savivaldybės VB	Per metus gavo viena miesto biblioteka	Per metus VIDUTINIŠKAI gavo viena kaimo biblioteka
1 388 fiz. vnt. – 1 167 pav.	358 fiz. vnt. – 353 pav.	151 fiz. vnt. – 32 pav. (Bendras skaičius: 5 139 fiz. vnt. – 1 121 pav.)

Ataskaitiniais metais naujų spaudinių įsigyta mažiau – skaičius prilygsta 2015, 2016 metų gavimui.

Lyginant dokumentų įsigijimą pagal turinį, išlieka tos pačios tendencijos – kaip ir kasmet ženkliai daugiau įsigyta grožinės literatūros (78 %) nei teminės (22 %).

Per metus įsigyta GROŽINĖS literatūros Iš viso 5 386 fiz. vnt. – 1 683 pav.		Per metus įsigyta TEMINĖS literatūros Iš viso 1 499 fiz. vnt. – 660 pav.	
Viešojoje bibliotekoje	928 fiz. vnt. – 747 pav.	Viešojoje bibliotekoje	460 fiz. vnt. – 420 pav.
Miesto bibliotekoje	273 fiz. vnt. – 269 pav.	Miesto bibliotekoje	85 fiz. vnt. – 84 pav.
Kaimo bibliotekose	4 185 fiz. vnt. – 824 pav.	Kaimo bibliotekose	954 fiz. vnt. – 297 pav.
Vidutiniškai vienoje kaimo bibliotekoje 123 fiz. vnt. – 24 pav.		Vidutiniškai vienoje kaimo bibliotekoje 28 fiz. vnt. – 8 pav.	

Įsigyta grožinė literatūra sudaro 78 %:	Įsigyta teminė literatūra sudaro 22 %:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ VB – 66 % ▪ Miesto bibliotekoje – 76 % ▪ Kaimo bibliotekose – 81 % 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VB – 34 % ▪ Miesto bibliotekoje – 24 % ▪ Kaimo bibliotekose – 19 %

Stengiamasi numatyti ir įsigyti tik populiarią skaitomą bei išliekamą vertę turinčią grožinę literatūrą. Pirmenybė teikiama lietuvių autorių knygoms. Tik reikia pastebėti, kad jų išleidžiama daug mažiau nei užsienio autorių. Lyginant su 2020 metais, grožinės literatūros įsigyta 1% procentu daugiau, bet fiziniiais vienetais įsigyta mažiau (-1 346, pavadinimais –18). Ataskaitiniais metais įsigyta mažiau ir teminės literatūros – 492 vienetais ir 136 pavadinimais (naujais – 140 mažiau).

Lyginant su praėjusiais metais, dokumentų gavimas pagal rūšis ir tipą išliko toks pat. Fondai daugiausiai pasipildė knygomis (pagal rūšis) ir spaudiniais (pagal tipą).

Gauti dokumentai pasiskirstė pagal:

Rūšis	Tipą	Paskirtį
knygos – 6860 fiz. vnt. – 23232 480 pav.	spaudiniai – 6 868 fiz. vnt. – 330 pav.	ikimokykliniam amžiui – 530 fiz. vnt. – 154 pav.
garsiniai – 5 fiz. vnt. – 3 pav.	muzikos įrašai – 3 fiz. vnt. – 2 pav.	moksleiviams – 1 436 fiz. vnt. – 431 pav.
garsiniai-regimieji – 1 fiz. vnt. – 1 pav.	garso įrašai – 2 fiz. vnt. – 1 pav.	jaunimui – 54 fiz. vnt. – 20 pav.
natos – 6 fiz. vnt. – 4 pav.	vaizdo įrašai – 1 fiz. vnt. – 1 pav.	suaugusiems – 4 865 fiz. vnt. – 1 738 pav.
tęstiniai – 7 fiz. vnt. – 6 pav.	natos – 6 fiz. vnt. – 4 pav.	
žurnalai, laikraščiai – 1 fiz. vnt. – 1 pav.	grafika – 3 fiz. vnt. – 3 pav.	
vaizdiniai – 3 fiz. vnt. – 3 pav.	žemėlapiai – 2 fiz. vnt. – 2 pav.	
kartografija – 2 fiz. vnt. – 2 pav.		

Fondai ataskaitiniais metais daugiausiai pasipildė knygomis (pagal rūšis) ir spaudiniais (pagal tipą). Įvertinus muzikos, garso ir vaizdo įrašų panaudojimą, jų užsakyta minimaliai, pasirenkant tradicinius spaudinius.

Kaip ir kasmet, daugiausiai įsigyta suaugusiems skaitytojams skirtų dokumentų. Dokumentų vaikams per metus įsigyta 29% nuo viso gavimo (praėjusiais metais buvo 30%). Daugiau gauta moksleiviams (B ir C grupėms). Bendras leidinių vaikams skaičius – 1 966 fiz. vnt. 585 pav., tai net 679 fiz. vnt. ir 104 pavadinimais

mažiau nei ankstesniais metais. Vid. kaimo biblioteka gavo 32,24 fiz. vnt. 11,15 pav. dokumentų vaikams - gavimas sumažėjo 6 pavadinimais, o fiziniiais vienetais – beveik per pusę (buvo 60,97).

Suaugusiems (kartu su dokumentais jaunimui) skaitytojams skirtų leidinių gauta 4 919 fiz. vnt. 1 758 pav. – 71 % (2020 metais – 70%). Kadangi per ataskaitinius metus sumažėjo pats gavimas, tai ir fiz. vnt. skaičius nuo ankstesnių metų skiriasi: 1 159 fiz. vnt. ir 49 pavadinimais mažiau.

Kultūros ministerija 2021 metais iš **Valstybės biudžeto** skyrė 41 206 eurus naujiems dokumentams įsigyti. Lyginant su ankstesniaisiais, 2020 metais, lėšų skirta daugiau 6 341 eurais. Įvertinus skirtas lėšas naujų dokumentų įsigijimui ir vis kylančias leidinių kainas, buvo laikomasi dokumentų komplektavimo principų (kruopščiai pasirinkti reikalingą akademinę literatūrą, įsigyjant jos po 1-2 egzempliorius, populiariosios teminės literatūros – po 4-5 egzempliorius, grožinės literatūros - po 4-6 egzempliorius, išskyrus lengvesnio, detektyvinio turinio leidinius, – po 8-10 egzempliorių). Tokiu būdu buvo siekiama didinti leidinių pavadinimų įvairovę, nes skiriamų lėšų nepakanka, kad kiekvieno pavadinimo knyga pasiektų visas bibliotekas.

Dokumentai įsigyti vykdant viešuosius pirkimus.

Pagal tiekėjus dokumentų bibliotekoms daugiausiai įsigyta iš Alma littera sprendimai, UAB – 1 426 fiz.vnt., – 14 243,14 Eur, BALTO leidybos namai, UAB – 31 fiz.vnt., – 382,50 Eur, BALTO trader, UAB – 359 fiz.vnt., – 3 844,97 Eur, Baltų lankų leidyba, UAB – 294 fiz.vnt., – 2 777,14 Eur, Briedis, leidykla – 159 fiz.vnt., – 1 264,80 Eur, Gelmės, VšĮ – 27 fiz.vnt., – 244,38 Eur, Humanitas, UAB – 53 fiz.vnt., – 553,13 Eur, Jotema, UAB – 257 fiz.vnt., – 2 166,95 Eur, Kitos knygos, UAB – 24 fiz.vnt., – 242,46 Eur, Lectio divina, UAB – 98 fiz.vnt., – 864,00 Eur, Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla – 166 fiz.vnt., – 1 621,25 Eur, Liūtai ne avys, UAB – 11 fiz.vnt., – 61,58 Eur, Nieko rimto, UAB – 331 fiz.vnt., – 1 909,68 Eur, Odilė, leidykla – 14 fiz.vnt., – 99,60 Eur, Patogu pirkti, UAB – 17 fiz.vnt., – 114,94 Eur, Ramduva, UAB – 51 fiz.vnt. – 356,52 Eur, Sofoklis, UAB – 207 fiz.vnt., – 1 978,83 Eur, Svajonių knygos, UAB – 210 fiz.vnt. – 1 463,66 Eur, Tyto alba, UAB – 535 fiz.vnt. – 5 250,58 Eur, Terra Publica, VšĮ – 122 fiz.vnt. – 894,00 Eur, Vagos prekyba, UAB – 99 fiz.vnt. – 881,67 Eur

Dokumentų pirkimui panaudotos LR Kultūros ministro įsakymu skirtos valstybės biudžeto lėšos (41 206 eurai) ir kitos lėšos – GPM 1,2 proc. (9,78 eurai). Iš viso 41 215,78 eurai.

3.2.1. Lėšos dokumentams įsigyti

Už LR Kultūros ministerijos iš valstybės biudžeto skirtas lėšas įsigyta 989 pavadinimų (iš jų 949 nauji) 4 490 fiz. vnt. dokumentų.

Vidutinė kaina dokumento, įsigyto už valstybės biudžeto lėšas – 9,18 eurai.

Lyginant su 2020 metais, kaina išaugo 0,59 euro (nuo 8,59 euro), o palyginus su dar ankstesniaisiais – 2019 – kaina išaugo 1,07 euro.

Vidutinė kaina dokumento, skirta:

- vaikams – 6,96 euro,
- suaugusiems – 10,31 euro.

Knygos buvo užsakomos remiantis Lietuvos Nacionalinės M.Mažvydo bibliotekos rengiama “Informacija apie Lietuvoje išleistus leidinius, gautus nacionalinėje bibliotekoje“. 2021 metais šis leidinys buvo leidžiamas tik iki liepos 11 dienos, o vėliau, dėl LIBIS sistemos modernizavimo, jo leidyba buvo laikinai sustabdyta.

Norint atrinkti ir įsigyti reikalingus leidinius šios informacijos nebepakanka, todėl jos ieškoma atskirų leidyklų ir knygų platintojų-pardavėjų internetinėse svetainėse, internetiniuose puslapiuose ir periodinėje spaudoje skelbiamoje informacijoje. Taip pat remtasi atskirų leidyklų bei knygų platintojų siunčiamais leidinių sąrašais, autorių pasiūlymais, remtasi knygynų naujienomis, atsižvelgdami į bibliotekos darbuotojų ir skaitytojų poreikius.

Už Kultūros ministerijos skirtas lėšas įsigyta dokumentų:

Pagal dokumento rūšis:	Pagal dokumento tipą:
knygos – 4 487 fiz. vnt.	spaudiniai – 4 487 fiz. vnt.
natos – 3 fiz. vnt.	natos – 3 fiz. vnt.

Daugiausiai įsigyta grožinės literatūros (711 pav. 3839 fiz.vnt.), bei visuomenės mokslų (67 pav. fiz.vnt.), filosofijos ir psichologijos (48 pav. 107 fiz.vnt.), geografijos, biografijų ir istorijos (45 pav. 95 fiz.vnt.), meno, fotografijų ir sporto (26 pav. 82 fiz.vnt.) bei taikomųjų mokslų ir medicinos (43 pav. 81 fiz.vnt.) ir kt. teminės literatūros.

Visi dokumentai - lietuvių kalba.

Pagal finansavimo šaltinius dokumentų įsigyta (be prenumeruojamų periodinių leidinių) už:

Valstybės biudžeto lėšas – 4 681 fiz.vnt. už 42 658,63 Eur.

Iš jų:

- ✓ Kultūros ministerijos lėšos – 4 490 fiz.vnt. už 41 206,00 Eur
- ✓ neatlygintinai gauti – 188 fiz.vnt. už 1 439,04 Eur
- ✓ nemokamai gauti – 3 fiz.vnt. – 13,59 Eur

Kitas lėšas – 2 166 fiz.vnt. už 9 334,96 Eur

Iš jų:

- ✓ bibliotekos leidiniai – 114 fiz.vnt. – 306,28 Eur
- ✓ dovanos – 1338 fiz.vnt. – 6 400,88 Eur
- ✓ neatlygintinai gauti – 3 fiz.vnt. – 105,06 Eur
- ✓ pajamų mokesčio dalis paramos gavėjui – 1 fiz.vnt. – 9,78 Eur
- ✓ parama – 607 fiz.vnt. – 1864,12 eur
- ✓ periodika – 1 fiz.vnt. – 25,00 Eur
- ✓ skaitytojų atneštos vietoj pamestųjų – 102 vnt. – 623,84 Eur

ES lėšas – 38 fiz.vnt. – 3649,70 Eur

2021-aisiais iš **valstybės biudžeto lėšų** bibliotekai skirti įvairių leidėjų, Kultūros tarybos lėšomis ar kitų įstaigų bei organizacijų dalinį finansavimą leidybai gavusių projektų, išleisti leidiniai, kurie neatlyginamai perduodami bibliotekoms. Leidinių platinimas buvo atnaujintas tik birželio mėnesį. Per metus pasiekė tik trys dokumentų siuntos, kuriose buvo 188 fiziniai vienetai, be to dar gauta 3 vienetai iš Valstybinės lietuvių kalbos komisijos. Visi dokumentai buvo įtraukti į apskaitą, sudarant priėmimo – paskirstymo aktus.

Lietuvos nacionalinė M. Mažvydo biblioteka perdavė 36 vienetus – kiekvienai mūsų bibliotekai po leidinį „Lietuvos raudonoji knyga“, kurių finansavimo šaltinis – Europos Sąjungos lėšos. Už ES lėšas taip pat gauti 2 vienetai leidinių iš LR teisingumo ministerijos.

Per metus įsigyta dokumentų **pagal tiekėjus** (už valstybės ir kitas lėšas bendrai):

Tiekėjai	Pavadinimų skaičius	Fizinių vienetų skaičius
Įvairios leidyklos, leidinių platintojai	1 117	5 089
Bibliotekos knygų Kalėdų akcija (skaitytojai, PAVB)	795	858
Skaitytojai	258	273
Įvairūs tiekėjai	224	323
Nacionalinė M. Mažvydo biblioteka	2	37
Autorius	48	188

Valstybinė lietuvių kalbos komisija	3	3
Panevėžio r. savivaldybės viešoji biblioteka	3	114

Gauta dokumentų iš įvairių tiekėjų: Lietuvos Nepriklausomybės Akto signatarų klubo (3 pav. po 20 fiz.vnt.), Lietuvos nacionalinės UNESCO komisijos sekretoriato (2 pav. 3 fiz.vnt.), Kauno miesto muziejaus (1 pav. 2 fiz.vnt.), Ramygalos kultūros centro (1 pav. 2 fiz.vnt.), Pajstrio kultūros centro Bernatonio padalinio (1 pav. 2 fiz.vnt.), MB „Pergalsa“ (1 pav. 2 fiz.vnt.), Panevėžio Elenos Mezginaitės viešosios bibliotekos (1 pav. 3 fiz.vnt.), Panevėžio kraštotyros muziejaus (3 pav. 5 fiz.vnt.), Panevėžio rajono savivaldybės (2 pav. 3 fiz.vnt.), AB „Swedbank“ (1 pav. 10 fiz.vnt.), Panevėžio apskrities G. Petkevičaitės-Bitės viešosios bibliotekos (9 pav. 14 fiz.vnt.), po 1-ą fiz.vnt. iš Lietuvos nacionalinės M.Mažvydo bibliotekos, Advokatų profesinės bendrijos „Motieka ir Audzevičius“, Lygių galimybių plėtros centro, Nacionalinės LGBT teisių organizacijos, Kazachstano Respublikos ambasados, UAB „Ūlos tėkmė“, Klaipėdos r. Jono Lankučio viešosios bibliotekos, Ignalinos r. viešosios bibliotekos, katalikiško vaikų darželio „Mažutėliams“, Ramygalos klubo „Savos erdvės“.

Knygų bibliotekoms kasmet dovanoja LR Seimo narė Guoda Burokienė - ataskaitiniais metais jų gavo viešoji biblioteka ir 9 rajono bibliotekos.

Mūsų bibliotekos leidybos dėka visos bibliotekos gavo po administracinį – istorinį žinyną apie Pajstrio, Panevėžio ir Raguvo seniūnijų gyvenamąsias vietas, parašytas bibliotekos darbuotojo Petro Juknevičiaus.

Paramos būdu gautos knygos – iš UAB „Alma littera“ (93 pav. 282 fiz.vnt. už 743,49 eurus), Lietuvos rašytojų sąjungos leidyklos (28 pav. 207 fiz.vnt. už 572 eurus), VŠĮ „Endobiogenikos draugija“ (2 pav. 9 fiz.vnt. už 116,64 eurus) ir K. Mickevičiaus leidyklos „Briedis“ (5 pav. 109 fiz.vnt. už 431,99 eurus).

Fondus papildėme autorių ar knygų rengėjų dovanotomis knygomis. Audrius Skačkauskas dovanojo savo knygos „Neleisk angelui nukristi nuo peties“ pirmos ir antros dalies po 12 fiz.vnt., rašytojas Vytautas Račickas padovanojo 14 pavadinimų 91 knygą, Juozas Brazauskas - 12 fiz.vnt. „Gyvenimas perbėgo per atmintį“, dailininkė Inga Navickaitė 10 fiz.vnt.knygos „Spinčius“, Indrė Jonušytė ir Liuda Jonušienė – 6 knygas, Alfonsas Čepauskas, Modesta Kairytė, Rimantas P. Vanagas, Gražina Vitartaitė ir Viktorija Balčikonienė – po 2 knygas, Paulius Saudargas su Goda Krukauskiene – 3 knygas, Laimutis Žalys ir Birutė Pakėnaitė – po 4, Dainius Sobeckis – 2, Laimutė Valoškevičienė – 5. Po vieną savo knygą dovanojo autoriai Alvydas Baležentis, Dailė Čekanavičiūtė, Evelina Daciūtė, Arvydas Daškus, Eimantas Grakauskas, Justas Jasėnas, Vytautas Kaziela, Liudvika Knizikevičienė, Stasys Lipskis, Darius Pauša, Emilija Valentinavičienė. Skaitytojai ir bibliotekų bendruomenės nariai dovanojo bibliotekoms populiarių grožinės ir teminės literatūros leidinių – atrinkus reikalingus leidinius įtraukta į apskaitą 273 egz. – Berniūnų, Daukniūnų, Dembavos, Gustonių, Miežiškių, Molainių, Naujamiesčio, Pajstrio, Paliūniškio, Perekšlių, Piniavos, Ramygalos, Smilgių ir viešajai bibliotekoms.

2020 metų pabaigoje – 2021 metų pradžioje dalyvaujant akcijoje „Bibliotekos knygų Kalėdos“ skaitytojai ir įvairios organizacijos dovanojo apie devynis šimtus knygų, iš kurių 795 pavadinimų 858 knygos buvo atrinktos ir paskirstytos rajono bibliotekoms. Akcijoje dalyvavo ir knygas dovanų gavo 22 bibliotekos. Gausiausiai knygomis pasidalino Dembavos, Jotainių, Pajstrio, Piniavos, Tiltgalių, Velžio bei Viešosios bibliotekų skaitytojai. 2021 metų akcijos metu gautos knygos bus pajamuoamos jau sekančiais, 2022, metais, kadangi akcija persikelia į ateinančių metų sausio - vasario mėnesius, o iš kitur dovanotos ir surinktos knygos mus pasiekia netgi antroje metų pusėje.

3.2.3. Periodiniai leidiniai

Per metus užsakyta ir gauta prenumeruojamų periodinių leidinių – 317 komplektų – 71 pav. (170 komplektų 57 pavadinimų žurnalų ir 147 komplektai 14 pavadinimų laikraščių).

Periodikos prenumeratai Panevėžio rajono savivaldybės administracija skyrė 14,723 tūkst. eurų. Lėšos užsakymams paskirstytos sekančiai:

- ✓ Viešajai bibliotekai – 1 989 eurai (13 % visų lėšų),
- ✓ Ramygalos (miesto) bibliotekai – 690 eurų (5 %),

✓ kaimo bibliotekoms – 12 044 eurai (82 %).

• Lyginant su ankstesniais metais, lėšų gauta 121 euru daugiau, bet ir užsakymas mažai kuo skiriasi nuo ankstesnių metų – bendras užsakytų komplektų skaičius išliko toks pat. Sistemoje gauta 317 komplektų 71 pav. (57 pav. žurnalų ir 14 pav. laikraščių). Iš jų:

- Viešojoje bibliotekoje – 44 komplektai 40 pav. (26 pav. žurnalų ir 14 pav. laikraščių)
- Miesto bibliotekoje – 18 komplektų 18 pav. (13 pav. žurnalų ir 5 pav. laikraščių)
- Kaimo bibliotekose – 255 komplektai 43 pav. (36 pav. 127 komplektai žurnalų ir 7 pav. 128 komplektai laikraščių)

Vidutiniškai vienoje kaimo bibliotekoje – 8 pav. (po 4 pav. žurnalų ir laikraščių) už 354,24 eurų.

Dauguma rajono bibliotekų gauna dienraštį „Lietuvos rytas“ (29), 4 bibliotekos – „Respubliką“, taip pat po krašto ar rajono laikraštį – „Tėvynę“ (34), „Panevėžio kraštą“ (20), „Sekundę“ kartu su „Panevėžio balsu“ (21). Kartu su „Lietuvos rytu“ kas savaitę gauna papildomai po du žurnalus – „Stilius“ ir „TV antena“.

Daugiausiai užsakyta žurnalų: „Edita“ (8), „Ji“ (13), „Žmonės“ (11), „Namie ir sode“ (7), „Sodo spalvos“ (10), „Sodo spalvos“ kartu su „Augalų pasaulis“ (5). Jaučiamas trūkumas periodinių leidinių vaikams. Viso CBS leidinių vaikams užsakyta 8 pav. 41 komplektas. Daugiausiai užsakyta žurnalų „Naminukas“ (13) ir „Justė“ (12), taip pat po kelis užsakyta „Bitutė“, „Flintas“, „Laimiukas“, „Lututė“, „Penki“, „Nykštukas“.

Gauti prenumeruojami periodiniai leidiniai bendrosios bibliotekos apskaitos knygoje nefiksuojaami nuo 2011 metų, išskyrus vieno pavadinimo laikraštį. Tai laikraštis – „Tėvynė“ (1 komplektas už 25 eurus), kuris yra saugojamas neterminuotai viešojoje bibliotekoje. Kiti periodiniai leidiniai kuriam laikui paliekami saugojimui, išduodami skaitytojams, tačiau nėra įtraukiami į bendrosios apskaitos knygą, tokiu būdu nefiksuojuant ir jų įsigijimo lėšų.

Bibliotekos gauna neatlygintinai periodinių leidinių, kuriuos šalies viešosioms bibliotekoms prenumeruoja Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo (SRTR) fondas, įgyvendindamas konkurso „Valstybės teikiamos dalinės finansinės paramos kultūriniais ir šviečiamiesiems projektams“ nuostatus. Viso buvo gauta 48 pav. periodiniai leidiniai: 41 pav. žurnalai ir 7 pav. laikraščiai, kurie buvo išskirstyti rajono bibliotekoms; iš jų vaikams skirtų leidinių – 4 žurnalai. Šių periodinių leidinių gauta nuo 1 iki 4 egzempliorių. Tai kultūriniai, literatūriniai, meno, religiniai, istoriniai, įvairių Lietuvos kraštų periodiniai leidiniai, kurių bibliotekos retai užsisako. Vienintelis minusas, kad šie leidiniai ne iš karto pasiekia bibliotekas, kadangi jų gavimo negalima perskirstyti pašto keliu. Dar papildomai gaudavome po 20 egz. „Kultūros barų“ numerio – už visus metus pasiekė bibliotekas tik 2022 metų pradžioje.

Naujai gautų dokumentų procentas dokumentų fonde:

Visame CBS fonde – 3%	Miesto bibliotekoje – 2%
Savivaldybės VB – 3%	Kaimo bibliotekose – 3%

Vidutinė įsigyto dokumento kaina –8,08 Eur (2020 m. - 7,85 Eur)

Vidutinė kaina dokumento, įsigyto už Kultūros ministerijos lėšas – 9,18 Eur (2020 m. - 8,59 Eur)

Lėšos, tenkančios vienam gyventojui dokumentams įsigyti (be periodikos):

- Iš viso – 1,44 Eur (viso 55618,29 Eur)
- Valstybės biudžeto lėšos – 1,11 Eur (viso 42658,63 Eur) (kartu su KM skirtomis lėšomis)
 - Kultūros ministerijos skirtų lėšų – 1,07 Eur (viso 41206,00 Eur)
 - Valstybės biudžeto lėšos – 0,04 Eur (viso 1452,63 Eur) (be KM skirtų lėšų)

- Iš kitų lėšų – 0,24 Eur (viso 9309,96 Eur)
- Savivaldybės skirtų lėšų – 0,00 Eur (be periodikos).

Lėšos, tenkančios vienam vartotojui dokumentams įsigyti:

- iš viso – **9,14 Eur (2020 m. - 10,95 Eur)**
- iš LR kultūros ministerijos skirtų lėšų (bendrai) – **6,78**

3.3. Dokumentų nurašymas

- CBS nurašyta iš viso **4 192 fiz. vnt.** 421 paskutinis pav. už 3 712,05 Eur. Iš jų:
 - Savivaldybės viešojoje bibliotekoje – **564 fiz. vnt.– 372 pav.**
 - Miesto bibliotekoje – **798 fiz. vnt. - 361 pav.**
 - Kaimo bibliotekose – **2 830 fiz. vnt. – 210 pav.**
- Nurašymas be perdavimo į atsarginį fondą – **4 182 fiz.vnt. – 3 698, 03 Eur.**

Nurašymo priežastys:

Priežastis	Skaičius fiz. vnt.	Procentas	Priežastis	Skaičius fiz. vnt.	Procentas
Susidėvėję ir skaitytojų sugadinti dokumentai	2 829	67%	Perduoti į mainų- fondą, kitas bibliotekas	193	5%
Praradę aktualumą dokumentai	983	24%	Vartotojų prarasti dokumentai	39	1%
Perduoti į atsarginį fondą	10		Dėl kitų priežasčių prarasti dokumentai	138	3%

Ataskaitiniais metais pagrindinės dokumentų nurašymo priežastys - susidėvėjusių ir vartotojų sugadintų dokumentų nurašymas, toliau – praradę aktualumą dokumentai.

Per metus suformuota tik 72 pripažintų nereikalingais arba netinkamais (negalimais) naudoti bibliotekos dokumentų nurašymo aktai. Dauguma nurašymo aktų suformuoti per pirmąjį ir antrąjį metų ketvirčius, dirbant dar su senąją LIBIS programa. Rugsėjūtį perėjus dirbti prie modernizuotos LIBIS sistemos, iki metų pabaigos formuojant nurašymo aktus programa neišskirdavo privalomų aktui elementų, iš jų pateikdavo tik bendrąjį nurašytų dokumentų skaičių, sumą ir finansavimo šaltinius. Todėl buvo nuspręsta paruoštų nurašymui dokumentų didelę dalį perkelti ir jų nurašymų aktus formuoti (užbaigti) ateinančiais metais. Lyginti nurašymo rodiklių su ankstesnių metų duomenimis nėra prasminga, nes dėl techninių trikdžių dokumentų nurašymas nebuvo pilnai vykdomas.

Susidėvėję ir vartotojų sugadinti dokumentai buvo nurašyti 17-oje bibliotekų. Daugiausiai jų atrinkta ir nurašyta iš Velžio, Raguvos, Vadoklių, Pajstrio, Paliūniškio ir Tiltagalių bibliotekų fondų (285, 278, 230, 222, 211 ir 185 fiz. vnt.). Kitose bibliotekose atrinkta nuo kelių dešimčių iki pusantro šimto dokumentų.

Praradę aktualumą dokumentai buvo atrinkti ir nurašyti išvežant į makulatūrą iš 15 bibliotekų fondų. Daugiausiai – iš viešosios bibliotekos (173 fiz.vnt.), Ramygalos (415 fiz.vnt.), Paliūniškio (82 fiz.vnt.) ir Liūdynės (55 fiz.vnt.) bibliotekų.

Vietoj 26 egz. vartotojų prarastų dokumentų bibliotekų fondai pasipildė tiek pat – 26 naujais leidiniais – Paliūniškio (7 fiz.vnt.) ir Ramygalos (19 fiz.vnt.) bibliotekose. Dar 76 knygos šia priežastimi įtrauktos į VB Abonemento fondą, o vartotojų prarasti leidiniai bus nurašyti jau 2022 metais.

Atlikus bibliotekų fondų patikrinimus buvo nurašyti nerasti fonduose 138 dokumentai (trūkumas) šiose bibliotekose: Paliūniškio – 5 fiz.vnt., Trakiškio – 31 fiz.vnt. bei VB Abonemente – 88 fiz.vnt.. ir Metodinės literatūros fonde – 14.

Į atsarginį ir mainų fondus perduota dokumentų tik iš viešosios bibliotekos skyrių – Metodinės literatūros (10 fiz.vnt.) ir Abonemeto fondo (193 fiz.vnt.).

3.4. Fondo panaudojimas

- Bendras bibliotekų fondo apyvartos rodiklis – 1,16
 - Savivaldybės viešoji biblioteka – 0,83
 - Miesto bibliotekoje– 1,59
 - Kaimo bibliotekose– 1,21

3.5. Mainų fondas

Mainų fonde yra 16 448 fiz. vnt. dokumentų.

- Per metus gauta – 193 fiz. vnt.
- Per metus nurašyta – 703 fiz. vnt.

Ataskaitiniais metais Mainų fondas pasipildė tik dokumentais iš *viešosios bibliotekos*. Iš fondo atrinkti ir nurašyti praradę aktualumą dokumentai.

3.6. Atsarginis fondas

- Sukaupta 4 482 fiz. vnt. dokumentų.
- Per metus gauta 10 fiz. vnt. dokumentų.
- Nurašyta 0 fiz. vnt. dokumentų.

Atsarginis fondas pasipildė dokumentais iš *viešosios bibliotekos* Metodinės literatūros fondo.

3.7. Fondo komplektavimo problemos

Valstybės biudžeto lėšų, skirtų dokumentams įsigyti, kasmet skiriama daugiau, bet ne tiek, kad įvertinus turimas lėšas ir kylančias dokumentų kainas bei atskirų bibliotekų vartotojų poreikius, būtų galima įsigyti norimą egzempliorių skaičių, reikalingą visoms bibliotekoms. Ataskaitiniais metais naujo dokumento įsigijimo kaina už valstybės biudžeto skirtas lėšas padidėjo 0,59 euro – nuo 8,59 iki 9,18 euro.

Trūkstant lėšų, negalima užtikrinti optimalaus vartotojų informacinių poreikių aprūpinimo, pilnai įvykdyti atskirų bibliotekų poreikių. Įsigyjant dokumentus būtina įvertinti jų reikalingumą, numatyti leidinio populiarumą, turimą išliekamąją vertę.

Būtina nuolat peržiūrėti knygų fondus, šalinant iš jų nepopuliarius, mažai reikšmingus ar reikalingus, netinkamus (negalimus) naudoti dokumentus, nurašant į makulatūrą ar į Mainų fondą.

Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka vykdė projektą, kurio metu buvo įgyvendinti kompleksiniai Lietuvos integralios bibliotekų informacijos sistemos (LIBIS) sprendimai. Iš esamos LIBIS sistemos į naują sistemą buvo perkelti (migravo) bibliotekų duomenys. Šių darbų metu bibliotekų darbas, o atskirų funkcijų dalinai ar visai nebuvo galima vykdyti iki metų pabaigos.

Nuo rugsėjo mėnesio, diegiant naują LIBIS sistemą ir nebesant galimybei spausdinti katalogines korteles, į CBS abėcėlinį (kortelių) katalogą nebeįjungiamos naujai gautų dokumentų bibliografinių įrašų kortelės.

Ataskaitiniais metais patikrinti Paliūniškio ir Trakiškio bibliotekų bei Viešosios bibliotekos Skaitytojų aptarnavimo skyriaus abonemeto bei metodinės literatūros fondų dokumentai, teikti ir formuoti nerastų dokumentų nurašymo aktai.

IV. VARTOTOJŲ APTARNAVIMAS

4.1. Vartotojų telkimas

Naujieji bibliotekų metai prasidėjo karantine, kuris tęsėsi iki birželio 30 d. Iki to laiko karantino režimas buvo keletą kartų švelninamas, o tuo pačiu atnaujinamas dalies bibliotekos paslaugų teikimas. Pamažu atnaujintas bekontaktis vartotojų aptarnavimas, išduodant iš anksto užsakytas knygas arba pateikus užsakymą bibliotekos prieigose. Gegužės mėn. pradėta aptarnauti lankytojus kontaktiniu būdu tik viešojoje bibliotekoje ne didesnėmis nei 2 asmenų grupėmis, išskyrus vienos šeimos narius. Liepos 1 d. atšaukiamas aštuonis mėnesius trukęs karantinas. Tačiau dėl koronaviruso (COVID-19) plitimo grėsmės (2020 m. vasarį įvesta) ekstremalioji situacija ir dalis ribojimų liko galioti. Vasarą atnaujintas renginių organizavimas bibliotekose (kai renginyje užtikrinamas ne mažesnis kaip 10 kv. metrų plotas, tenkantis vienam asmeniui, ir ne mažesnis nei 2 metrų atstumas tarp asmenų), pradėtas kontaktinis lankytojų aptarnavimas, pradėti organizuoti renginiai. Nuo rugsėjo 13 d. visos kontaktinės paslaugos teikiamos ir renginiai organizuojami (išskyrus nustatytas išimtis) tik asmenims, kurie atitinka Galimybių paso kriterijus. Neturintiems galimybių paso leidiniui išsirinkti laikas ribojamas iki 15 min., skaityklos ir kompiuteriai ir renginiai – neprieinami. Minėtos sąlygos padarė didelę įtaką bibliotekų veikloms: paslaugų laukas vėl susiaurėjo iki leidinių skolinimo, o suplanuotus renginius bei projektus teko atšaukti arba perkelti į virtualią erdvę. Kita vertus, šie ribojimai paskatino išbandyti naujas paslaugų ir renginių formas: virtualius garsinius skaitymus, knygų pristatymus virtualias literatūros bei meno kūrinių parodas.

Gyventojų skaičius

2020 m. gyventojų, Gyventojų registro duomenimis, deklaravusių gyvenamąją vietą rajone skaičius neviršijo 38 tūkst.

Vartotojų sutelkimas:

Bendras	Miesto bibliotekoje	Kaimo bibliotekose
17%	13%	14%

Gyventojų sutelkimo procentą bibliotekose lemia įvairūs rodikliai. Pagrindiniai:

- *Rajono gyventojų tankumo rodiklis* - jis gana žemas (16,4), ir tai lemia nedidelį gyventojų sutelkimo procentą bibliotekose.
- *Migracijos, demografiniai procesai* – mažėjant rajone gyventojų skaičiui, mažėja ir dalis gyventojų, besilankančių bibliotekose.
- *Infrastruktūrinės problemos* - nuošalesnių gyvenviečių gyventojams, ypač vyresnio amžiaus, sudėtinga pasiekti seniūnijų centruose esančias bibliotekas dėl retai kursuojančio viešojo transporto.

4.2. Vartotojų skaičius

Metai	Viso	Savivaldybės VB	Miesto bibliotekoje	Kaimo bibliotekose
2021	6 082	1 171	351	4 560
2020	6 257	1 332	368	4 557
2019	6 575	1 472	355	4 748

2021 m. vasarą vyko LIBIS modernizacija, perkeliant visus Lietuvos bibliotekų duomenis į Jungtinių katalogą. Migracijos arba duomenų perkėlimo procesas užtruko apie mėnesį. Perkeliant duomenis rajono biblioteka dvi savaites neteikė elektroninių paslaugų. Vėliau ilgą laiką (apie 1 mėn.) buvo dirbama su trukdžiais, kurie užsitęsė iki kitų metų.

Iš esmės keitėsi ne tik skaitytojų registracijos ir dokumentų užsakymo bei išduoties procesai, bet ir jų apskaita. Pereita prie vieningos skaitytojų apskaitos visose Panevėžio rajono bibliotekose, dirbančiose su LIBIS. Todėl nuo liepos mėn. iki pat metų pabaigos nebuvo galimybės elektroniniu būdu apskaityti nei skaitytojų, nei dokumentų išduoties. Pateikiami duomenys buvo apskaitomi rankiniu būdu. Tai buvo papildomas krūvis darbuotojams. Ataskaitiniais metais tik 8 rajono bibliotekose vartotojai buvo apskaitomi ne automatizuotu būdu rankiniu būdu.

Viešojoje bibliotekoje 2021 metais skaitė 1 171 registruotas vartotojas, t.y. 161 vartotoju mažiau negu 2020 metais.

Vartotojų skaičius - 1171 iš jų:	
Perregistruoti vartotojai - 904	Naujai užregistruoti vartotojai - 267

Lyginant su 2020 m. perregistruota 216 skaitytojų mažiau, o naujų - užregistruota 55 daugiau. Pastebima, kad jei ankstesniais metais vartotojai lankėsi keliose bibliotekose, tai COVID-19 pandemijos metu, jie skaitė dažniausiai vienoje bibliotekoje.

Viešojoje bibliotekoje registruotų vartotojų skaičius nuo 2019 metų pradėjęs mažėti, 2021-aisiais, dėl jau anksčiau minėtų priežasčių, dar labiau sumažėjo.

Bibliotekos, kuriose yra:

Metai	Iki 100 skaitytojų	101–200 skaitytojų	201–300 skaitytojų	301–400 skaitytojų	401–500 skaitytojų	500 ir daugiau
2021	8	16	9	1	0	1
2020	10	18	6	1	0	1
2019	7	22	5	1	0	1

4.3. Vartotojų sudėties pokyčiai

Rajono bibliotekose skaitytojai skirstomi:

vaikai iki 14	9 – 12 kl. moksleiviai	studijuojantys asmenys	dirbantieji	laikiniai nedirbantys asmenys	Pensinio amžiaus asmenys (senjorai)
---------------	------------------------	------------------------	-------------	-------------------------------	-------------------------------------

Ataskaitiniais metais gausiausią vartotojų grupę rajono bibliotekose sudarė dirbantys suaugę asmenys – 35 procentus. Toliau seka vaikai – 25 procentai. Lyginant su 2020-aisiais, vartotojų šiose grupėse sumažėjo. Manome, kad mažėjimą lėmė karantino ribojimai, ir tai, kad dažnai knygų vaikams paimti atvykdavo tėvai.

Gana gausi skaitytojų grupė bibliotekose yra senjorai (pensininkai). Jie sudarė 18 procentų. Ataskaitiniais metais padidėjo laikinai nedirbančių asmenų procentas – 13. O štai vyresnių klasių moksleiviai ir studentai sudarė atitinkamai 6 ir 3 procentus. Besimokančiųjų asmenų mažėja jau keleri metai. Tai siejama su demografinė situacija bei išaugusiomis jaunimo galimybėmis naudotis išmaniaisiais įrenginiais ir kitais informacijos paieškos būdais.

Viešojoje bibliotekoje vaikų iki 14 m. registruota 301, t.y. 96, o suaugusių 870, t.y. 161 mažiau negu 2020 m. Kaip matome, vaikų bibliotekoje registruota net 38 (23 proc.), o suaugusių 123 (12 proc.) mažiau, negu 2020 m.

2021 metais labiausia mažėjo vartotojų vaikų. Registruotų vaikų mažėjimą bibliotekoje labai įtakojo karantinas, nes dažnai knygų vaikams paimti atvykdavo tėvai, todėl jie knygas užsakydavo ir imdavo savo vardu, taip vaikai liko neperregistruoti. Suaugusių vartotojų sumažėjo 123, t.y. 12 proc., panašiai visose grupėse.

4.4. Apsilankymų skaičius

Metai	Viso	Savivaldybės VB	Miesto bibliotekoje	Kaimo bibliotekose
2021	72 669	9 207	4 093	59 369
2020	78 082	13 423	4 539	60 125
2019	123 262	23 467	7 608	92 187

Kaip ir 2020-aisiais, taip ir ataskaitiniais metais, skaitytojų apsilankymų skaičius sudėtinga lyginti, nes juos įtakojo šalyje paskelbta ekstremali situacija. Nors fiziniai vartotojai galėjo pasiimti leidinius, gauti kopijavimo, skenavimo paslaugas, tačiau iki birželio mėnesio buvo neorganizuojami kontaktiniai kultūriniai renginiai - susitikimai, pristatymai, mokymai ir kt. Net ir pradėjus renginius organizuoti, buvo ribojami lankytojų srautai. Mažėjo vaikų apsilankymų – kaip minėta, spaudinius jiems parnešdavo tėvai.

Ataskaitiniais metais lankytojų, o ir kitų rodiklių skaičių mažino ne tik karantino ribojimai, bet ir dėl darbuotojų nedarbingumo, remontų uždarytos bibliotekos.

Biblioteka	Vartotojų pokytis	Apsilankymų pokytis
Ėriškių (biblioteka skaitytojų neaptarnavo 2 mėn.)	-34	-474
Raguvos (nedarbingumas, ribotas darbo laikas)	-32	-1094
Nevėžio (ribotas darbo laikas)	-26	-297
Velžio (remontas)	-4	-746

4.4.1. Lankomumas

Metai	Bendras lankomumo rodiklis	Savivaldybės VB	Miesto biblioteka	Kaimo bibliotekos
2021	12	8	12	13
2020	12	10	12	13
2019	18	15	21	19

4.5. Išduotis

Metai	Viso (fiz. vnt.)	Savivaldybės VB (fiz. vnt.)	Miesto biblioteka (fiz. vnt.)	Kaimo bibliotekos (fiz. vnt.)
2021	260 818	34 316	26 018	200 484
2020	224 808	41 154	15 931	167 723
2019	343 899	58 145	23 829	261 925

Ataskaitiniais metais spaudinių išduotis išaugo, nes nors karantino ribojimai ir tęsėsi, bet spaudinių išdavimas į namus skaitytojams buvo neribojamas. Taip pat pastebėta, kad lankydami rečiau, skaitytojai vienu kartu paimdavo daugiau knygų ir periodinių leidinių.

Nuo 2021 m. rugpjūčio mėn. dėl trikdžių modernizuojant LIBIS, buvo sudėtinga apskaityti išduotį – bibliotekoms tam tikrai laiką teko tai daryti rankiniu būdu, padidėjo darbo krūvis. Dėl nuolat stringančios sistemos buvo nepatenkinti vartotojai.

Rajono bibliotekose daugiausia skaitoma pramoginė, populiarioji pažintinė literatūra, populiarioji psichologija ir medicina. Meilės romanai ir toliau lieka populiarius tarp vidutinio amžiaus moterų. Visada madingos knygos apie tai, kaip išmokti gaminti ir kaip numesti svorio. Karantino metu, trūkstant gyvo bendravimo paklausios buvo knygos apie savęs ir pasaulio pažinimą. Pastebėta, kad skaitytojai vyrai domisi populiariaja pažintine, istorine literatūra, ypač apie Antrąjį pasaulinį karą, svarbius Europos įvykius, taip pat mėgstamos žymių istorinių asmenybių biografijos, kelionių vadovai. Jaunimas skaito nuotykinę ir fantastinę literatūrą, istorinius trilerius. Populiarėja komiksai. Detektyvai - mėgstami visų. Bibliotekoje net 77 proc. knygų į namus išduota skaitytojoms moterims, kurios ir sudaro didžiąją dalį skaitytojų.

Skaitytojai labai laukia naujų knygų, kurias pamato knygynuose, įvairiose reklamose ir nori jas perskaityti, bet bibliotekoje yra tik viena knyga ir jos tenka laukti eilėje (dokumentų rezervavimo galimybė).

Išduoties pokyčiai viešojoje bibliotekoje: per karantiną ilgą laiką neveikiant skaitykloms, dokumentų vietoje išduotis sumažėjo 4 057 fiz.vnt., ir tai sudarė 59 proc. viso išduoties mažėjimo.

2021 metais viešojoje bibliotekoje skaitytojai užsakė internetu 2 342, rezervavo 426 knygų, iš jų 1 599 ir 347 grožinės literatūros, kas sudaro 70 proc. visų užsakymų. Kadangi iš esmės keitėsi LIBIS, todėl negalima objektyviai palyginti pokyčių su praėjusiais metais. Kaimo bibliotekose, dirbančiose su LIBIS, knygų užsakyta 247, rezervuota - 64. 2021 m. LIBIS instaliavus dar penkiose bibliotekose ir žinant, kiek laiko dėl užsitęsusio karantino skaitytojai buvo aptarnaujami bekontakčiu būdu – matyti, kad šią elektroninę paslaugą reikia aktyviau populiarinti skaitytojų tarpe.

4.5.1. Išduota dokumentų į namus:

Metai	Viso (fiz. vnt.)	Savivaldybės VB (fiz. vnt.)	Miesto biblioteka (fiz. vnt.)	Kaimo bibliotekos (fiz. vnt.)
2021	142 155	22 685	9 407	110 063
2020	126 024	25 466	7 127	93 431
2019	133 523	32 329	7 455	93 739

Lyginant su 2020 metais į namus išduodamų spaudinių kiekis išaugo + 16 131 fiz. vnt. Tai, kaip buvo minėta, sietina su išdavimu spaudinių skaitytojams į namus visu ekstremalios situacijos laikotarpiu.

Viešojoje bibliotekoje 2021m. vartotojams į namus išduota 22 685 fiz. vnt dokumentų, ir tai sudarė 66 proc. visos išduoties.

4.5.2. Išduota dokumentų vietoje:

Metai	Viso (fiz. vnt.)	Savivaldybės VB (fiz. vnt.)	Miesto biblioteka (fiz. vnt.)	Kaimo bibliotekos (fiz. vnt.)
2021	118 663	11 631	16 611	90 421
2020	98 784	15 688	8 804	74 292
2019	210 376	25 816	16 374	168 186

Apskaitant išduotį rajono bibliotekose taikomas „Atrankinis vietoje apskaitomų spaudinių metodas“.

Viešosios bibliotekos skaityklose skaityti 11 631 leidiniai, nes į namus neišduodami informaciniai, ir kiti vertingi dokumentai, laikraščiai.

Miesto ir kaimo bibliotekose išduodamų vietoje dokumentų skaičius padidėjo atitinkamai 53 ir 8 procentais.

4.5.3. Išduota grožinės literatūros:

Metai	Viso (fiz.vnt.)	Savivaldybės VB (fiz.vnt.)	Miesto biblioteka	Kaimo bibliotekos
-------	-----------------	----------------------------	-------------------	-------------------

			(fiz.vnt.)	(fiz.vnt.)
2021	119 920	22 356	12 997	84 567
2020	103 749	25 860	8 803	69 086
2019	148774	34 179	12 757	101 838

Ataskaitiniais metais grožinės literatūros išduotis augo, ir sudarė 46% visos išduoties. Grožinės literatūros išdavimas augo miesto (+4 194) ir kaimo bibliotekų (+15 481) kategorijose.

2021 m. skaitomiausia knyga rajono bibliotekose išlieka Kristinos Sabaliauskaitės „Petro imperatorė“ Kn.1, „Petro imperatorė“ Kn. 2. Dažniausia skaitytojų pageidaujamos užsienio rašytojų knygos: Hanya Yanagihara „Mažas gyvenimas“, Santa Montefiore „Slaptos valandos“, Susan Meissner „Šilko siūlų dėžutė“, Jeanine Cummins „Amerikos purvas“, Delia Owens „Ten, kur gieda vėžiai“, Heather Morris „Aušvico tatuiruotojas“, Donna Tart „Dagilis“. Jei reikėtų rinkti populiariausią knygų autorę, be konkurencijos ja taptų Lucinda Riley – net 5 knygos išduotos daugiau kaip 10 kartų.

Skaitomiausi lietuvių knygų autoriai, be jau minėtos Kristinos Sabaliauskaitės, Juozas Baltušis „Viešojo dienoraščio. 1984-1990“, „Viešojo dienoraščio 1976 - 1983“, skaitytojų negąsdina net knygų storis (kiekviena virš 1300 psl.), Dovydas Pancerosas, „Birutė Davidonytė „Kabinetas 339“, Alvydas Šlepikas „Mano vardas – Marytė“, Juozas Šikšnelis „Būsenos“, Dovydas Pancerosas „Medžiojant tėvą“.

Modernizavus LIBIS, atsirado galimybė filtruoti išduotį atskirai pagal rūšį, tačiau atrankinės apskaitos metodas tokios galimybės nesuteikia. Vadovaujantis LIBIS SAP duomenimis galime teigti, kad daugiau išduodama grožinės literatūros knygų, t.y. 76 %. Likusi dalis žurnalai, kurių daugiausia, 35 proc. išduota iš 6 skyriaus (Taikomieji mokslai. Medicina. Technologija).

Viešojoje bibliotekoje 2021 metais grožinės literatūros išduotis sudarė 65 % visos išduoties, o įvairių mokslo šakų literatūros išduota 35 % visos išduoties. Lyginant su 2020 m. , grožinės literatūros išduota 14 %, o šakinės - 22 % mažiau.

4.5.4. Išduota teminės literatūros:

Metai	Viso (fiz.vnt.)	Savivaldybės VB (fiz.vnt.)	Miesto biblioteka (fiz.vnt.)	Kaimo bibliotekos (fiz.vnt.)
2021	138 122	11 960	13 021	113 141
2020	117 497	15 294	7 128	95 075
2019	195 125	23 966	11 072	160 087

Periodiniai leidiniai yra apskaitoma kartu su temine literatūra, tad didžiąją dalį teminės išduoties sudaro periodikos išdavimas.

Viešojoje bibliotekoje bendrai (periodika ir knygos) pagal mokslo šakas daugiausiai išduota literatūros visuomenės mokslų klausimais – 3 114 fiz. vnt, t.y. 9 proc., mažiausiai - matematikos ir gamtos mokslų srities – 271 fiz.vnt., t.y. 1 proc. Visuomenės mokslų skyrius apima labai daug sričių, tai ir sociologija, politika, ekonomika, teisė, karyba, švietimas, etnografija, tautosaka, todėl natūralu, kad ir išduotis didžiausia. Matematikos ir gamtos mokslų skyrių sudaro labai konkretūs mokslai: matematika, astronomija, fizika, chemija ir kiti, o kadangi besimokančių ir studijuojančių skaitytojų skaičius labai mažas, tai ir poreikis bei panaudojimas šių sričių literatūros mažesnis.

4.5.6. Periodinių leidinių išduotis:

Metai	Viso (fiz. vnt.)	Savivaldybės VB (fiz. vnt.)	Miesto biblioteka (fiz. vnt.)	Kaimo bibliotekos (fiz. vnt.)
2021	112 458	4 041	10 267	98 150
2020	94 866	6 282	5 699	82 718
2019	159 937	10 561	8 881	140 495

Ataskaitiniais metais išaugo periodinių leidinių išdavimas, nors priešpandeminių rodiklių dar nepasiekė. Rajono skaitytojų tarpe periodiniai leidiniai yra populiarūs, ir 2021 m. jie sudarė 43% nuo bendros išduoties.

Skaitytojams karantino metu į namus buvo išduodami ir automatizuotai apskaitomi tik žurnalai, laikraščius tekdavo išdavinėti rankiniu būdu. Skaitytojus dažniausia domino naujausi žurnalai, o išdavus į namus ir dar pridėjus karantinavimo laiką, kitiems skaitytojams jie buvo nebe tokie aktualūs.

Rajono bibliotekose periodika yra pageidaujama ir skaitoma dažniausiai vyresniųjų lankytojų, nes šie lankytojai nuo senų laikų įpratę laikyti rankose spaudą ir iš jos sužinoti vykstančius įvykius Lietuvoje, užsienyje, bei surasti įvairių patarimų.

Rajono bibliotekos ataskaitiniais metais gavo po dienraštį („Lietuvos rytą“ ar „Respubliką“ pasirinktinai), o taip pat po krašto ar rajono laikraštį („Tėvynę“, „Panevėžio kraštą“, „Sekundę“ kartu su „Panevėžio balsu“). Kartu su „Lietuvos rytu“ kas savaitę gauna papildomai po du žurnalus – „Stilius“ ir „TV antena“, todėl šis laikraštis prenumeruojamas dažniausiai.

Rajono bibliotekose skaitytojai daugiausiai skaitė užprenumeruotus žurnalus „Edita“, „Ji“, „Žmonės“, „Namie ir sode“ ir „Sodo spalvos ir augalų pasaulis“.

Viešojoje bibliotekoje skaitomiausi - sodininkystės, namų ūkio tvarkymo, istoriniai, geografijos, kultūriniai žurnalai: „Rasos“, Stilius, Savaitė, „Namie ir sode“, „Burda moden“, „Sodo spalvos“, „Mano namai“, „Moteris“, „Legendos“, „Iliustruotoji istorija“, „Iliustruotasis mokslas“, „National geographic“. Kultūrinių leidinių išduotis į namus išlieka stabiliai maža: „Literatūra ir menas“ 18 (2020 - 30), Metai 18 (36), Nemunas 16 (13), „Tarp knygų“ 16 (16), Kultūros barai 13 (19), „Naujasis židinys – Aidai“ 12 (20).

Iš laikraščių skaitomiausi: „Sekundė“, „Panevėžio rytas“, „Respublika“, „Valstiečių laikraštis“, „Ūkininko patarėjas“, „Tėvynė“. Periodinių leidinių išduotis viešojoje bibliotekoje sudarė 12% nuo bendros išduoties. Laikraščiai karantino metu skaitytojams nebuvo išduodami.

4.5.7. Kitų dokumentų išduotis:

Kitų dokumentų (natos, vaizdiniai, garso, elektroniniai, skaitmeniniai ir kt.) išduoties nepavyksta padidinti. Viešojoje bibliotekoje lyginant su 2020 metais išduota 8 mažiau - 36 fiz. vnt.. Iš jų dauguma fiz. vnt. garsinių dokumentų skaitmeninėse laikmenose.

Ankstesniais metais CD su pasakomis ir dainelėmis skolindavosi „Maminukų akademijos“ lankytojai, o kadangi šiais metais vyko labai mažai „Maminukų akademijos“ užsiėmimų, tai ir CD išduota buvo mažiau.

4.6. Skaitomumas

Bendras skaitomumo rodiklis	Savivaldybės viešoji biblioteka	Miesto biblioteka	Kaimo bibliotekos
42	30	74	43

4.7. Vartotojams skirtos darbo vietos 2021 m.

Vartotojams skirtų darbo vietų skaičius:				
Iš viso	Iš jų	Viešojoje bibliotekoje	Miesto bibliotekoje	Kaimo bibliotekose
444		32	19	393
Vartotojams skirtų kompiuterizuotų darbo vietų skaičius:				
Iš viso	Iš jų	Viešojoje bibliotekoje	Miesto bibliotekoje	Kaimo bibliotekose
192		25	7	160

4.8. Vartotojų orientavimas ir apmokymas

Bibliotekininkų prarastų apmokymų bendra trukmė iš viso – 1 211 val.

Viešojoje bibliotekoje – 264 val.

Miesto bibliotekoje – 44 val.

Kaimo bibliotekose – 9 003 val.

2021-aisiais, buvo pratęstos ir vyko (iki rugsėjo mėn.) projekto „Prisijungusi Lietuva“ veiklos, tad nemažas vartotojų mokymams skirtų valandų skaičius sietinas su vykdomo projekto veiklomis: akcijomis ir mokymais gyventojams, vykdančiomis skaitmeninio raštingumo veiklas.

Mokymai organizuojami ir grupėms (ekskursija po biblioteką, skaitmeninio raštingumo, robotikos užsiėmimai) ir individualūs (informacijos paieška įvairiuose šaltiniuose, konsultacijos dirbant su kompiuteriu).

Vartotojų bibliotekose mokymai skirti ir norintiems susipažinti su bibliotekos paslaugomis, išmokyti jomis naudotis, susirasti informaciją duomenų bazėse, kituose šaltiniuose, ugdyti kompiuterinio raštingumo įgūdžius. Vietovių, kur veikia ugdymo įstaigos bibliotekose, dažnos ikimokyklinio amžiaus ir pradinukų ekskursijos (Piniavos, Dembavos, Naujamiesčio bibliotekose), informacinės valandos vyresnio amžiaus moksleiviams (Ramygalos, Velžio, Krekenavos bibliotekose).

Kompiuterinio ir skaitmeninio raštingumo mokymai

Skaitmeninio raštingumo mokymai rajono bibliotekose rengiami nuo 2009-ųjų metų. Bibliotekos ir įvairios organizacijos rengia ir įgyvendina projektus, skatinančius gyventojus gerinti skaitmeninio raštingumo įgūdžius. Iki 2021 m. rugsėjo mėn. vykusią (startavo 2018 m.) projekto „Prisijungusi Lietuva“ veiklos leido dar vykdė bibliotekose skaitmeninio raštingumo mokymus gyventojams.

2021 metais mokymuose dalyvavo bei buvo konsultuoti 1 896 gyventojai. Iš jų:

- Mokymuose dalyvavusių gyventojų skaičius – 1 600;

Vykdančiomis projekto „Prisijungusi Lietuva“ veiklas mokymo, programose, skirtose pradedantiesiems (18 val.) ir pažengusiems (po 6 val.) dalyvavo 242 grupės rajono gyventojų, iš jų 61 - pradedantiesiems.

Viešojoje bibliotekoje 2021 m. buvo surengti 45 vartotojų grupių kompiuterinio raštingumo mokymai, kuriuose dalyvavo 450 (2020 m. – 210) vartotojų. Pradedantiesiems vartotojams pravesta mokymų 6 grupėms. Pažengusiems vartotojams pravesta kontaktinių mokymų 31 grupei, nuotoliniu būdu 8 grupėms.

Projekto „Prisijungusi Lietuva: efektyvi, saugi ir atsakinga Lietuvos skaitmeninė bendruomenė“ dėka, rajono gyventojai buvo skatinami išmaniai naudotis internetu, mokytis ne tik skaitmeninio raštingumo pradmenų, bet gilinti ir jau turimas žinias bei įgūdžius. Dalyviai buvo mokomi skaitmeninio raštingumo: atlikti paiešką elektroninės informacijos šaltiniuose, įvairiuose interneto ištekliuose, naudotis elektroninėmis paslaugomis, gebėti taikyti darbe ir buitėje kompiuterinę techniką ir programinę įrangą, dirbti kompiuteriu,

naudotis Microsoft Office taikomosiomis programomis, interneto naršyklėmis, elektroniniu paštu, interneto ištekliais. Vyresnio amžiaus žmonės dažnai ieško informacijos, kuri leistų pagerinti jų ir artimųjų gyvenimo kokybę, domimasi sveikos gyvensenos, svorio kontrolės, šeimos sveikatos temomis, ieškoma informacijos apie įvairius pomėgius. Tam, kad išmokytų patys atrasti atsakymus į šiuos ir kitus klausimus, senjorams tęsėme kompiuterinio raštingumo mokymus.

- **Konsultacijos gyventojams - 296.**

Lankytojai individualiai buvo konsultuojami, kaip naudotis išmaniaisiais telefonais, dirbti kompiuteriu, naudotis Microsoft Office taikomosiomis programomis, interneto, naršyklėmis, elektroniniu paštu, interneto ištekliais, atsispausdinti dokumentą, skenuoti, išsaugoti elektroninėje laikmenoje ir pan. tokių konsultacijų atskaitiniais metais buvo fiksuota 296. Konsultacijų palyginti nedidelis skaičius, nes gyventojai naudojami galimybe dalyvauti mokymuose, ir taip įgyti naujų įgūdžių.

Viešojoje bibliotekoje individualių konsultacijų suteikta 75-iesiems (2020 m. - 117) vartotojams. Konsultacijos pasiskirstė taip: darbas kompiuteriu – 19 konsultacijų (apima įvairias darbo su kompiuteriu sritis: darbas su Word, Excel programomis, spausdinimas, skenavimas ir t. t. Darbas su interneto ištekliais: el. paštas, socialiniai tinklai - 18 konsultacijų, paieška internete – 9 konsultacijos (paprastai lankytojai moka bent jau elementariai atlikti paiešką internete, ir dažniausia į bibliotekininką kreipiasi, kai nepavykta rasti reikiamos informacijos). El. valdžia (el. deklaravimas; gyvenamosios vietos deklaravimas, statybos leidimų išdavimas ir kt.) – 5 konsultacijos, el. komercija (el. prekyba; el. bankininkystė ir kt.) - 4 konsultacijos. Toliau konsultacijų pasiskirstymas būtų toks – švietimas, t.y., nuotolinės studijos, kalbų mokymosi galimybės internete, el. katalogai, duomenų bazės – 13 konsultacijų, kultūra ir laisvalaikis (naujienų portalai, teatras, kinas, muzika ir t.t.) – 3 konsultacijos, sveikata – 3 konsultacijos, darbo paieška – 1 konsultacija.

Dėl COVID-19 ribojimų neįvyko suplanuotos projekto „Gyventojų skatinimas išmaniai naudotis internetu“ veiklos: „Robotikos laboratorijos“, Programavimo ir Kūrybinio, Inžinerinio paketų užsiėmimai. Skaitmeninės savaitės (ALL DIGITAL Week) metu organizuota akcija/konkursas „Kūrybiniai užsiėmimai su grafine planšete“. Vaikai interaktyviomis priemonėmis piešė G.Petkevičaitę – Bitę ir Puziniškio dvarelį.

4.9. Tarpbibliotekinio abonemento (TBA) paslauga.

Metai	2021	2020	2019	2018	2017	2016 m.
Abonentų skaičius	2	4	3	2	3	7
Išsiųsta užsakymų	78	58	45	37	52	121
Gauta dokumentų	78	57	45	36	51	115
Originalų	78	56	42	33	45	95
Kopijų	0	1	3	3	6	20
Gauta neigiamų	0	1	0	1	1	6

2021 m., vykdant tarpbibliotekinio abonemento paslaugą, į Lietuvos bibliotekas buvo išsiųsti 78 dokumentų užsakymai. Gauta 78 dokumentai - visi 78 originalai. Neigiamų atsakymų nebuvo.

Viešosios bibliotekos skaitytojai užsakė ir jiems gauta 35 dokumentai. Kaimo bibliotekoms pagal jų užsakymus pristatyti 43 dokumentai. Daugiausiai dokumentų užsakė: Molainių, Vadoklių, Tiltagalių, Karsakiškio bibliotekos.

Knygas buvo skolinamos iš Panevėžio apskrities G. Petkevičaitės-Bitės viešosios bibliotekos – 75 ir Lietuvos nacionalinės M. Mažvydo bibliotekos – 3 dokumentai. Užsakymai buvo pateikiami naudojantis LIBIS elektroniniais katalogais, apskaitomi Tarpbibliotekinio skolinimosi posistemi (TBA).

Modernizavus LIBIS, nuo liepos mėn. iki pat metų pabaigos, dėl LIBIS programos trikdžių nebuvo galimybės dokumentų užsakyti ir apskaityti elektroniniu būdu. Visi TBA užsakymai buvo pateikiami el. paštu.

Dėl didėjančios elektroninių paslaugų ir dokumentų pasiūlos, bei greitėjančio gyvenimo tempo, TBA paslaugos apimtys nėra didelės. Vartotojas nenori laukti kelių dienų, kol knyga bus atsiųsta ir ieško kitų būdų reikiamai informacijai gauti. Mažam paslaugos populiarumui įtakos turi ir kaina.

Visiems vartotojams TBA paslauga yra mokama. Vartotojas turi mokėti už persiuntimo išlaidas, mokesčių už kopijas, ar skenavimą. Daugiausiai naudojama Panevėžio apskrities G. Petkevičaitės-Bitės viešosios bibliotekos TBA paslaugomis, nes knygas galima atsisiųsti nemokamai.

4.10. Renginiai

2021 m. buvo surengti 1 900 renginiai (2020 metais suorganizuoti 1 323).

Renginiai	Iš viso	Viešojoje bibliotekoje	Miesto bibliotekoje	Kaimo bibliotekose
Iš viso renginių: iš jų	1900	146	78	1676
Virtualių	1465	1465	829	1383
Žodinių	563	97	48	418
Vaizdinių	649	49	20	580
Kompleksinių	558	0	10	548
Lankytojų skaičius	12830	52	829	11958
Virtualių lankytojų skaičius	45780	8059	910	43661

Renginiai bibliotekose suteikia galimybę lankytojams turiningai praleisti laisvą laiką, pajusti bendravimo malonumą, tobulėti dvasiškai, susitikti su kūrėjais ir patiems išbandyti kūrybinius sugebėjimus. Dėl besitęsiančios pandemijos buvo atsisakyta nemažos dalies planuotų renginių fizinėje erdvėje. Išbandytos kitos priemonės prisitaikant prie šios situacijos – daugelis planuotų renginių perkelta į virtualią erdvę. Tačiau tokiu būdu vykstantys renginiai neleidžia pajusti bendravimo malonumo taip, kaip tai būtų galima pajusti gyvai. Atrasta ir privalumų - renginyje gali dalyvauti didesnis žiūrovų skaičius, nepaisant atstumo, be to, visada išlieka galimybė peržiūrėti renginį lankytojui patogiu metu. Svarbiausia tai, kad buvo galima pasikviesti pokalbiui ir žmones neapsiribojant Lietuvos Respublika. Tai yra didelis virtualių renginių privalumas. Taigi, buvome priversti taikytis su esama situacija ir, kiek, įmanoma, atsižvelgti į laikmečio aktualijas. 2021-uosius LR Seimas buvo paskelbęs Juozo Zikaro, Vytauto Mačernio, Juozo Lukšos – Daumanto, Marijos Gimbutienės ir kt. metais. Buvo minimos Sausio 13-osios 30-osios metinės, G. Petkevičaitės – Bitės 160-metis, poetės Elenos Mezginaitės 80-metis ir kitų žymių žmonių jubiliejai.

Apriboti renginiai ir lankymasis viešose erdvėse iki birželio mėn. gerokai sumažino renginių skaičių bibliotekose ir, nors dalis jų persikėlė į virtualiąją erdvę, teko pratintis prie naujų sąlygų ir galimybių. Bibliotekų veiklos, renginiai, skelbimai, įžymių datų paminėjimas - viskas talpinama bibliotekų Feisbuk paskyroje.

Gyventojai jau įpratę tokiu būdu susipažinti su skelbiamomis knygų naujienomis. Jas ypač pamėgo Paliūniškio, Piniavos, Upytės, Molainių, Katinų, Ramygalos, Tiltgalių, Trakiškio bibliotekų skaitytojai. Ypač aktyviai su skaitytojais komunikuoja Smilgių biblioteka, pristatydama ne tik naujas knygas, tačiau kviesdama skaitytojus dalintis įspūdžiais jas perskaičius. Šios bibliotekos rubrikoje „Rekomenduoju perskaityti“ pristatyta daug įdomių žmonių, kurie ne tik rekomenduoja įdomią knygą, bet ir pasidalina savo gyvenimo akimirkomis. Paminėtina rajono viešosios bibliotekos 70-mečiui skirta knygų rekomendacijų serija „Kolegos bibliotekininkai rekomenduoja“ – buvo pristatytos keturios darbuotojos, rekomenduojančio patikusią knygą.

Bibliotekos įsijungė ir dalyvavo šalies mastu vykstančiose skaitymo skatinimo akcijose, Nacionalinės bibliotekų savaitės, Metų knygos rinkimų, Šiaurės šalių literatūros savaitės ir kt. Organizuotos renginių formos - įvairios: jubiliejinės literatūrinės parodos, žymios datos, valstybinių ir kalendorinių švenčių paminėjimai, kūrybiniai užsiėmimai. Renginiai organizuojami įvairioms vartotojų grupėms: jaunimui, vaikams, neįgaliesiems ir

pagyvenusiems žmonėms, literatūros mėgėjams ir visiems besidomintiems kultūriniu gyvenimu. Bibliotekose tiesiogiai buvo stebimos Nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos parengtos tiesiogiai transliuojamos kultūrinės, informacinės, šviečiamosios laidos.

Dauguma bibliotekų didelį dėmesį skyrė savo krašto žmonių, istorinių faktų pristatymui. Bibliotekininkai pastebėjo, kad šia veikla labiau sudomina vietos gyventojus, jiems įdomu sužinoti krašto istoriją, pabendrauti tarpusavyje.

Plačiai paminėtos krašto iškilių asmenybių – G.Petkevičaitės-Bitės 160-osios ir J.Zikaro 140-osios sukaktys

2021-aisias, Juozo Zikaro metais, daug dėmesio skirta jo prisiminimui gimtajame Pajstrio krašte. Buvo paruoštos net kelios parodos, kurias paruošė rajono viešoji biblioteka, Panevėžio apskrities G.Petkevičaitės – Bitės biblioteka, kraštiečiai Bronius Mažylis. Renginiai buvo organizuojami kartu su Pajstrio kultūros centru bei J. Zikaro gimnazija. Aktyviai buvo dalyvauta viešosios bibliotekos paskelbtame konkurse „Aplankyk Juozo Zikaro atminimo įprasminimo vietas“ bei edukaciniuose molio lipdinių užsiėmimuose.

Bibliotekos minėjo savo kraštiečius, pristatant jų veiklas, darbus: Linkaučiuose paruošta virtuali paroda, skirta Krekenavos garbės kraštotyrininkui, Panevėžio rajono garbės piliečiui Jonui Žilevičiui, minint 90-metį, Šiluose – knygnešio dienos proga prisiminti šilaviškiai švietėjai: knygnešys Kazimieras Poviliūnas, kunigas Antanas Mikonis. Ramygaloje paminėta mokytojos, kraštotyrininkės E. Gabulaitės 105-oji sukaktis surengtoje popietėje „Ugdžiusi meilę gimtajai kalbai, kraštui, tradicijoms“. Piniavos biblioteka pristaė vietos gyventojos - E. Valentinavičienės paruoštą knygą k „Šerkšno giesmė“. Tiltagalių biblioteka paruošė ir virtualiai pristatė video medžiagą, skirtą Akmenių kaimo 425-čiui paminėti. Tradiciniu renginiu, suburiančiu kraštiečius, jau tapo „Šeštinių“ renginys, organizuojamas Perekšlių bibliotekos. Raguvos biblioteka aktyviai įsijungė į Raguvos 520-ųjų metų paminėjimą šventėje - "Kaip gera grįžti man tėviškėn...". Į biblioteką susirinkusiems raguviškiams leidinius pristatė istorikai - kraštiečiai, muziejininkas Vincas Ruzas bei krašto tyrinėtojas Petras Juknevičius. Bibliotekininkė Vida Gailiūšytė pristatė paruoštą fotonuotraukų parodą "Raguvos kraštas - veidai, vardai, istorijos...".

Dažni bibliotekose – vietos gyventojų kūrybinių darbų pristatymai. Berniūnų biblioteka organizavo kūrybines dirbtuves virtualioje erdvėje: gyventojai dalinosi savo sukurtais darbais iš gamtos gėrybių. Rajono gyventojai džiaugiasi, kad savo laisvalaikio pomėgius gali pristatyti vietos bibliotekose – tai gera proga pabendrauti, išmokti naujų įgūdžių. Daniūnų bibliotekoje vietos tautodailininkė pristatė nėrimo vąšeliu pomėgį bei darbus, Pajstrio - sukurtų atvirukų karpinių, Šiluose - austų skarų, Tiltagaliuose – siuvinėtų kryželiu bei tapytų ant drobės paveikslų.

Daug renginių vyksta bibliotekose, vykdančiose projektines veiklas. Molainių, Upytės, Naujamiesčio, Smilgių bibliotekose vyko renginiai, skirti emocinei bei fizinei gyventojų sveikatai, kūrybingumui lavinti. Čia vyko dailės terapijos, sportiniai užsiėmimai ir kt. veiklos, skirtos sveikatos raštingumo įgūdžiams formuoti.

Bibliotekos, ruošdamos renginius, bendradarbiauja su vietos švietimo, kultūros įstaigomis, seniūnija, aktyviai dalyvauja bendruomenių veikloje. Molainių biblioteka kartu su bendruomenės centru „Molainiai“ vykdė projektines veiklas, dalyvavo organizuotame konkurse „Eismo saugumas bendruomenėse 2020-2021 akcijoje „Būk matomas kelyje“, projekte „Judėk, kad būtum sveikas“, „Kalėdinėse dirbtuvėlėse“.

Jau penkti metai Tiltagalių, Paliūniškio, Pajstio bibliotekose vyksta projekto „2021 m. socialinės reabilitacijos paslaugų neįgaliesiems bendruomenėje“ užsiėmimai, kuriuose dalyvauja nemažai bibliotekos skaitytojų.

Viešojoje bibliotekoje 2021-aisiais suaugusiems buvo surengta renginių iš viso (įskaitant ir virtualius) - 146 (2020 m. - 136). 94 renginiai - kontaktiniai, iš jų – 34 parodos.

Paminėtinos populiarios psichologinės literatūros 2- jų ciklą parodos "Knygos savęs ir pasaulio pažinimui", V. Mačernio metams skirtą parodą "Man patiko tik vandenys gilūs" (vėliau keliavusią po kaimo bibliotekas), parodą mėgstantiems sodinti, auginti, prižiūrėti "Kai Šv. Jurgis žemę atrakina", "Nuo Pakruojo iki Paryžiaus ir Niujorko", skirtą S. Ušinskui, lėlių teatro ir vitražo Lietuvoje pradininkui, "Apie vaistažolių naudą arba roges ruošk vasarą", "Jurgos Ivanauskaitės fenomenas" ir kitas. Grožinės ir negrožinės literatūros fondo atskirtis skatina labiau reklamuoti ir viešinti negrožinės literatūros fondą, nes pastarasis yra atsidūręs ne itin palankioje

situacijoje. (Skaitytojai dažnai tenkinasi tik pirmam aukšte esančiu grožinės literatūros fondu). Tuo tikslu rengiamos šios literatūros parodos, taip pat, pandemijos metu išpopuliarėjo virtualūs knygų pristatymai, knygų apžvalgos, kaip pvz. „Žiemojimais su knyga“, „Stiprios, fatališkos nepriklausomos. Pavasario skaitiniai“, „Išminties, žinių ir mokslo kaleidoskopas“ (virtualus pristatymas rajono bibliotekininkams). Kadangi ilgą laiką dirbome karantino sąlygomis kai skaitytojai buvo aptarnaujami bekontakčiu būdu, paruoštas knygų parodas pristatydavome virtualiai. Tai ir jau minėta dviejų ciklų paroda „Knygos savęs ir pasaulio pažinimui“, „Apie vaistažolių naudą arba roges ruošk vasarą“ ir kt. Pastebėta, kad parodą paviešinus, pristačius ją virtualiai, padažnėja šios literatūros užsakymų.

Dalis parodų buvo tik virtualios. Tai Baltijos kelio paminėjimui skirta paroda, "Prisimenant Baltijos kelią", biblioterapinė paroda "Knygos, padedančios išgyventi".

Meno parodos, rengtos ir už bibliotekos ribų: Panevėžio rajono savivaldybėje, Pajstrio bibliotekoje, Slovėnijoje. Dalis parodų buvo surengta virtualiai ir pristatyta interneto svetainėje bei socialiniuose tinkluose. Tai būtų R. Zinkevičiaus medinių angelų paroda „Medžio grožis angeluose“, kolegų iš Slovėnijos paroda „Akvarelė“, Paulinos Sutkutės pieštuku pieštų Nepriklausomybės akto signatarų portretų paroda. Atlaisvėjus pandemijos suvaržymams parodos vėl buvo rengiamos bibliotekos erdvėje. Iš įdomesnių reiktų paminėti tautodailininko iš Biržų Kęstučio Preidžiaus „Kaimišką parodą“, Gabrielės Petkevičaitės – Bitės literatūrinės premijos laureato Juozo Šikšnelio ir jo žmonos Teresės fotografijų ir skulptūrų parodą „Tektūra+faktūra+skulptūra“, Daliaus Dirsės jubiliejinę parodą „Ekspresijos potėpiai“ (su pristatymu), dailininko panevėžiečio Kazimiero Naruševičiaus paveikslų, sukauptų rajono bibliotekose, parodą „Iš bibliotekos fondų“. Metai užbaigti tradicine Ramygalos klubo „Savos erdvės“ vasaros darbų plenero paroda ir tautodailininkės iš Rokiškio Gitos Kolosovienės įspūdinga karpų užuolaidėlių paroda. Išskirtinai įdomią parodė surengė jogos mokytoja Laimutė Vološkevičienė „Ego rekonstrukcija“.

Minint Sausio 13-osios 30-metį, ir norint, kad jaunoji karta nepamirštų kad laisvė nėra duotybė, o ją reikia saugoti, vertinti ir ginti (tai ypač rodo šis laikmetis) per rajono bibliotekas gyventojai buvo pakviesti įsijungti į kūrybinio rašymo maratoną „Trisdešimt Sausio 13-ųjų mūsų gyvenimuose“. Sulaukta labai gražių ir vertingų prisiminimų, rašė ir to meto įvykių dalyviai, liudininkai, ir jauni žmonės, kurie tuos įvykius žino tik iš pasakojimų. Visi rašiniai buvo skelbiami bibliotekos interneto svetainėje, o vėliau atspausdinti, įrišti ir įteikti visoms dalyvavusioms bibliotekoms.

Biblioteka įsijungė į audiovizualių medijų kūrėjų projektą „Šalčio gėlės lange“, kuris buvo skirtas trėmimų Lietuvoje 80-mečiui. Projektas vyko keliais etapais, jo metu buvo skelbiama audio medžiaga iš Emanuelio Katliliaus prisiminimų knygos „Laiškai parašyti naktį“ ir Algimanto Katliliaus dienoraščio ištraukos iš knygų „Tremtinio užrašai“ ir „Aš prašau duonos“.

Jau antri metai biblioteka dalyvauja žmogaus teisių dokumentinių kino festivalyje „Nepatogus kinas“. Dvi savaites bibliotekos lankytojai galėjo žiūrėti pasirinktus filmus kompiuteriuose, o keturi kino seansai buvo rodomi improvizuotoje kino salėje dideliame ekrane. Kiną vienu metu galėjo matyti keletas žiūrovų (tebeveikė karantino ribojimai), po seanso paprastai vykdavo virtualūs susitikimai su filmo kūrėjais. „Gyvus“ seansus bibliotekoje žiūrėjo 19 lankytojų.

Pandemija ne tik suvaržė visuomenės gyvenimą, bet suteikė ir naujas galimybes. Skaitytojams tapo patrauklūs virtualūs susitikimai su rašytojais. Tiesioginės transliacijos metu žiūrovai turėdavo galimybę užduoti klausimus, o neturėjusieji laiko stebėti tiesioginio renginio, vėliau galėjo jį pamatyti Youtube sklaidos kanale. 2021- aisiais metais buvo surengti virtualūs susitikimai su psichoterapeute iš Prancūzijos Aurima Diliene, pristačiusia savo naujausią knygą „Privati praktika“, Graikijoje gyvenančia panevėžiete rašytoja Indre Jonušyte ir jos naujausiu romanu „Bela Blu“, rašytoja Irena Buivydaitė su nauja knyga „Mėnesiena ir tu“. Vyt. Mačernio metams skirtas susitikimas vyko su knygos apie šį poetą „Dūžtančios formos“ autore Aldona Ruseckaitė, taip pat G. Petkevičaitės – Bitės bibliotekos rengtoje laidoje „Literatūrinis žadintuvas“ buvo pristatytos Petro Juknevičiaus knygos apie Panevėžio rajono seniūnijas.

Kasmetinės Nacionalinės bibliotekų savaitės tema buvo „ Nauja realybė – naujos formos“, tad vienas iš anksčiau minėtų virtualių renginių vyko šios savaitės metu. Tai buvo susitikimas su rašytoja, panevėžiete, šiuo

metu gyvenančia Graikijoje Indre Jonušyte. Nacionalinės bibliotekų savaitės metu buvo paskelbtas kūrybinio rašymo „Trisdešimt Sausio 13-ųjų mūsų gyvenimuose“ maratono finalas, surengta virtuali apžvalga, medžiaga paskelbta interneto svetainėje. Atlaisvinus karantino reikalavimus keletas renginių vyko ir gyvai. Verta paminėti G. Petkevičaitės – Bitės projektinį renginį mūsų bibliotekoje - susitikimą su D. Katkumi ir jo knygos „Užrašai iš Rokantiškių“ pristatymą, kupiškietės tautodailininkės Virginijos karpinių edukaciją.

Ustronės Knygnešių ir J. Tumo - Vaižganto muziejuje vyko renginys iš projekto „Inovatyvus žvilgsnis į krašto istoriją“, kurio metu pristatytas atnaujintas muziejus, paminėtas čia gyvenęs ir kūręs J. Tumas – Vaižgantas.

Bibliotekos renginių eilę papildė bibliotekos literatų klubo „Polėkis“ narių veikla. Vyksta rajono literatų susitikimai, mokymai, kuriuose dalinamasi kūryba, mokomasi kūrybinių atradimų.

Klubo narių kūrinių leidyba prisideda prie Panevėžio rajono literatūrinės kultūros išsaugojimo. 2021 m. klubo narės Emilijos Valentinavičienės išleista knyga „Tekėje saulala Šaukliuos“. Tai Šauklių kaimo istorija užrašyta tarmiška šnekta. Šiaulių universiteto prof. Dr. Genovaitė Kačiuškienė šią knygą pristato kaip „svarbią lituanistiniam tyrinėjimams ne tik dėl vaizdingos kalbos, bet ir dėl kalbinių ypatybių, ypač užfiksuoto garsų įvairavimo, rodančio, kokia linkme rutuliojasi ši nepaprastai sudėtinga ir įdomi tarmė. Tikras lobis lituanistikai ir gausiai knygoje vartojami šiandien gyvuojantys ar jau išnykę Panevėžio krašto kaimų, miškų, laukų ir kt. pavadinimai, gražiai parodantys jų kilmę.“

Apibendrinant renginių ir parodų organizavimą 2021-aisiais Panevėžio rajono viešojoje bibliotekoje, reiktų pasakyti, kad persikėlimas į virtualią erdvę mums visiems buvo nemažas iššūkis, bet atsirado naujos formos, kurios, jei ir ne visada pasiteisino, bet tai buvo geriausia ką galima tokiomis ekstremaliomis sąlygomis nuveikti. Akivaizdu, kad visi supratome, ką reiškia tikras gyvas žodis ir kad jo niekas nepakeis, tačiau tai atskleidė ir naujas galimybes, viena kurių yra toliau nuo Lietuvos esančių žmonių įtraukimas į renginius. Bet ir tai yra ribojama techninių galimybių ir gebėjimo jomis naudotis.

4.11. Mokamos paslaugos

Paslaugų nomenklatūra, pokyčiai ir apimtis

2021 metais rajono bibliotekose ir literatūriniuose bibliotekos muziejuose už mokamas paslaugas iš viso buvo surinkta – 1 740 Eur. Iš jų: bibliotekose – 1 026 Eur, muziejuose – 714 Eur.

Palyginimui: 2020 - 1 765 eur, 2019 m. - 2 711 eur, 2018 m. - 2 420 eur, 2017 m. - 2 270 eur, 2016 m. - 2 130 Eur.

Rajono bibliotekos ir padaliniai, teikdami mokamas paslaugas, vadovaujasi Panevėžio rajono savivaldybės tarybos 2015 m. lapkričio 26 d. Nr. T-226 sprendimu „Dėl Panevėžio rajono savivaldybės viešosios bibliotekos teikiamų atlygintinų paslaugų kainų patvirtinimo“.

2021 metais už mokamas paslaugas **viešojoje bibliotekoje** surinkta 204 eur (2020 m. - 215 eur). Surenkamų pinigų suma mažėjo, nes mažėja parduodamų LIBIS pažymėjimų kiekis bei nerenkami delspinigiai (karantino metu jie buvo neskaičiuojami). Bibliotekos skaitytojams vaikams – skaitytojų pažymėjimai – nemokami.

Kaimo bibliotekose mokamų paslaugų suteikta už 741 eur.

Palyginimui: 2020 - 598 Eur 2019 m. - 716 eur. 2018 m. - 855 eur, 2017 m. - 823 eur, 2016 m. - 764 eur.

Ramygalos bibliotekoje – 81 eur (2020 - 109 eur, 2019 m. - 96 eur, 2018 m. - 128 eur, 2017 m. - 108 eur, 2016 m. - 100 eur).

Rajone gyventojai bibliotekose moka už kopijavimo, spausdinimo ir skenavimo paslaugas. Kaimo bibliotekose, kuriose įdiegtas LIBIS SAP posistemis, taip pat platinami vieningi LIBIS skaitytojų pažymėjimai.

Populiariausia paslauga - kopijavimas.

Muziejuose mokamų paslaugų suteikta už 714 Eur.

Palyginimui: 2020 m. - 843 eur, 2019 m. - 1 446 eur. 2018 m. - 1 171 eur, 2017 m. - 580 eur.

Muziejuose už lankytojų bilietus bei edukacines programas ir ekskursijas imamas mokestis. Dažniausiai visos veiklos muziejuose vyksta šiltuoju sezonu. Kitu metu organizuojamos išvažiuojamosios edukacinės

programos. Ataskaitiniais metais muziejuose surinktų lėšų suma sumažėjo – nevyko suplanuotos edukacijos, nebuvo teikiamos Kultūros paso paslaugos.

V. DARBAS SU SKAITYTOJ AIS VAIK AIS

5.1. Skaitytojų telkimas

Gyventojų vaikų skaičius

Skaitytojai vaikai sudaro 25% nuo bendro vartotojų skaičiaus, t.y. gana nemažą rajono bibliotekų skaitytojų grupę. Vaikų iki 7 m. amžiaus rajone gyvena daugiau kaip 2 000.

Vaikų sutelkimo procentas

Surinkti duomenis apie konkrečios bibliotekos mikrorajone gyvenančius vaikus sudėtinga – nebelieka medicinos punktų, mokyklų, pasikeitę įstatymai komplikuoja duomenų apie mikrorajone gyvenančių vaikų skaičių, surinkimą. Preliminarus vaikų sutelkimo procentas:

- Miesto bibliotekoje apie – 52%
- kaimo bibliotekose – 26%

Dėl demografinių, socialinių veiksnių rajone mažėjant vaikų skaičiui, mažėja ir jų sutelktumas. Didesnis vaikų sutelkimas stebimas ten, kur ugdymo įstaiga yra viename pastate su biblioteka, gyvenvietėje yra švietimo įstaiga, tai pat didesnis sutelktumas ten, kur gyvena nedidelis skaičius vaikų – tuo atveju beveik visi vaikai yra ir bibliotekos skaitytojai.

Žemesni rodikliai būna priemiestinėse gyvenvietėse: čia gyvena daug vaikų, tačiau nemažai jų lanko ugdymo įstaigas mieste, atitinkamai ir lankosi miesto, o ne vietinėse, bibliotekose. Vietos bibliotekose jie dažniau pradeda lankytis vasaros atostogų metu.

Rajone vis dar optimizuojamas mokyklų tinklas, ir ataskaitiniais metais vėl uždarytos kelios mokyklos, o vaikai vežami į mokyklas didesnėse gyvenvietėse. Ten jie skaito vietos bibliotekose, nes vėliau grįžę, nebesuspėja apsilankyti savose.

5.2. Skaitytojų vaikų aptarnavimas

Skaitytojų vaikų skaičius:

Metai	Viso	Savivaldybės VB	Miesto biblioteka	Kaimo bibliotekos
2021	1 729	301	140	1 288
2020	1 839	339	150	1 350
2019	2 167	435	152	1 580

Antrus metus bibliotekos dėl pandemijos ribojimų bando pritaikyti ir keisti savo veiklas taip, kad pasiektų skaitytojus, ir ypač mažuosius, bet kokiomis sąlygomis. Tik nuo balandžio vidurio atvėrusios skaitytojams savo erdves, bibliotekos dėjo daug pastangų, kad mažiesiems apsilankymai bibliotekose būtų prasmingi ir įdomūs.

Skaitytojų vaikų skaičius augo bibliotekose, kurios organizavo vaikams edukacinius užsiėmimus, vykdė neformalaus švietimo ir projektines veiklas – Žibartonių, Naujarodžių, Vadoklių, Bernatonių (+9), Upytės (+7), Jotainių (+6). Skaitytojų vaikų skaičius taip pat padidėjo Dembavos, Trakiškio, Daniūnų, Piniavos ir kt. bibliotekose.

Vaikų skaičius sumažėjo bibliotekose, kurios pradėjo dirbti ne pilną darbo dieną (Liūdynės -13, Nevėžio -11, Raguvo -11), kurios ribotą laiką nevykdė skaitytojų aptarnavimo (Ėriškių -12), kuriose vyko remonto darbai (Velžio – 8, Krekenavos -21).

Viešojoje bibliotekoje 2021 m. užregistruoti 301 skaitytojai vaikai - 38 skaitytojais mažiau nei 2020 metais. Tik 200 iš jų perregistruoti (net 69 mažiau nei 2020 metais), bet džiugu, kad vėl padaugėjo naujai

užsiregistravusių – 101 (kai tuo tarpu 2020 metais naujų užsiregistravusių buvo vos 70). Skaitytojų sudėtis pagal amžiaus grupes išliko panaši, tik pradžiuogino ikimokyklinukai, kurių skaičius pakilo 8% iki 21% (62), kai pernai siekė vos 13%(44), didžioji dalis visų skaitytojų – 131 (43%) – pradinių (I-IV klasių) mokiniai, 108 (36%) – V-VIII klasių moksleiviai.

5.3. Apsilankymų skaičius

Metai	Viso	Savivaldybės VB	Miesto biblioteka	Kaimo bibliotekos
2021	23 854	1 896	1 391	20 567
2020	28 709	3 567	1 954	23 188
2019	51 514	5 600	4 302	41 612

Karantino metu įvesti apribojimai bibliotekose, turėjo neigiamos įtakos veiklos su vaikais rodikliams. Ženkliai sumažėjo vaikų apsilankymų. Karantino metu buvo rekomenduojama riboti kontaktus, taip pat ir lankytojų, dalyvaujančių renginiuose, skaičių. Šios priežastys lėmė, kad sumažėjo vaikų apsilankymų skaičius kontaktiniuose renginiuose, knygas vaikams neretai parnešdavo tėvai. Vaikai mažiau savo laisvalaikio pradėjo leisti bibliotekose.

Metai viešosios bibliotekos vaikų literatūros skaitykloje prasidėjo bekontakčiu aptarnavimu ir knygų karantinavimu, o pirmas edukacinis renginys vaikams įvyko tik gegužės 20 dieną. Darbuotojų įdirbis ir laimėtas projektas „INTERaktyvūs žaidimai: Maminukų akademijos edukacijos“ teikė optimizmo ir vilties, kad 2021 metais bus galima grįžti į įprastą veiklą ir lankytojų srautus.

Skaitytojai vaikai bibliotekoje lankėsi 1 896 kartus, kai tuo tarpu 2019 metais lankėsi net 5 600. Dėl karantino apribojimų lankytojai galėjo naudotis tik vienu arba dviem kompiuteriais iš trijų vienu metu. 15 savaičių biblioteka lankytojus aptarnavo tik bekontakčiu būdu, kurio metu skaitytojų apsilankymai nebuvo žymimi, tik išduotys į namus.

Lankomumas

- bendras lankomumo rodiklis – 14
 Viešojoje bibliotekoje – 6
 Miesto bibliotekoje – 10
 Kaimo bibliotekose – 16

5.4. Išduotis

Metai	Viso (fiz.vnt.)	Savivaldybės VB (fiz.vnt.)	Miesto biblioteka (fiz.vnt.)	Kaimo biblioteka (fiz.vnt.)
2021	66 334	5 974	4 045	56 315
2020	54 848	6 312	3 911	44 625
2019	100 253	9 204	6 475	84 574

Ataskaitiniais metais dokumentų išduotis vaikams skaitytojams išaugo miesto ir kaimo bibliotekose. Knygas dažniau skaito I – V klasių mokiniai, vyresnieji, bibliotekininkų pastebėjimu, jei skaito, tai tik programinę literatūrą. Mažesnius domina spalvinga, nauja literatūra, didesniu šriftu, apie gyvūnus, darbelius ir pan. Vaikai mieliau renkasi naujas knygas nes pastaraisiais metais pasirodė nemažai gerų knygų, nugalėjusių įvairiuose konkursuose, nominuotų, tad pasirinkti yra iš ko.

Ataskaitiniais metais 15 savaičių bibliotekos dirbo bekontakčiu būdu. Reikėjo įsiklausyti į kiekvieno skaitytojo pageidavimą, parekomuoti knygų neapsisprendusiems. Todėl knygų pasirinkimą labai lėmė ir bibliotekininko individuali nuomonė (aptarnaujant bekontakčiu būdu atsirado galimybė vaikiškų knygų skaitytojams pasiūlyti daugiau (literatūrine prasme) vertingų leidinių.

Viešojoje bibliotekoje išduoti 5 974 dokumentai t. y. 5% mažiau nei 2020-aisiais ir net 35% mažiau nei 2019-aisiais. Visi rodikliai smarkiai sumažėjo, bet ne taip stipriai, kaip įvyko kritimas pirmais karantino metais (2020 m.). Kai kurie rodikliai rodo, kad jau pasiekę dugną bandome kilti – nors lankomumas bibliotekos labai krito ir skaitytojų dar mažėjo, bet likę ištikimi skaitytojai knygų pasiėmė ir perskaitė daugiau nei '20-ais metais (skaitomumas +1,2).

5.4.1. Grožinės literatūros išduotis

Metai	Viso (fiz.vnt.)	Savivaldybės VB (fiz.vnt.)	Miesto biblioteka (fiz.vnt.)	Kaimo biblioteka (fiz.vnt.)
2021	41 305	5 019	3 449	32 837
2020	34 440	5 764	3 289	25 387
2019	57 695	8 493	5 647	43 555

Ataskaitiniais metais grožinės literatūros išduotis vaikams sudarė 62 procentus nuo visos išduoties, o viešojoje bibliotekoje – net 84 procentus.

Dėl karantino susiklosčius situacijai, kai bibliotekininkai aktyviau patarė ir individualiai konsultavo kokius leidinius rinktis skaityti, tarp mažųjų skaitytojų vėl išaugo primiršto švedų vaikų literatūros rašytojo Sven Nordqvist knygų skaitomumas ir išduotis, pavyzdžiui „Petsono tortas“, „Kaip Findusas gaidį Karuzą išvijo“, „O ką tu moki Petsonai?“.

Skaitomiausia tarp pradinių klasių mokinių 2021 metais buvo Selemono Paltanavičiaus knygelė „Maži ežiuko sapnai“, Aušros Kiudulaitės „Maksas ir 92 musės“. Pastaroji – „Metų knygos“ rinkimų nominantė. Populiarumo nepraranda Tomo Dirgėlos knygos „Domas ir Tomas. Išklerusio autobuso detektyvas“, „Benas – sapnų siuvėjas“, Vytauto Tamulaičio „Skruzdėlytės Greitutės nuotykių“. Jei 2020 metais tarp populiariausių buvo M. Marcinkevičiaus „Sivužas“, tai 2021 metais ją pakeitė nauja šio autoriaus knyga „Kaip pelėdžiukas iš namų pabėgo“. Mažiausiųjų skaitytojų mėgstamos Rob Scotton knygelės apie katinėlį Juodį („Katinėlis Juodis: kai nesiseka dainuoti“, Linos Žutautės apie Kakę Makę („Kakė Makė ir dantukų fėjos puota“(8 kartai), „Kakė Makė ir baisi neteisybė“). Savo skaitytoją surado ir įgarsintos eiliuotos knygelės: Ramutės Skučaitės „Spalvotos skaičių pasakėlės“ ir lietuvių poetų smagiausių eilėraščių rinktinė „Kai mėnulyje buvau“.

Tarp paauglių skaitomų knygų šiemet populiariausia buvo Vilės Vėl apsakymų rinktinė „Kaip mes išgarsėjome“. O knygų serija „Žvalgo mokynys“, kuri buvo viena iš skaitomiausių 2020-aisiais metais, visiškai prarado savo populiarumą 2021 metais. Antrus metus nuo išleidimo savo skaitytojus atranda lietuvių autorės Jurgos Vilės knyga „Sibiro haiku“, o iš užsienio autorių savo pozicijų nepaleidžia Kimberly Brubaker Bradley su knyga „Karas, išgelbėjęs mano gyvenimą“ ir ne ką mažiau populiariu jos tęsiniu „Karas, kurį galiausiai laimėjau“. Prie Anos Frank „Dienoraštis“, greta atsistojo ir metų naujiena Philip Pullman knyga „Auksinis kompasas. Jo tamsiosios jėgos“. Taip pat jaunimo nebuvo pamiršta Astrid Lindgren ir jos kūriniai „Mijo, mano Mijo“, „Broliai Liūtaširdžiai“, „Pepė Ilgakojinė“, „Ronja – plėšiko duktė“, bei naujoji klasika J.K. Rowling knyga „Haris Poteris ir Išminties Akmuo“.

5.4.2. Teminės literatūros išduotis

Metai	Viso (fiz.vnt.)	Savivaldybės VB (fiz.vnt.)	Miesto biblioteka (fiz.vnt.)	Kaimo biblioteka (fiz.vnt.)
2021	25 029	955	596	23 478
2020	20 408	548	622	19 238

2019	42 558	711	828	41 019
------	--------	-----	-----	--------

Ataskaitiniais metais susidomėjimas šakine literatūra išaugo, greičiausiai tai lėmė mokinių nuotolinis mokymasis ir individualūs atsiskaitymai iš skirtingų pamokų ir projektų, didesnis įsitraukimas mokyklų knygų skaitymo akcijoms pvz. „Per knygą į gamtą“ ir kt.

Periodinius leidinius skirstant bei apskaitant temomis, sudėtinga išskirti ir analizuoti, kiek buvo panaudota bibliotekų fonde esančių teminės literatūros knygų.

5.4.3. Periodinių leidinių išduotis

Metai	Viso (fiz.vnt.)	Savivaldybės VB (fiz.vnt.)	Miesto biblioteka (fiz.vnt.)	Kaimo bibliotekos (fiz.vnt.)
2021	20 553	66	441	20 046
2020	16 535	85	506	15 944
2019	34 411	50	530	33 831

Periodinių leidinių vaikams rajono bibliotekos gauna tik 1 - 2 pav. Jie populiarūs mažųjų tarpe, nes yra spalvingi, lengvo turinio. Viso CBS leidinių vaikams užsakyta 8 pav. 41 komplektas. Daugiausiai užsakyta žurnalų „Naminukas“ (13 egz.) ir „Justė“ (12 egz.), taip pat po kelis užsakyta „Bitutė“, „Flintas“, „Laimiukas“, „Lututė“, „Penki“, „Nykštukas“.

Skaitomiausi žurnalai vaikams rajono bibliotekose : Justė, Naminukas, Laimiukas, Flintas.

Dokumentų vaikams per metus įsigyta 29% nuo viso gavimo (praėjusiais metais buvo 30%). Daugiau gauta moksleiviams (B ir C grupėms). Bendras leidinių vaikams skaičius – 1 966 fiz. vnt. 585 pav., tai net 679 fiz. vnt. ir 104 pavadinimais mažiau nei ankstesniais metais.

Ataskaitiniais metais vidutiniškai viena kaimo biblioteka gavo:

- 32 fiz. vnt. 11 pav. dokumentų vaikams,
- po 1 pav. periodinių leidinių vaikams.

Dokumentų vaikams - gavimas sumažėjo 6 pavadinimais, o fiziniiais vienetais – beveik per pusę (buvo 61).

Viešojoje bibliotekoje 2021 metais gauti 322 leidiniai, 4 leidiniai gauti perdavimo metu – iš viso net 116 vnt. egz. mažiau nei pernai (2020 metais gauti 442 leidiniai).

2021 metų pabaigoje viešosios bibliotekos vaikų literatūros fondą sudarė 8 711 fizinių vienetų spaudinių. Iš jų: 6 795 (78 %) – grožinė literatūra ir 1 916 egz. (22%) – šakinė literatūra.

5.4.4. Skaitomumas

bendras skaitomumo rodiklis – 38

- viešojoje bibliotekoje – 20
- miesto filiale – 29

5.5. Renginiai vaikams

	Iš viso	Viešojoje bibliotekoje	Miesto bibliotekoje	Kaimo bibliotekose
Iš viso	822	52	54	716
Žodinių	229	37	38	154
Vaizdinių	191	15	9	167
Kompleksinių	376	0	7	369
Lankytojų skaičius	31 345	318	626	9 925

Didelis iššūkis kaimo bibliotekoms lieka vaikų skaitymo skatinimas, nes skaitymo poreikis konkuruoja su naujomis technologijomis, be to, kaime vaikų nuolat mažėja, todėl mažėja ir vaikų skaitytojų. Tačiau bibliotekininkai pasitelkia savo kūrybingumą, išradingumą, nuolat įtraukia vaikus į įdomias, edukacines veiklas, neformaliojo vaikų švietimo (NVŠ) programas, vaikų dienos centrų veiklas (VDC). Vaikai dalyvauja skaitymo skatinimo programose, akcijose (Metų knygos rinkimai, „Vasara su knyga“), Šiaurės šalių literatūros savaitėje.

Daug renginių vaikams organizuoja Piniavos biblioteka. Renkant „Metų knygą“ tradiciškai su knygas skaičiusiais vaikais ruošiami visų knygų teatralizuoti pristatymai. Vaikai kuria dekoracijas, kaukes. Nemažai bibliotekų dalyvavo Šiaurės šalių literatūros savaitės „Šiaurės šalys ir pasaulis“ skaitymuose „Auštant“. Rajono vaikai aktyviai dalyvavo skaitymą skatinančiame projekte „Vasara su knyga“, sprendė „Saugesnio interneto savaitės“ užduotis, vyko pažintinės ekskursijos į bibliotekas, surengtos vaikų darbų parodos.

Daugiausiai renginių organizuojama bibliotekose, vykdančiose NVŠ programas (Ramygalos, Raguva, Naujarodžių bibliotekos), VDC veiklas (Linkaučių, Gustonių, Žibartonių bibliotekos). Karantino apribojimų metu, nemaža dalis renginių buvo vykdoma ir bibliotekų Feisbuk paskyrose. Pvz. Naujamiesčio biblioteka virtualiai organizavo „Užgavėnių kaukių konkursą“, kuriame dalyvavo ne tik bendruomenės, bet ir vaikai iš Panevėžio, Utenos, Vilniaus, Kupiškio. Atsiuntė net 25 kaukių nuotraukas konkursui, sulaukta daug peržiūrų. Daug dėmesio sulaukė Paliūniškio bibliotekos organizuotas virtualus konkursas „Mes nulipdėm sniego senį“. Vaikai kūrė kūrinius iš sniego, fotografavo ir siuntė nuotraukas. Patalpinus konkursui atsiųstas nuotraukas į bibliotekos Feisbuk puslapį, virtualiai žiūrovai išrinko labiausiai patikusį kūrinių iš sniego. Nuotoliniu būdu vyko Ramygalos bibliotekoje organizuojama tradicinė aktyviausių jaunųjų skaitytojų šventė: dvidešimt penki bibliotekos ir knygelių bičiuliai jungėsi į virtualų susitikimą Zoom platformoje. Jauniesiems knygelių mylėtojams buvo padėkota už draugystę su knyga, už išsakytas mintis, įžvalgias, o padėkos ir maži, malonūs siurprizai buvo įteikti kiekvienam asmeniškai, atėjusiems į biblioteką.

Viešojoje bibliotekoje 2021 surengti 52 renginiai: 26 žodiniai, 15 vaizdinių (vaikų piešinių ir darbų, bei literatūrinės parodos) iš kurių- 5 virtualios). 11 renginių - virtualūs. Renginiuose dalyvavo 318 realūs lankytojai (iš jų 245 vaikai) ir 346 – virtualių renginių lankytojai.

2021 metų pirmąjį ketvirtį teko skaitytojus aptarnauti bekontakčiu būdu, todėl išaugo ir interneto platformai paruoštų renginių skaičius. Sąlygos privertė eksperimentuoti, o kai kurios naujos idėjos – pasiteisino. Su naujais metais startavo ir renginių ciklas „Virtualūs žaislų nuotykių bibliotekoje“. Kiekvieną trečiadienį, tuo pačiu laiku į „Maminukų akademijos“ (vaikų literatūros skaityklos edukacinis klubas) puslapį, bibliotekos feisbuke būdavo patalpinama naujai sukurta istorija-filmukas. Bibliotekininkės parengdavo video pasakas arba autorinių istorijų skaitymus su vaikų literatūros skaitykloje „gyvenančiais“ ir gerai jauniems skaitytojams pažystamais žaislais. Virtualūs renginiai buvo skirti vaikų literatūros rašytojų, iliustratorių gimtadieniams ar kalendorinių švenčių datoms paminėti. Buvo sukurtos:

- Virtualios istorijos: „Trys Karaliai“, „Katinėlis ir gaidelis“, „Kaip vilkas uodegą prišalo“, „Pirštinė“, „Pažintis su Selemono Paltanavičiaus kūryba“ (Autoriui-65), „Kaip kurmiukas pagydė Pelytę (dailininkui- animatoriui Zdenek'ui Miler'ui -100), „Panama labai graži“ (rašytojui Janoš'ui -90), „Su Ingrida ir Mile“ (ilustratorei Mervi Lindman-50).

- Virtuali nuotraukų paroda „Reiks žiemą išvaryt...“ ir moksleivių piešinių parodos „Lietuvai“, „Atvirukas Bitei“ (G. Petkevičiutei – Bitei -160).
- Virtualios dirbtuvėlės: „Kuriame užgavėnių kaukę“, „Jei trūksta stebuklo“.
- Knygų pristatymas lopšelio-darželio „Draugystė“ vaikams Microsoft Teams aplinkoje. „Pažintis su biblioteka virtualiai“.

Virtualiuose renginiuose apsilankė ir skyrė bent vieną minutę peržiūroms 346 lankytojai.

Atidarius biblioteką kontaktiniam aptarnavimui, sugrįžo ir realūs renginiai tik su įvairiais apribojimais. Labai gaila, kad dėl ribojamo žmonių skaičiaus, negalėjome priimti visų, norinčių dalyvauti edukacijose ir renginiuose. **Surengtos parodos:**

- „Sugrįžęs pavasaris“. Panevėžio lopšelio-darželio „Rugelis“ vaikų piešinių ir darbelių paroda
- "Aš ir mano draugas bibliotekoje". Paltaroko g-jos 2 klasės mokinių piešinių paroda
- „Ir žuvis skaito“. Aplikacijų paroda pagal iliustratorės Ingos Dagilės edukaciją. „Vilties“ progimnazijos 2B klasės mokinių darbai.
- "Vaikų rašytojai Beatrix Potter-155". Literatūrinė paroda.
- "Užburia ir nebeatburia". Britų rašytojui Roald'ui Dahl'ui 105! Literatūrinė paroda.
- „Pasaką skaitau, pasaką piešiu“. Upytės A. Belazaro pagrindinės mokyklos piešinių paroda, skirta Ramutės Skučaitės 90-mečiui
- Vaikų poetei Ramutei Skučaitei - 90. Literatūrinė paroda.
- „Amžinas medinuko gyvenimas“ Carlo Collodi 195-osioms gimimo metinėms skirta literatūros paroda.
- „Ilganosis melagėlis Pinokis“. Paliūniškio vaikų piešinių paroda
- „Kalėdos Tolerancijos mieste“. Panevėžio rajono pedagoginės psichologinės tarnybos organizuota vaikų darbelių paroda.
- Išskirtinis dėmesys mūsų bibliotekoje – patiems mažiausiems skaitytojams.

Bibliotekoje jau šeštus metus veikia Maminukų akademija. Kartą per savaitę vyksta edukaciniai užsiėmimai, lavinantys mažųjų lankytojų dėmesingumą, žingeidumą, smulkiąją motoriką, socialinius įgūdžius. Mažieji lankytojai su mamytėmis laukia naujos pasakaitės, naujų veiklų ir tradicinių žaidimų. 2021 metais bibliotekininkės pagal liaudies bei autorines pasakas paruošė 10 pristatymų bei pagal jas pritaikė edukacijas. Tai – „Katinėlis ir gaidelis“, „Lapė gudragalvė“, „Vėzdūnas“, „Dangus griūva“, „Vištytės pyragas“, „Trys paršiukai“, „Vilkas ir septyni ožiukai“, „Vaivorykštinis upėtakis“, „Lapė ir strazdas“, „Kaip šuo sau draugo ieškojo“.

Jauni tėveliai ir vaikai atsargiai, bet noriai dalyvavo veiklose, domėjosi knygelėmis, lankėsi užsiėmimuose ir profesionaliuose renginiuose, išbandė interaktyvius vizualus bibliotekos naujoje lauko žaidimų aikštelėje.

Projektas

Atsižvelgiant į pandemiją laikmetį, kai jaunieji bibliotekos lankytojai, ne visada gali būti aptanaujami kontaktiniu būdu, vaikų literatūros skaityklos darbuotojai parašė projektą bibliotekos lauko erdvei įveikinti ir padaryti labiau lankytiną skaitytojams net ir tada, kai biblioteka uždaryta.

- Kultūros tarybos remiamo projekto „INTERaktyvūs žaidimai: Maminukų akademijos edukacijos“ dėka, buvo sukurta ir įrengta interaktyvių žaidimų platforma. Edukaciniai užsiėmimai tiek lauko erdvėje prie bibliotekos, tiek virtualiai - bibliotekos puslapyje. Projektu lankytojams pristatyta kraštiečio Mato Grigonio liaudies žaidimų rinktinė „200 žaidimų“ supažindinama su Panevėžio regiono tradicijomis. Dailininkas A. Gokas sukūrė ir pagamino atraktyvius vizualus, žaidimams: „Žaltys“, „Jūrės“, „Žiedas“, „Žvirblių liga“, „Medžiai dega“. Skulptūromis galima ne tik grožėtis, bet ir jas „išbandyti“ – vaikai gali laiptuoti, landžioti, sėdėti ant detalių ar kitaip žaisti. Labiausiai vaikų įvertinti skulptūriniai objektai yra „Žaltys“, „Žiedas“. Galbūt todėl, kad galima patekti į žaidimo vidų užlipti, atsigulti, pralysti. Vaikams tai yra atrakcija.

- Ant kiekvienos skulptūros yra QR kodas, kurio pagalba iš realios žaidimų platformos persikeliam į virtualią su video edukacijomis ir informacija apie Matą Grigonį. Nuskaičius kodą išmaniuoju telefonu, galima

išgirsti melodiją, pamatyti gyvai M. Grigonio aprašomą žaidimą. Vaikai noriai klausosi Linos Vilienės įgarsintų ir vaikų folkloro ansamblio „Sierčikai“ sužaistų, išdainuotų edukacijų.

- Viešąją biblioteką aplankė ir įsitraukė į skaitymus ir edukacijas tolimesnių rajono kaimų mažieji bibliotekų lankytojai.

Planuota daugiau edukacinių susitikimų pristatyti rajono bibliotekose, bet mokytojai mieliau rinkosi atvykimą į viešąją biblioteką, kad mokiniai turėtų galimybę pakeisti aplinką po ilgo karantino ir uždarymo namuose. Vyko susitikimai su Piniavos, Pajstrio, Upytės, Paliūniškio, Tiltagalių kaimų vaikais, kurie:

- Iliustratorės I. Dagilės pagalba, sukūrė aplikacijas Mato Grigonio aprašyto liaudies žaidimo „Jūrės“ tema;
- Žaidė naujus lauko žaidimus su laisvalaikio studija „Sveiki sveiki“;
- Su keramike Genovaite Vaičikauskiene lipdė, margino daugybę švilpynių liaudies žaidimams žaisti ir pagyvinti;
- Aktorės Kristinos Savickytės pasakojimų edukacija „Pasakiška kelionė“ nukėlė vaikus į svečias šalis; Šiuose renginiuose ir edukaciniuose užsiėmimuose dalyvavo 318 lankytojų.

Neformaliojo švietimo veiklos

- Ataskaitiniais metais rajono bibliotekose buvo atnaujintos ir įgyvendinamos trys neformaliojo vaikų švietimo programos (NVŠ). Tai - „Mes esam ETNO II“, „Etninės kultūros pažinimas“, „Pažink save ir savo kraštą“. Jose dalyvavo daugiau kaip 40 rajono vaikų. Užsiėmimai bibliotekose vykdavo kartą per savaitę. Karantino laikotarpiu užsiėmimai persikėlė į virtualią erdvę.
- 2021-aisiais Linkaučių, Gustonių, Žibartonių bibliotekose veikė vaikų dienos centrai (VDC). Užsiėmimai vaikams vyko ne mažiau kaip 3 kartus per savaitę. Vaikai bibliotekose mokėsi socialinių įgūdžių, ruošė pamokas. Karantino laikotarpiu veiklos vyko bekontakčiu būdu.

VI. Informacinė ir kraštotyros veikla

6.1. LIBIS PĮ diegimas

Viešojoje bibliotekoje LIBIS PĮ įdiegta 2000 m. pabaigoje. Įdiegti šie LIBIS programinės įrangos moduliai bei posistemės:

- 2000 metų pabaigoje - LIBIS PĮ diegimas;
- 2004 metais - LIBIS SAP posistemė viešojoje bibliotekoje;
- 2005 metais - LIBIS TBA posistemė;
- 2008 metų pabaigoje - LIBIS elektroninių paslaugų posistemė;
- 2009 metais - nauja bibliotekos www katalogo versija;
- 2010 metais: Dokumentų grąžinimo įrenginys (DGĮ), LIBIS Automatinio skaitytojų informavimo PĮ, Fondų patikros PĮ;
- 2011 metais atnaujinta Automatinio skaitytojų informavimo PĮ, sukurtas vieningas viešųjų bibliotekų elektroninių paslaugų portalas www.ibiblioteka.lt;
- 2012 - 2013 metais instaliuota ir pradėjo funkcionuoti LIBIS skolų administravimo posistemė;
- 2013 metais - LIBIS PĮ Ramygalos miesto bibliotekoje;
- 2013 metais - LIBIS „Debesų kompiuterija“ (2013 m. rugsėjo mėn. LIBIS duomenys iš bibliotekos serverio perkelti į Lietuvos nacionalinės M.Mažvydo bibliotekos serverį).
- 2014 metais LIBIS versija papildyta elektroninių knygų skaityklių užsakymo ir išduoties galimybe.
- 2015 metais gautos ir pradėtos išdavinėti knygų skaityklės „Cybook Odyssey“.
- 2016 m. atnaujinta LIBIS versija, jokių reikšmingų pokyčių neįvyko.

- 2017 m. LIBIS plėtra rajone: Naujamiesčio, Raguvos, Piniavos, Velžio bibliotekose.
- 2018 m. LIBIS plėtra rajone: Krekenavos, Dembavos, Bernatonių, Pajstrio, Vadoklių bibliotekose.
- 2019 m. . LIBIS plėtra rajone: Miežiškių, Molainių, Tiltagalių, Liūdynės, Upytės bibliotekose.
- 2020 m. LIBIS plėtra rajone: Berniūnų, Gustonių, Linkaučių, Paliūniškio, Smilgių bibliotekose.
- 2021 m. LIBIS plėtra rajone: Ēriškių, Jotainių, Katinų, Šilų, Trakiškio, Žibartonių bibliotekose.
- 2021 m. LIBIS modernizacija (METIS).

Ataskaitiniais metais Lietuvos Nacionalinė M. Mažvydo biblioteka įgyvendino iš Europos regioninės plėtros fondo lėšų finansuojamą projektą „Modernaus elektroninio turinio išsaugojimas ir sklaida“ (METIS). Projekto eigoje modernizuota LIBIS, perkiant LIBIS bibliotekų teikiamas el. paslaugas į centralizuotai valdomą debesų kompiuterijos infrastruktūrą ir plėtojant portalą *ibiblioteka.lt*, kuriant naujas ir modernizuojant esamas el. paslaugas. Teikiamos el. paslaugos, realizuotos šiuolaikiškomis technologijomis, užtikrinant jų aukščiausią kokybę. Visuomenei tampa prieinamos universalios ir detalios paieškos, kurios pagal semantinius mechanizmus užtikrins lankstesnį ir greitesnį informacijos suradimą. Informacijos filtravimo galimybės leidžia patogiai atrinkti ir grupuoti duomenis. Paieškose – naudojami visi bibliografiniai duomenys apie išteklius iš Nacionalinės bibliografijos duomenų banko ir visų LIBIS bibliotekų duomenys. Užtikrinta viena skaitytojo sąranka. Tai leidžia gauti el. paslaugas iš visų LIBIS bibliotekų ir palengvina skaitytojų duomenų tvarkymą. Bibliotekoms šios sistemos pagrindu realizuota galimybė kurti naujas el. paslaugas ir (arba) modernizuoti esamas. Taip visuomenei buvo pristatomas projektas. Tačiau, atliekant LIBIS ir elektroninių paslaugų portalą *ibiblioteka.lt* modernizavimo, sistemos diegimo ir atnaujinimo darbus, apie mėnesį dėl duomenų perkėlimo iš senosios sistemos į naująją neveikė el. katalogai, portalą *ibiblioteka.lt* naudojimas. Baigiantis metams sistema vis dar veikė su techniniais trukdžiais. Bibliotekų administratoriams buvo sukurta prieiga prie IT paslaugų valdymo sistemos (pagalba.lnb.lt), kurioje teikiama pagalba koordinuojant paslaugų diegimą ir aptarnavimo tobulinimą. Bet į klausimus buvo atsakoma neoperatyviai, dažnos problemos mėnesiais likdavo „vykdomų“ arba „sustabdytų“ statuse.

Darbas su LIBIS skaitytojų aptarnavimo posistemių (SAP) bibliotekose vyksta labai skirtingai, dažniausia iškylančios problemos susiję su elektronine žurnalų registracija ir išdavimu.

6.2. Informacinis fondas

2021 m. pabaigoje viešosios bibliotekos Informacinės literatūros fonde, į kurio apskaitą įeina ir kraštotyros fondas, buvo 5 166 fiz. vnt. dokumentų. Iš jų tik informaciniam fondui priskirtina **2 700 fiz. vnt.** dokumentų, t.y. 6 proc. viso bibliotekos fondo. Per metus Informacijos ir kraštotyros fondas papildytas 164 fiz. vnt., 97 pavadinimų spaudiniais: iš jų 85 fiz. vnt. knygų, 2 fiz. vnt. garsinių dokumentų, 2 fiz. vnt. vaizdinių dokumentų, 61 fiz. vnt. serialinių leidinių, 2 fiz. vnt. tęstinių.

Vertingiausi leidiniai - Lietuvos raudonoji knyga (2021); Radviliškio krašto padavimai ir pasakojimai (2020); Kriauklės (2020); Vilniaus šventovės : istorija, legendos, asmenybės, dabartis (2021).

Naujai gautų dokumentų procentas informaciniame fonde yra 4 proc. Didžiąją dalį informacinio fondo sudaro populiariaji žinyai, žodynai, enciklopedijos ir įvairūs albumai.

Informacinė literatūra kaimo bibliotekose sudaro nuo 60 iki 100 fiz. vnt. spaudinių. Informacinio pobūdžio leidiniai brangūs, tad kaimo bibliotekos jų gauna rečiau, per metus – 4-5 fiz. vnt.

Informacijos įvairiais klausimais kaimo bibliotekų darbuotojai ir skaitytojai dažniau ieško internete, esant sudėtingesnėms užklausoms, naudojasi Viešosios bibliotekos fondais, DB ar tarpbibliotekinio abonemento paslauga.

6.3. Bibliografinis informacinis vartotojų aptarnavimas

Atsakytų informacinių užklausų skaičius:

Metai	Viso	Iš jų: kt. komunikacijų priemonėmis	Savivaldybės VB	Miesto biblioteka	Kaimo bibliotekos
-------	------	-------------------------------------	-----------------	-------------------	-------------------

2021	13 181	4 344	1 883	808	10 490
2020	12 182	4 181	2 265	696	9 221
2019	9 951	1 217	2 246	892	6 813
2018	11 384	1006	2 373	850	8 161

2020-2021 metais didėjo bendras užklausų skaičius miesto ir kaimo bibliotekose, bei užklausų, gautų „Kitomis komunikacijų priemonėmis“. Tai siejame su karantino metu įvestai ribojimais, darbu bekontakčiu būdu. Gyventojai dažniau knygas užsisakinėjo, ieškojo informacijos, bendravo su bibliotekų darbuotojais telefonu, el. paštu, per feisbuko tinklą.

Ataskaitiniais metais rajono bibliotekų vartotojai tradiciškai daugiausiai pateikė:

- adresinių – 6 186,
- teminių – 3 720 užklausų. Faktografinių ir tikslinamųjų atitinkamai – 842 ir 2 431.

Kaip matyti iš pateiktų skaičių, gana daug adresinių užklausų (kai reikia nustatyti knygos buvimo vietą, nebūtinai mūsų bibliotekoje), tikslinamųjų (skaitytojai ieškodami knygos ar straipsnio pateikia ne visai tikslus duomenis, tuomet bibliotekininkui tenka tikslintis, kad surastų ieškomą knygą) ir faktografinių (buvo klausta, norint patikslinti konkrečias datas ir faktus).

Kaip ir ankstesniais metais, nemažai užklausų buvo grožinės literatūros klausimais. Moksleiviai pateikdavo rekomenduojamos literatūros sąrašus. Skaitymo poreikiams patenkinti naudojome ne tik bibliotekos fonduose esančią literatūrą, bet ir TBA paslaugomis. Skaitytojai prašo rekomenduoti knygų poilsui, atsipalaidavimui ir pan. Buvo užklausų apie rašytojus, dailininkus, muzikus, istorines asmenybes, įvairias pasaulio šalis, ligas, vaistus, vadybą, ekonomiką, psichologiją, filosofiją, sociologiją, teises, tautinius kostiumus. Studentams daugiausia buvo reikalinga literatūra rašyti baigiamiesiems bakalauro bei magistro darbams, pasiruošti egzaminams.

Viešojoje bibliotekoje užklauskos registruojamos suaugusių ir vaikų literatūros skaityklose. 2021 m. iš viso viešojoje bibliotekoje pateikta ir atsakyta į 1883 (2020 m. - 2265) užklauskas, t. y. 382 mažiau negu praėjusiais metais. Moksleivių pateikiamų užklausų skaičius vis mažėja, todėl didžiąją dalį užklausų pateikė suaugusieji – 1417 (2020 m. - 1609), moksleiviai – 466 (2020 m. – 656).

Istorijos bei geografijos mokslų klausimais pateiktos 94 užklauskos, filosofijos mokslų klausimais – 31, gamtos mokslų klausimais – 22, technikos, medicinos ir žemės ūkio mokslų klausimais – 41, visuomenės mokslų klausimais – 74, meno bei sporto šakų – 45, kalbotyros ir literatūros mokslo klausimais – 28, grožinės literatūros klausimais – 119, religijos mokslo klausimais – tik 10 užklausų.

Klausimams į temines užklauskas atsakyti naudojamosi Nacionalinės bibliografijos duomenų bazė (NBDB), EBSCO, NAXOS MUSIC LIBRARY, INFOLEX duomenų bazėmis, eLABA, LIBIS suvestiniu katalogu, Google paieškos sistema bei bibliotekoje esančiomis enciklopedijomis, žodynais, žinytais.

Viešojoje bibliotekoje pateiktų ir atsakytų teminių užklausų skaičius mažėja. Tam yra paaiškinimas - vartotojai tampa vis labiau išprusę, moka naudotis išmaniais įrenginiais ir sugeba informaciją susirasti savarankiškai. Tik nepavykus to padaryti, kreipiamasi į bibliotekininką. Į vartotojų užklauskas atsakoma žodžiu, raštu, spausdinama, kopijuojama, skenuojama, siunčiama el. paštu, telefonu, įrašoma į įvairias laikmenas. Šiais metais elektrinėmis priemonėmis pateikta 222 užklauskos (2020 - 331), t.y. 109 mažiau negu 2020 m.

6.4. Katalogų ir kartotekų sistema

Katalogų ir kartotekų sistema **viešojoje bibliotekoje**

- Abėcėlinis katalogas (nuo 2009 m. gegužės 1 d. direktorės įsakymu užkonservuotas, nuo 2016 m. perkeltas saugojimui į mainų rezervinį fondą);

- Sisteminis katalogas (nuo 2004 m. spalio 1 d. direktorės įsakymu nebepildomas, nuo 2016 m. perkeltas saugojimui į mainų rezervinį fondą);
- Elektroninis bibliotekos katalogas (ABIS) – 105 361 automatizuotai parengti įrašai, iš jų per 2021 metus – 1 359 nauji įrašai;
- Elektroninio katalogo Bibliografinių įrašų DB - analizikos 26 648. bibliografiniai įrašai;
- Bendroji laikraščių ir žurnalų straipsnių kartoteka (naujais įrašais nebepildoma, nes biblioteka savo įrašais dalyvauja nacionalinės bibliografijos duomenų banko (NBDB) kūrimo ir turi galimybę prisijungti prie NBDB)), 2016 m. perkelta saugojimui į mainų rezervinį fondą);
- Kraštotyros kartoteka (nebepildoma);
- Faktografinė kraštotyros kartoteka (nebepildoma);
- Personalijų kartoteka (nebepildoma);
- Knygų antraščių kartoteka vaikų lit. fonde (nebepildoma nuo 2003 m.).

2021 m. bibliotekos kompiuteriniame kataloge buvo 56 523 Skaitytojų aptarnavimo skyriaus dokumentų bibliografinių įrašų. Per metus parengta 1 292 nauji bibliografiniai įrašai. 2021 m. modernizavus LIBIS programą, nėra aiškios metodikos, kaip nustatyti bibliografinių įrašų, priklausančių bibliotekai skaičių. 2021 m. viešosios bibliotekos kompiuteriniame kataloge preliminariai 105 361 bibliografiniai įrašai, iš jų naujų – 1 359 įrašai.

Į bibliotekos elektroninį katalogą įtraukiami ir analiziniai bibliografiniai įrašai iš rajoninio laikraščio „Tėvynė“ ir kraštotyros medžiaga iš respublikinės spaudos. Biblioteka dalyvauja Nacionalinės bibliografijos duomenų bazės (NBDB) kūrimo. 2021 metais parengta ir į NBDB nusiųsta 813 analizinių bibliografinių įrašų iš rajono laikraščio „Tėvynė“. Iš kitų periodinių leidinių ir knygų per metus parengta 134 kraštotyriniai bibliografiniai įrašai. Viso analizinių bibliografinių įrašų skaičius lokaliame bibliotekos elektroniniame kataloge – 26 648. Juos sudaro straipsnių apie Panevėžio rajoną bibliografiniai aprašai iš knygų bei tęstinių leidinių, kopijuojama ir aprašoma analizika iš Nacionalinės bibliografijos duomenų banko. Įrašai iš NBDB nukopijuojami, o jei reikalingų nėra - ir sukuriama (tai kraštotyros pobūdžio analiziniai įrašai iš respublikinės ir regioninės spaudos). Taip pat renkama ir aprašoma medžiaga iš publikuojamų kraštotyros straipsnių apie įžymius žmones, rajono aktualijas, kultūrinius renginius.

Katalogai ir kartotekos kaimo bibliotekose

Visose bibliotekose yra abėcėlinis katalogas (LIBIS SAP turinčiose bibliotekose užkonservuotas) ir kraštotyros kartotekos. Ataskaitinių metų viduryje, dėl LIBIS modernizavimo darbų, kortelės nebespausdinamos, informacija yra pasiekama per NBDB.

6.5. Internetas

Panevėžio rajono bibliotekų, turinčių prieigą prie interneto skaičius– 36. Iš jų:	Panevėžio rajono bibliotekų Interneto vartotojų skaičius – 1 807. Iš jų:
Viešoji biblioteka – 1	Viešojoje bibliotekoje –79
Miesto biblioteka – 1	Miesto bibliotekoje – 90
Kaimo bibliotekos – 34	Kaimo bibliotekose – 1 638

Dėl karantino ribojimų, bibliotekose sumažėjo interneto vartotojų skaičius, nes tik nuo gegužės mėnesio bibliotekose kontaktiniu būdu galėjo gauti paslaugas gyventojai, turintys galimybių pasą. To pasekoje, interneto lankytojų skaičius, lyginant su 2020-aisiais, sumažėjo beveik 494.

Kompiuterių vartotojų, o tuo pačiu ir apsilankymų skaičius kasmet mažėja, o dėl COVID -19 pandemijos ilgą laiką neveikiant interneto skaitykloms jis dar labiau sumažėjo. COVID-19 pandemijos metu padaugėjo suaugusių lankytojų, kurie lankėsi norėdami gauti fizinę paslaugą: nuskenuoti dokumentus, išsispausdinti iš el. laikmenos ar atsiųstą el.paštu medžiagą, nukopijuoti dokumentus. Tačiau stipriai sumažėjo bibliotekoje besinaudojančių kompiuteriais skaičius. Tai natūralu, nes pandemijos metu bibliotekoje buvo daug ribojimų naudotis kompiuteriais. O jiems pasibaigus, vartotojai, ypač vaikai, vengia grįžta į bibliotekas. Dažniau vaikai lankosi ir naudojami internetu tose bibliotekose, kurios įsikūrusios tose pačiose patalpose su mokyklomis (Piniavos, Smilgių bibliotekos), kultūros centrais (Naujamiesčio, Tiltagalių, Daukniūnų bibliotekos), nes vaikai užbėga po pamokų, per pertraukas, ar laukdami repetitijų.

Nors lankytojų skaičius mažėjo, tačiau virtualių seansų skaičius labai išaugo.

- *Bevielės viešos interneto prieigos seansų skaičius rajono bibliotekose – 41 134*
- *Viešos interneto prieigos seansų skaičius rajono bibliotekose – 9 622*

Panevėžio rajono viešojoje bibliotekoje ir visose 35 kaimo bibliotekose lankytojai gali naudotis internetu ir bevieliu ryšiu.

Viešojoje ir kaimo bibliotekose įdiegta vartotojų registracijos ir statistikos sistema (VRSS), kuri fiksuoja interneto panaudą viešose interneto prieigose. Naudojantis VRSS nėra galimybės išfiltruoti vartotojų pagal amžių, todėl tenka vaikų apskaitą vykdyti rankiniu būdu. Pagal amžių vartotojai nefiltruojami, nes pagal dabar galiojančias „Asmens duomenų rinkimo taisykles“, be tėvų sutikimo rinkti duomenis apie nepilnamečius asmenis – draudžiama. Viešojoje bibliotekoje buvo galimybė kompiuterių darbo apskaitai naudoti LIBIS posistemę „Kompiuteriniai resursai“, tačiau modernizavus LIBIS, jos nebeliko.

Viešosios bibliotekos vartotojams naudotis vieša interneto prieiga skirtos 9 kompiuterizuotos darbo vietos: 5 suaugusiems ir 4 vaikams, veikia WI-fi. Visi kompiuteriai prijungti prie interneto. Taip pat Mokymų klasėje yra 10 vietų vartotojų mokymuisi. Iš projekto „Gyventojų skatinimas išmaniai naudotis internetu atnaujintoje viešosios interneto prieigos infrastruktūroje“ gauti ir darbui su įvairiomis programomis vartotojams naudotis skirti kompiuteriai (4) bei planšetės.

Pastaraisiais metais bibliotekininkas tampa konsultantu ir vienu svarbiausių veiksmų, skatinančių gyventojus naudotis internetu būtent bibliotekose. Galimybės naudotis internetu tik bibliotekoje iš esmės susijusios su vartotojų amžiumi ir gyvenamąja vieta: kuo jaunesnis vartotojas, tuo jo vietų jungtis prie interneto pasirinkimas yra įvairesnis. Nemokamas internetas ypač aktualus gausios šeimos nariui, mažas pajamas gaunančiam asmeniui ir kaimo vietovės gyventojui. Todėl bibliotekos su nekantrumu laukė karantino pabaigos, kad galėtų vėl priimti savo lankytojus ir patenkinti socialiai jautriausių grupių poreikius nemokamai naudotis internetu.

Pandemijos metu, neveikiant skaitykloms, padaugėjo konsultacijų telefonu: kaip užsiregistruoti pas gydytoją ar COVID-19 testui internetu, peržiūrėti savo ligos istoriją. Bibliotekos darbuotojos teigia neretai netgi perimančios ir kitų institucijų funkcijas, suteikdamos informaciją gyventojams, kaip susimokėti mokesčius, deklaruoti pajamas, registruotis darbo biržoje ir panašiai. Labai intensyviai telefonu ir virtualiai (sukurta atmintinė) skaitytojus mokėme naudojantis elektroniniu katalogu susirasti norimą leidinį, jį užsakyti, o jei nėra laisvo – rezervuoti. Viso vartotojai mokyti - 264 valandas. Lankytojams 2021 m. spausdinta 1523 puslapiai tekstinių dokumentų. Teiktos taip pat dokumentų skenavimo paslaugos (14).

Seansų skaičių smarkiai didino WI-Fi prisijungimai. 2021 m. bevielio interneto apskaita praktiškai buvo vykdoma automatiškai.

Virtualių apsilankymų skaičius, prisijungus iš išorės didėjo – 52 435 (2020 m. – 37 655).

Atsižvelgiant į bendrą šalies situaciją, interneto vartotojų skaičius ataskaitiniais metais sumažėjo visų kategorijų bibliotekose. Prasidėjusi pandemija uždarė bibliotekų duris ne tik skaitytojams, bet ir interneto lankytojams. Drastiškai rodikliai nekito todėl, kad tarpuose tarp karantinų buvo intensyviai vykdomi skaitmeninio raštingumo mokymai gyventojams, padidėjo atnaujintos įrangos populiarumas, ir ypač daugelyje bibliotekų įdiegta bevielio interneto apskaita.

INTERNETO LANKYTOJŲ SKAIČIUS				
Metai	Iš viso	Viešojoje bibliotekoje	Miesto bibliotekoje	Kaimo bibliotekose
2021	9 316	714	397	8 205
2020	17 557	1 657	966	14 934
2019	32 033	2 072	2 473	32 033

6.6. Elektroninės bibliotekos paslaugos

6.6.1. Elektroniniai katalogai ir duomenų bazės:

Ataskaitiniais metais viešojoje bibliotekoje ir 7 kaimo bibliotekose rajono gyventojai turėjo galimybę prieigai prie lietuviškos teisinės informacijos duomenų bazės **INFOLEX**. **Praktika**. Šią ir duomenų bazę anglų kalba – **NAXOS Music Library** - bibliotekoms užprenumeravo LR Kultūros ministerija.

Lietuvos mokslinių bibliotekų asociacija suteikė prieigą viešosioms bibliotekoms naudotis **EBSCO Publishing eIFL** net 13 duomenų bazių paketu, apimančiu įvairių sričių informaciją – humanitarinių, socialinių mokslų, medicinos ir sveikatos apsaugos ir kt. Kai kuriomis duomenų bazėmis vartotojai, turintys skaitytojo pažymėjimą, gali naudotis ir nuotoliniu būdu.

Viešosios bibliotekos skaitykloje vartotojai ataskaitiniais metais turėjo galimybę naudotis dar ir šiomis duomenų bazėmis:

- Lietuvos periodinės spaudos bibliografinės straipsnių bazės 1994-2002 metų archyvas;
- Nacionalinės bibliografijos duomenų bankas (NBDB);
- Elektroninis FESTART Anglų – lietuvių kalbų žodynas;
- „Lietuvos ryto“ archyvas internete;
- „Vyturys“;
- BNS;
- NAXOS Music Library.

2021 metais naudojantis EBSCO duomenų baze užfiksuoti 64 (2020-202) virtualūs interneto seansai, kurių metu atlikta 1 319 (2020-840) paieškų, atsisiųsti 69 dokumentai.

NAXOS Music Library – 18 (2020-25) virtualūs interneto seansas, atlikta 72 (2020-25) paieškos, atsisiųsta 15 dokumentų.

INFOLEX duomenų bazėje fiksuotos 1 123 (2020 m. - 591) paieška.

Vyturys – 100 skaitomų knygų.

Nuo 2021 m. biblioteka teikia vartotojams prieigą prie BNS. Tai didžiausia Baltijos šalių naujienų (Baltic news service) agentūra, teikianti svarbiausias politikos, verslo, kultūros ir kitų sričių naujienas iš Lietuvos, Baltijos šalių ir pasaulio. Fiksuoti 62 seansai, 248 paieškos.

Duomenų bazės, CD-rom'ai, kompiuteriniai žaidimai, skaitmeninė muzika ir filmai sudaro labai mažą bibliotekos fondų dalį (0,1 proc.). Jais vartotojai gali naudotis tik bibliotekoje esančiose kompiuterinėse darbo vietose.

Elektroninės, virtualios paslaugos ženkliai prisidėjo prie vartotojų aptarnavimo COVID-19 pandemijos metu.

6.6.2. Duomenys apie bibliotekos elektronines paslaugas. Iš viso:

El. paslaugos	Iš viso			
	Iš jų	VB	Miesto	Kaimo
Interneto seansų skaičius (VRSS)	51 577	22 248	1 531	27 798
Parsisiųdintų dokumentų skaičius	745	745	0	0

Virtualių apsilankymų skaičius	75 479	52 435	910	22 134
Parsisiųsdintų įrašų skaičius	Neįmanoma apskaityti dėl bibliotekos el. katalogo pokyčių	0	0	0

Veikiant pandemijai, sparčiai didėjo informacinių technologijų panaudojimo skvarba į visas, tiek bibliotekininkų, tiek bibliotekų vartotojų veiklos ir laisvalaikio sritis. Todėl ir mūsų biblioteka savo veikloje akcentuoja informacinio ir kompiuterinio raštingumo ugdymą, platesnį elektroninių paslaugų asortimentą ir efektyvią skaitytojų informavimo ir aptarnavimo sistemą.

Fiksuojant duomenis apie bibliotekos elektronines paslaugas viešojoje bibliotekoje, ataskaitiniais metais susidurta su nemažais sunkumais, tad galimi statistiniai neatitikimai. Virtualių apsilankymų skaičius 52 435, lyginant su 2020 m. padidėjo – 14 780 prisijungimų. 51 226 prisijungimai apskaityti bibliotekos svetainėje Google Analytic programa, virtualūs prisijungimai Youtube kanale – 785, FB – 155, Zoom, MS Teams – 269.

Seansų skaičius, kuris susideda iš prenumeruojamų duomenų bazių seansų (1367) ir bibliotekos elektroninio katalogo seansų skaičiaus (nebuvo galimybės apskaityti) - siekia 1367. Viešos interneto prieigos seansai iš bibliotekoje esančių kompiuterių (714) ir Wi-fi (21534) – 22 248.

Reikšmingą vaidmenį elektroninės informacijos sklaidoje atlieka bibliotekos interneto svetainė (www.panrbiblioteka.lt), socialiniai tinklai: bibliotekos ir Maminukų akademijos feisbuko paskyros, Instagram. Bibliotekos svetainėje pateikiama bibliotekos struktūra, bibliotekos naujienos, paslaugos, kraštotyros kalendorius bei nuorodos į *ibiblioteka.lt* ir kitus informacijos šaltinius.

Įdiegus bibliotekoje LIBIS SAP, vartotojams sudaryta galimybė užsisakyti norimą dokumentą nuotoliniu būdu per bibliotekos elektroninį katalogą, esantį bibliotekos svetainėje (www.panrbiblioteka.lt). 2021 m. liepą modernizavus LIBIS, visų bibliotekų el. katalogai perkelti į vieną elektroninių paslaugų portalą *ibiblioteka.lt*. 2021 metais VB skaitytojai užsakė internetu 2 342, rezervavo 426 knygų, iš jų 1 599 ir 347 grožinės literatūros, kas sudaro 70 proc. visų užsakymų. Kadangi iš esmės keitėsi LIBIS, todėl negalima objektyviai palyginti pokyčių su praėjusiais metais. Kaimų bibliotekose, dirbančiose su LIBIS, knygų užsakyta 247, rezervuota 64 leidiniai.

2021 m. LIBIS instaliavus dar penkiose bibliotekose ir žinant, kiek laiko dėl užsitęsusio karantino skaitytojai buvo aptarnaujami bekontakčiu būdu – matyti, kad šia elektronine paslauga skaitytojai naudojami mažokai.

Vieningas viešųjų bibliotekų elektroninių paslaugų portalas www.ibiblioteka.lt niekada nebuvo labai populiarus bibliotekos vartotojų tarpe, nes norint užsakyti paslaugas reikalinga asmens identifikacija naudojantis naujo pavyzdžio asmens tapatybės kortele arba el. bankininkyste, o tai daug kam yra sudėtinga. Nelikus alternatyvos (bibliotekos el.katalogo), vartotojai mokomi, konsultuojami kaip naudotis *ibiblioteka.lt*. Visiems bibliotekos skaitytojams reikėjo iš naujo prisiregistruoti prie *ibibliotekos*, todėl, tam, kad palengvintume šį procesą LIBIS programoje suteikėme jiems laikinus slaptažodžius (155 vartotojams).

ibiblioteka.lt privalumas - kiekvienam atsiveria patogesnes galimybes pasiekti reikalingą informaciją ar paslaugą „vieno langelio“ principu. Portale galima užsisakyti ne tik tradicines knygas, bet 14-ai dienų pasiskolinti ir skaityti elektronines knygas. Portale *ibiblioteka* galima ne tik užsiregistruoti, bet ir persiregistruoti norimoje bibliotekoje.

Dar vienas sklaidos būdas – *elektroninis paštas*. Visos naujausios žinios bei kita svarbi informacija siunčiama elektroniniu paštu bibliotekos skyriams bei nutolusiems bibliotekos filialams. Automatinio skaitytojų informavimo PJ įgalino siųsti automatinius laiškus vartotojų nurodytais el. pašto adresais. Ataskaitiniais metais el. paštu skaitytojai, kuriems nesiseka ar nenori naudotis el. katalogu, siuntė pageidaujamų knygų sąrašus. Po LIBIS modernizacijos ir ši sistema išsiderino, skaitytojai skundžiasi nebegaujantys pranešimų. Tenka kiekvieną individualų atvejį perduoti LNB.

Investicinis projektas „*Interaktyvių elektroninių paslaugų, skirtų leidiniams ir publikacijoms užsakyti ir gauti viešosiose bibliotekose*“. 2011 m. įdiegtas dokumentų grąžinimo įrenginys (DGJ), leidžiantis knygas bibliotekai grąžinti 24 valandas per parą. Šios dėžės neturi jokių elektroninių prietaisų, todėl grąžinimo metu

„neatpažįstama“ nei knyga nei skaitytojas. Jų taikymo paskirtis - paskatinti skaitytojus jiems patogiu laiku sugrąžinti bibliotekai pasiskolintas, kartais laiku negrąžintas, o kai kuriais atvejais, padovanoti bibliotekai savo knygas. Kiek 2021 m. savitarna grąžinant dokumentus pasinaudojo skaitytojų, šiuo metu nėra galimybės apskaičiuoti. Pandemijos sąlygomis, kad būtų mažiau kontaktų ši paslauga buvo ir vis dar yra labai populiari. Tuo pačiu, tai buvo ir geras sprendimas, aptarnaujant skaitytojus bekontaktiniu būdu.

Siūlant skaitytojams modernias knygų grąžinimo technologijas, lygiagrečiai turėjo būti išspręsti ir kiti veiksniai, turintys tiesioginę įtaką knygų grąžinimo procesui. Siekiant sumažinti skolininkų skaičių ir bibliotekos sąnaudas, skirtas įprastam susirašinėjimui (pašto išlaidos) ar telefoniniams pokalbiams (ryšių išlaidos), primenant skaitytojui apie bibliotekai grąžintinas arba negrąžintas knygas, buvo sukurta vartotojų **automatinio informavimo sistema**, kuri bibliotekos nustatytu periodiškumu skaitytojų nurodytu elektroniniu paštu išsiunčia:

- perspėjimus skolininkams apie negrąžintus dokumentus – 1017;
- priminimus apie artėjančią dokumentų grąžinimo termino pabaigą, su interaktyvia galimybe prasiųsti dokumento išdavimą (internetinė nuoroda priminime) – 1020;
- informavimas apie paruoštą užsakymą – 964.

Užtikrinant aukščiau aprašytą vartotojui skirtą funkcionalumą, sistemoje realizuota ir darbuotojui skirta sąsaja - **elektroninių laiškų administravimo komponentė**, kurios pagalba skyriaus darbuotojas gali pats parengti elektroninių žinučių tekstų šablonus, stebėti, ar laiškai išsiųsti teisingai nurodytais adresais, esant reikalui, juos peradresuoti kitam padaliniiui, operatyviai atsakyti į skaitytojų klausimus, saugoti susirašinėjimo istoriją (tiek turinį, tiek ataskaitas). Automatinio informavimo sistemos pagalba skaitytojai gauna pranešimus apie besibaigiantį knygų grąžinimo terminą ir priminimą prasiųsti dokumento grąžinimo laiką. Modernizavus LIBIS, autoinformavimas taip pat neišvengė pokyčių, bet veikia. Dėl paskelbto karantino, delspinigiai nebuvo skaičiuojami ir galime daryti prielaidą, kad dėl to daugiau leidinių negražinta laiku ir nepratęstas terminas.

Bevielė viešoji interneto prieiga. Nuo 2018-ųjų rajono bibliotekose fiksuojama, kiek vartotojų naudojasi bevieliu ryšiu. 2021 m. prisijungimų skaičius buvo 41 134. Iš jų viešojoje bibliotekoje – 21 197 (2020 m. - 3 263).

Informaciją apie bibliotekos paslaugas, tame tarpe ir elektronines, karantino laikotarpiu užtikrino ir bibliotekų socialiniai tinklai. Socialinius tinklus turi ne tik viešoji bet ir 37 bibliotekos padaliniai (iš jų, 2 muziejai). Jie, telefonas, el. paštas ir buvo pagrindiniai komunikacijos kanalai karantino laikotarpiu. Bendravimui, ypač profesinėje srityje, rajono bibliotekininkai naudojo ir Zoom (vykdant NVŠ programas), skype, Ms Teams skaitmenines platformas.

6.6. Kraštotyros veikla. Kraštotyrinės veiklos koordinavimas

Veiklos kryptys - bet kokios formos dokumentų, turinčių informacijos apie Panevėžio rajoną, kaupimas, saugojimas, tvarkymas bibliotekoje bei šios sukauptos informacijos populiarinimas ir sklaida. Rengiami jubiliejinių datų kalendoriai, parodos, skaitomi pranešimai, organizuojami renginiai, rašomi straipsniai.

2021 metais, vykdant kraštotyros veikla, ypatingas dėmesys buvo skiriamas Juozo Zikaro metams ir Gabrielės Petkevičaitės-Bitės 160-osioms gimimo metinėms paminėti.

Kraštiečiui skulptoriui J. Zikarui atminti, vykdytas projektas „Praeities ir dabarties koliažas“, kurį finansavo Lietuvos kultūros taryba ir Panevėžio rajono savivaldybė. Panevėžio rajono viešosios bibliotekos projektas suteikė galimybę rajono žmonėms geriau pažinti skulptoriaus Juozo Zikaro kūrybą. Kilnojamoji paroda „Lietuvos tapatybės ženklais tapę Juozo Zikaro kūriniai“ eksponuojama Panevėžio regiono kultūros įstaigose, mokyklose, norinčiose skleisti žinias apie garsiojo kraštiečio J. Zikaro kūrybą.

Projekto sklaidai parengtas 2022 m. kalendorius, skirtas Juozui Zikarui. Administracinis-istorinis žinynas „Pajstrio seniūnijos gyvenamosios vietos, kuriame pateikta informacija ir apie gimtąjį J. Zikaro Paliukų kaimą, perduoti Lietuvos Nacionalinei Martyno Mažvydo bibliotekai, Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės-Bitės, Panevėžio regiono viešosioms bibliotekoms garantuoja išliekamąją vertę.

2021 m. kovo 30 d. sukako 160 metų, kai Panevėžio rajone gimė rašytoja, pedagogė, visuomenės veikėja Gabrielė Petkevičaitė-Bitė. Panevėžio rajono savivaldybės viešoji biblioteka šiai sukakčiai pažymėti skyrė

renginių ciklą „Kultūros keliai: stotelė Gabrielė Petkevičaitė-Bitė“. Rajono vaikai buvo kviečiami kurti Atviruką Bitei naudojant skaitmenines technologijas. Sukurtas vaizdo įrašas, kuriame aktorės Astos Preidytes skaitoma rašytojos kūryba, vyko įvairūs konkursai ir kitos veiklos rajono bibliotekose.

Projektai:

„Praeities ir dabarties koliažas“. Gautas finansavimas iš Lietuvos kultūros tarybos (2989 Eur).

Fondas. Ataskaitiniais metais Kraštotyros fonde buvo sukaupta 2 466 egz., fondas papildytas 119 egz., iš kurių 60 laikraščio „Tėvynė“ komplektų perduota iš naikinamos Saugyklos. Rengiami bibliografiniai analiziniai įrašai iš rajono laikraščio „Tėvynė“ ir siunčiami į NBDB – 813 įrašų.

Skaitmeninimas. Suskaitmeninti 1966 m. laikraščio „Tėvynė“ 154 numeriai.

Panevėžio rajono savivaldybės viešosios *bibliotekos svetainėje* kraštotyros meniu skiltys 2021 metais papildytos nauja informacija: pateikta informacija apie naujai gautus kraštotyros leidinius, išleistus bibliotekos leidinius, įkeltas 2020 m. Panevėžio rajono jubiliejinių datų kalendorius, papildytas žymių kraštiečių sąvadas, Panevėžio rajono literatų klubo „Polėkis“ metų veiklos apžvalga. Bibliotekos svetainės naujienose skelbiama informacija apie kraštotyros veiklą.

Kraštotyros užklauso, konsultacijos: Parengti atsakymai į vartotojų pateiktas užklauso žodžiu, telefonu ir elektroniniu paštu. Pateikiant atsakymus reikalinga informacinė medžiaga skenuojama ir siunčiama elektroniniu paštu arba spausdinama ir pateikiama interesantams. Kaimo bibliotekų darbuotojams parengtas pranešimas „Kraštotyros informacijos paieškos galimybės internete“.

Informacijos sklaida:

Parašomos ir įkeliamos į svetainę Naujai gautų kraštotyros leidinių apžvalgos. Bibliotekos svetainėje aprašomi kraštotyros renginiai, Panevėžio rajono literatų klubo „Polėkis“ susitikimai.

Renginiai:

- Dėl karantino įvyko tik 4 Panevėžio rajono literatų klubo „Polėkis“ narių susitikimai.
- Parengta paroda „Lietuvos tapatybės ženklais tapę Juozo Zikaro kūriniai“, kuri buvo eksponuojama Pajstrio viešojoje bibliotekoje ir <https://panbiblioteka.lt/lt/virtualios-galerijos/8476-lietuvos-tapatybes-zenklais-tape-juozo-zikaro-kuriniai>.
- „Laisvės paminklo kūrėjas“. Dokumentų paroda, skirta skulptoriaus Juozo Zikaro metams paminėti ir virtualus pristatymas <https://panbiblioteka.lt/lt/naujienos/8542-atlikes-pareiga-svietejo>.
- „Gamtininkas Antanas Slučka – Panevėžio rajono Garbės pilietis“. Virtualus pristatymas <https://panbiblioteka.lt/lt/naujienos/7881-panevezio-rajono-garbes-pilietis-antanas-slucka>.
- Minėjome rašytojos ir visuomenės veikėjos Gabrielės Petkevičaitės-Bitės 160-ąsias gimimo metines. Šiai datai Asta Preidyte skaitė rašytojos grožinę literatūrą. Sukurtas filmas <https://www.youtube.com/watch?v=4J4LM7Qjr6M>.
- Panevėžio rajono viešosios bibliotekos Ėriškių bibliotekoje kalbininkui Juozui Balčikonui įrengtas atminimo kambarys. Ekspozicijoje - istorinė medžiaga apie žymaus kraštiečio gyvenimą, asmeniniai daiktai, knygos. Sukurtas filmas <https://www.youtube.com/watch?v=s1MEPQ81ICl>.
- „Krekenavos krašto metraštinkas“. Virtualus Jono Žilevičiaus gyvenimo ir veiklos pristatymas, skirtas 100-osioms gimimo metinėms <https://panbiblioteka.lt/lt/naujienos/8425-krekenavos-krašto-metraštinkas-2>.
- Panevėžio rajono savivaldybėje eksponuojama bibliotekos parengta kilnojamoji paroda „Kultūrinės atodangos“. Šioje parodoje pristatomas Panevėžio rajono kultūros paveldas: istorinės atminties paminklai, žymintys svarbiausius Lietuvos įvykius, gamtos paminklai, dailės paveldas, architektūros paveldas.
- Panevėžio rajono savivaldybės viešoji biblioteka dalyvavo virtualiame „Vasaros knygų fiesta“ renginyje, kuriame pasakojo apie bibliotekos leidžiamą žinytų seriją „Panevėžio rajono seniūnijų gyvenamosios vietos. Administracinis-istorinis žinytas“. Jau išleisti Smilgių, Karsakiškio, Krekenavos, Miežiškių, Naujamiesčio, Pajstrio ir Raguvos seniūnijų žinytai. Bibliotekos sukurtais vaizdo reportažais pristatėme Juozo Tumo-Vaižganto ir knygnešių muziejų, Puziniškio muziejų (Gabrielės Petkevičaitės – Bitės gimtinė). <https://www.youtube.com/watch?v=htLyFqPw1Qs&t=2s>

○ Organizuotas konkursas „Aplankyk Juozo Zikaro atminimo įprasminimo vietas“, skirtas skulptoriaus J. Zikaro metams.

○ „Atlikęs pareigą švietėjo“. Virtualus Mato Grigonio gyvenimo ir kūrybos pristatymas <https://panrbiblioteka.lt/lt/naujienos/8542-atlikes-pareiga-svietejo> .

Parengti teminiai aplankai:

- „Panevėžio rajono garbės pilietis 2021 – gamtininkas Antanas Slučka“.
- „Gabrielės Petkevičaitės-Bitės literatūrinės premijos laureatas 2021 – Juozas Šikšnelis“.
- „2021-ieji - Juozo Zikaro metai“.

Bibliotekos leidiniai

○ Juknevičius P. Panevėžio seniūnijos gyvenamosios vietos. Administracinis-istorinis žinynas. Panevėžys, 2021 (Panevėžio rajono savivaldybės spaudinių leidybos rėmimo projektas)

○ Juknevičius P. Pajstrio seniūnijos gyvenamosios vietos. Administracinis-istorinis žinynas. Panevėžys, 2021 (Lietuvos kultūros tarybos projektas „Praeities ir dabarties koliažas“:

Per metus parengti **kraštotyros darbai:**

Panevėžio rajono jubiliejinių datų kalendorius 2022. <https://panrbiblioteka.lt/lt/naujienos/8644-2022-panevezio-rajono-jubiliejiniu-datu-kalendorius>.

Kraštotyros veikla rajono bibliotekose

Raguvos bibliotekoje vyko virtualus dailiausio konkurso, Krekenavos, Piniavos bibliotekos Socialiniuose tinkluose - virtualus pristatymas „Prozininkei, publicistei, kritikei Gabrielei Petkevičaitėi- Bitei – 160, Šilų bibliotekos „Gabrielės Petkevičaitės – Bitės pėdsakai laiko neištrinami“, Trakiškio bibliotekos „Gyvenimas tėvynei ir žmogui“. Tiltagalių bibliotekos FB virtuali paroda „Laiškai“, Berniūnų bibliotekos virtuali dokumentų paroda „Jos kelias buvo sunkus ir duobėtas“, Bernatonių bibliotekos „Gabrielė sielos, ne luomo bajorė...“, Jotainių bibliotekos „Gabrielės keliais“, Šilagalio bibliotekos virtuali paroda „Puziniškio šviesulys“, „Prisiminimai apie kuklią, bet didelės sielos asmenybę“, Vadoklių bibliotekos „Prisiminimai apie kuklią, bet didelės sielos asmenybę“.

Karsakiškio biblioteka parengė virtualų renginį „Pasikalbėjimai“, Upytės biblioteka „Gabrielės Petkevičaitės-Bitės puslapiais“. Renginiai skirti Gabrielės Petkevičaitės-Bitės 160-osioms gimimo metinėms paminėti.

VII. METODINĖ VEIKLA

Bibliotekų veikloms didele dalimi persikėlus į virtualią erdvę, buvo ieškoma metodų ir būdų šių veiklų efektyvumui užtikrinti. Todėl didelis dėmesys buvo skiriamas planuotų veiklų pateikimui bibliotekų FB paskyroje. Tuo tikslu buvo nuolat peržiūrima kiekvienos bibliotekos pateikiama informacija, analizuojama jos kokybė, jos pasiekiamumas vartotojui, aiškinamasi klaidos ir tobulinimo galimybės teikiamos rekomendacijos, kad komunikuojant socialinėje erdvėje būtų laikomasi profesionalumo ir etikos kriterijų, kad būtų paisoma autorių teisių reikalavimų.

Darbuotojai buvo skatinami kūrybingai ir inovatyviai pristatyti bibliotekų paslaugas ir veiklas, įtraukiant į jas ir mikrorajono gyventojus. Dauguma bibliotekų šioje srityje atrado virtualų ryšį su skaitytojais, įtraukdami juos į konkursus, akcijas, knygų aptarimus, skelbdami jų kūrybinius darbus.

Bibliotekų darbuotojų pasitarimai tęsėsi virtualioje Teams aplinkoje. Tokia forma pasiteisino, nes galima buvo operatyviai suburti darbuotojus iš skirtingų rajono vietovių, jie galėjo pristatyti savo veiklas, diskutuoti su kolegomis iš savo darbo vietų.

Nuolat buvo atliekama bibliotekinio darbo kiekybinės išraiškos stebėseną, analizuojant statistinius rodiklius, fiksuojančius vartotojų skaičių, apsilankymus, dokumentų išduotį, elektroninių paslaugų apskaitą. Tuo

tikslu buvo paruoštos metodinės rekomendacijos, išaiškinančios statistinių duomenų apskaitos tvarką – fiksavimą elektroniniuose dienoraščiuose bei kiekvieną mėnesį pateikiant rodiklių duomenis paruoštose lentelėse. Atnaujinta bibliotekos muziejų statistinių duomenų pateikimo forma, paruoštos metų planų ir ataskaitų naujos formos. Organizuotos teminės konsultacijos (atrankinės apskaitos, užklausų, virtualių renginių apskaitos, veiklų planavimo klausimais). Siekiant įsisavinti inovatyvius informacijos pateikimo būdus, buvo organizuotas seminaras „Skaitmeninės vizualizacijos kūrimo ir taikymo aspektai“. Dalyviai mokėsi apdoroti ir pateikti informaciją, naudodamiesi maketavimo, nuotraukų redagavimo platformomis, taikydami vizualius įrankius sukurtuose darbuose. Pasak bibliotekininkų, šios įgytos žinios pasitarnaus perteikti vartotojams informaciją patrauklesniu formatu, padės populiarinti bibliotekose saugomą krašto pažinimo medžiagą, ją vizualizuojant skaitmeninėje erdvėje. Biblioteka organizavo seminarą bibliotekininkams „Skaitmeninės vizualizacijos kūrimo ir taikymo aspektai“ (lektorius D.Širvinskas). Mokymus „LIBIS mokymai pradedantiesiems“ bei „Atstovavimo mokymai“ parengė ir pravedė grupėms bibliotekos darbuotojos R.Karpinskienė ir E.Grucienė. Bibliotekos darbuotojai taip pat dalyvavo suaugusiųjų švietimo programos užsiėmimuose, skirtuose įvairioms terapijos formoms – rašymo, piešimo, biblioterapijai ir pan. Didelio susidomėjimo sulaukė J.Mandrijauskaitės nuotolinis užsiėmimas „Kaip atrasti savo autorių ir knygą?“.

Minint viešosios bibliotekos veiklos 70-metį, buvo siekiama atskleisti bibliotekų, esančių dvylikoje rajono seniūnijų, gerąsias patirtis, kurios prisidėjo prie rajono gyventojų kultūrinio, informacinio švietimo, skaitymo skatinimo, skaitmeninių įgūdžių ugdymo. Tuo tikslu buvo organizuotas konkursas „Bibliotekos sėkmės istorija“. Konkurso gairėse buvo siūloma iškelti bibliotekos problemą ir atskleisti priemones, taikytas jai spręsti, išvardinant pasiektus rezultatus. Komisijos nariai geriausiai įvertino darbus, kuriuose atskleistos šios sėkmės istorijos: Smilgių - sukurtas bibliotekos virtualus socialinis tinklas (FB), įtraukiantis bendruomenę į kultūrinę skaitymo skatinimo veiklas, Trakiškio – krašto istorijos, žymių žmonių pristatymai; Gustonių, Linkaučių – įvairių naujų funkcijų bibliotekose atsiradimas; Upytės, Naujamiesčio, Daniūnų – skaitmeniniai mokymai, sveikatinimo projektų veiklos; Paliūniškio – veiklos virtualioje erdvėje pandemijos laikotarpiu; Vadoklių, Katinų, Pajstrio – renginiai, užsiėmimai, dalyvavimas akcijose, viktorinose; Jotainių – vaikų skaitymo skatinimo veiklos.

Sėkmės istorijų atskleidimas padėjo kiekvienai rajono bibliotekai įsivertinti savo veiklas ir toliau siekti gyventojams suteikti kuo daugiau galimybių savišvietai, tobulėjimui, prasmingam laisvalaikiui.

Biblioteka savo patirtis bei sukauptas kompetencijas stengiasi pristatyti dalyvaudama įvairiuose konkursuose. Buvo paruošta ir pristatyta medžiaga Savivaldybių viešųjų bibliotekų asociacijos organizuotam konkursui „Skaitmeninio raštingumo mokymų lyderis“. Panevėžio apskrities G.Petkevičaitės-Bitės bibliotekos „Ad Astra“ nominacijai buvo pristatyta Piniavos bibliotekos vyresn. bibliotekininkė Jolanta Šimeliūnienė, pristatant jos kūrybingą, išradinę veiklą, teikiant bibliotekos paslaugas jaunesiems skaitytojams bei Piniavos bendruomenės nariams.

Kaip ir kasmet, bibliotekos veiklos vainikuojamos tradiciniu renginiu „Ištikimi knygai“, kuris šias metais buvo suruoštas minint bibliotekos veiklos 70-metį. Direktorė Rūta Bagdonienė akcentavo įstaigos pokyčius, įsisavinant naujas technologijas, modernias darbo formas, projektines veiklas. Išrinkta ir šventėje paskelbta metų bibliotekininkė. Ja tapusi skaitytojų aptarnavimo skyriaus vedėja įvertinta už aktyvų naujų technologinių sprendimų, atsiradusių vartotojų aptarnavimo sistemoje, įgyvendinimą, siekiant užtikrinti nenutrūkstamą skaitytojų prieigą prie knygų bei informacijos.

Spartėjančiame visuomenės procesų ir nenumatytų globalių situacijų sraute, bibliotekos ir ateityje susidurs su naujais iššūkiais. Todėl nuolat bus ieškoma būdų bei metodų, kaip būti reikalingiems esamose situacijose, kad pasitarnauti visuomenės švietimui.

Bibliotekų atstovavimas

Ataskaitiniais metais bibliotekos direktorė dalyvavo įvairių visuomeninių organizacijų veikloje:

Lietuvos bibliotekų taryboje,

Lietuvos nacionalinė skaitmeninė koalicija (narė),

Lietuvos viešųjų bibliotekų asociacija (prezidentės pavaduotoja),

Lietuvos bibliotekininkų draugija (Tarybos narė),
 Panevėžio teritorinė bibliotekų taryba (narė),
 G. Petkevičaitės – Bitės fondo valdyboje (narė),
 G. Petkevičaitės- Bitės literatūrinės premijos skyrimo komisijoje (narė),
 Panevėžio rajono leidybos komisijoje (narė).
 Biblioteka yra sisters Librares NAPLE narė.

7.1.Įvaizdžio formavimas ir ryšiai su visuomene

Informacija apie biblioteką			
Viešinimas	Iš viso	Viešoji biblioteka	Kaimo (miesto) bibliotekos
Spaudoje	37	19	11
Reportažai TV/ radijuje	2	1	1
Socialiniuose tinkluose	900	250	650

Spartėjant technologiniams procesams, bibliotekų įvaizdis dažnai formuojamas iš pateiktos informacijos viešojoje erdvėje, renginių, veiklų pristatymo. Todėl didelis dėmesys buvo skiriamas komunikacijos viešojoje erdvėje stiprinimui. Viešoji biblioteka informaciją teikia interneto svetainėje, feisbuk paskyroje bei Youtub kanale, o kaimo bibliotekos – tik Feisbuko paskyrose arba rajono savaitraštyje Tėvynė. Nuolat tobulinamos komunikavimo viešojoje erdvėje žinios, viešinimo kultūra, etika, teksto apdoravimo ir pateikimo būdai, informacinių pranešimų ruošimo metodika, paisoma autorinių teisių reikalavimų.

Pateikta informacija sulaukia teigiamos skaitytojų reakcijos - tai rodo didelis skaičius įrašų peržiūrų, pozityvių atsiliepimų. Lankytojai pamėgo Youtub kanale transliuojamus susitikimus su kūrėjais – vyko susitikimai su rašytojomis – I.Buivydaite, A.Ruseckaite, I.Jonušyte, psichologe A.Diliene, literatūros tyrinėtoja R.Bleizgiene. Dalyvauta G. Petkevičaitės – Bitės bibliotekos rengtoje laidoje „Literatūrinis žadintuvas“ - buvo pristatytos Petro Juknevičiaus išleistos knygos apie Panevėžio rajono seniūnijas. Ruošiami žaismingi „Maminukų akademijos“ virtualūs pristatymai, kurie populiarina šios srities veiklą ir pritraukia vis daugiau pačių mažiausių lankytojų.

Kūrybingai virtualią erdvę bibliotekos Feisbuke kuria Smilgių biblioteka (bibliotekininkė A.Šalkauskienė). Stengiamasi kurti patrauklų, nuoširdų kontaktą su vietos gyventojais, pristatant akcijas, konkursus, ekskursijas, pristatant knygas, įtraukiant vietos gyventojus diskutuoti, dalintis mintimis. Buvo sugalvota įdomi interaktyvi akcija „Bitės draugas“, kuri populiarino G.Petkevičaitės-Bitės gyventas vietas, ir sulaukė susidomėjimo ne tik iš vietos, bet ir iš kaimyninių – Pakruojo, Joniškėlio vietovių. Upytės biblioteka kuria žaismingą, spalvingą įvaizdį, operatyviai pristatydamą vykusias ir planuojamas veiklas.

Bibliotekų svarbą visuomenėje lemia ir bendradarbiavimas su kitomis įstaigomis. Bibliotekas su vietos įstaigomis sieja ne tik bendri renginiai, panašios veiklos, tačiau ir patalpų dislokacija: yra bibliotekų vienose patalpose su seniūnijomis, kultūros centrais, mokyklomis. Tokiu atveju biblioteka geriau pasiekama tam tikroms lankytojų grupėms. Pvz., Piniavos biblioteka, esanti mokyklos darželio patalpose, daug veiklų skiria vaikams, nemaža dalis renginių, įvairių knygų pristatymų ruošiami bibliotekininkei einant į klases ar mokyklos salę. Krekenavos, Naujamiesčio, Tiltagalių, Ėriškių, Šilų ir kt. – kultūros įstaigose esančios bibliotekos daug veiklų kuria kartu. Raguvo biblioteka puikiai įsijungė į organizuojamą renginį Raguvo 520-ųjų metų paminėjimą šventėje - "Kaip gera grįžti man tėviškėn...", pristačiusi parodą, pakvietusi kraštiečius istorikus. Bibliotekininkų tarpe yra vadovaujančių vietos bendruomenėms, todėl tos bibliotekos yra ypač populiarios tose vietovėse. Pvz. Velžio, Perekšlių bibliotekininkės yra tuo pačiu bendruomenių pirmininkės –ruošia tradicinius renginius bendruomenės žmonėms, organizuoja ekskursijas. Bibliotekos jau ne pirmus metus bendradarbiauja su neįgaliųjų draugija, keleto bibliotekų patalpose vyksta projekto „Socialinės rehabilitacijos paslaugos neįgaliesiems bendruomenėje“ užsiėmimai. Tarpiai bendradarbiaujama su TAU, kurių klausytojai yra visame rajone, rajono švietimo centru.

Bibliotekų tinklas visame rajone atlieka svarbią funkciją bendruomenės gyvenime - bendradarbiavimas su kitomis įstaigomis ir partnerystė yra veiksniai, lemiantys bibliotekos svarbą. Bendra veikla suteikia galimybę

jungti ir vienyti kaimo žmones. Į kaimo biblioteką einama mokytis, tvarkyti įvairių reikalų, spręsti problemų, kurti, bendrauti.

Bibliotekų veiklos atsispindi ir žiniasklaidoje. Pagrindiniai šaltiniai – savaitinis rajono laikraštis „Tėvynė“, Panevėžio dienraščiai – „Sekundė“, „Panevėžio balsas“. Dažnai iš bibliotekų veiklų informacija pateikiama „Savivaldybių žiniuose“, „XXI amžiuje“. Aktyviausiai savo veiklas „Tėvynės“ laikraštyje pristato Upytės biblioteka bei rajono viešoji biblioteka, Puziniškio muziejus. Įdomu, kad Velžio biblioteka kartu su bendruomene įkūrusi kaimo laikraštį „Velžio balselis“, kuris tapo nepaprastai populiarus.

Spaudoje visada plačiai nušviečiamas G.Petkevičaitės –Bitės literatūrinės premijos teikimas, viešinta bibliotekose vykdoma projektinė veikla, viešosios bibliotekos leidžiami leidiniai, elektroninės paslaugos gyventojams. Bibliotekos 70-mečio proga buvo publikuotas interviu su direktore R.Bagdoniene apie bibliotekos veiklas, kalbinta Metų bibliotekininke R.Karpinskiene, Ėriškių bibliotekoje dirbusi D.Zimaitienė. LRT laidoje „Labas rytas“ apie darbą su skaitytojais pasakojo Daukniūnų bibliotekininkė A.Krištaponytė.

Bibliotekų informacija viešinama ir interneto portaluose, svetainėse panskliautas.lt, [15 min.lt](http://15min.lt), panrs.lt ir kt.

7.2. Projektai. Tyrimai

7.2.1. Projektai

2021 m. įgyvendinta 16 nacionalinių ir vietos projektų bei programų:

Projektai	Lėšos, Eur
1. „Interaktyvus žvilgsnis į krašto istoriją“	17000
2. „INTERaktyvūs žaidimai: Maminukų akademijos edukacijos“.	6000
3. „Praeities ir dabarties koliažas“	2989
4. „Panevėžio seniūnijos gyvenamosios vietos“	400
5. „Mokykimės ir tobulėkime: neformalaus švietimo veiklos suaugusiems“	1400
6. „Molainių kaimo bendruomenių narių psichikos sveikatos stiprinimas naudojant dailės terapiją“	700
7. „Visuomenės sveikatos gerinimas Upytėje“	480
8. „Sveikatos laiptais aukštyn 2“	1000
9. „Gyventojų sveikatos mitybos ir fizinio aktyvumo skatinimas Smilgių seniūnijoje“	500
10. „Saugus ir sveikas gyvenimo būdas“	650
11. „Šviesuolės Bitės takais“	550
12. „Sveikatingumo paieškos bibliotekoje“	800
13. Neformaliojo vaikų švietimo (NVŠ) programa „Mes esam ETNO II“ 2021 m.	858
14. Neformaliojo vaikų švietimo (NVŠ) programa „Etninės kultūros pažinimas“ 2021 m.	1012
15. Neformaliojo vaikų švietimo (NVŠ) programa „PAŽĖSTU SAVE IR SAVO TAUTĄ“ 2021 m.	1830
16. Neformaliojo vaikų švietimo (NVŠ) programa „Naujarodžių vasarotojai“ 2021	840

Biblioteka tęsė projektų „Gyventojų skatinimas išmaniai naudotis internetu atnaujintoje viešosios interneto prieigos infrastruktūroje“ ir „Prisijungusi Lietuva“ veiklas.

Ataskaitiniais metais biblioteka įsijungė į projekto „Autizmo spektro ir kitų kalbos, komunikacijos ir elgesio sutrikimų turintiems asmenims draugiškų bibliotekų tinklo diegimas“ veiklas, įsigijo priemonių rinkinius ir tapo Biblioteka visiems.

Kaip ir kasmet buvo parengtas ir įgyvendintas suaugusiųjų švietimo projektas. Jo metu įvyko 6 nuotoliniai užsiėmimai rajono gyventojams ir įstaigų darbuotojams.

7.2.2. Tyrimai

Ataskaitiniais metais, siekiant išsiaiškinti Panevėžio rajono savivaldybės viešosios bibliotekos bibliotekininkų kvalifikacinius poreikius, buvo parengta anketa. Pasitarimo metu apibendrinti ir naudojami veikloje apklausos rezultatai.

VIII. PERSONALAS

8.1. Darbuotojų skaičius

Bibliotekos sistemoje yra 71,75 etatų. 2021 metais rajono Centralizuotoje bibliotekų sistemoje dirbo 51 bibliotekininkas. Iš jų:

- Profesionalių bibliotekininkų, dirbančių pilną darbo dieną - 45,
- Profesionalių bibliotekininkų, dirbančių nepilną darbo dieną - 6. Iš jų;
 - viešojoje bibliotekoje – 1,
 - kaimo bibliotekose – 5.

Profesionalių bibliotekininkų išsilavinimas,

Su aukštuoju iš viso – 34:

- viešojoje bibliotekoje – 12.
- Miesto bibliotekoje – 1,
- kaimo bibliotekose – 21.

Su aukštesniuoju iš viso – 16:

- viešojoje bibliotekoje – 3.
- Miesto bibliotekoje – 1.
- kaimo bibliotekose – 12.

Kitas išsilavinimas. Iš viso – 1.

- kaimo bibliotekose – 1.

2021 metais iš darbo viešojoje ir Ēriškių bibliotekose išėjo pensinio amžiaus sulaukusios darbuotojos.

8.2. Darbuotojų profesinės kvalifikacijos kėlimas

Ataskaitiniais metais bibliotekininkai daugiausiai kvalifikaciją kėlė nuotoliniu būdu. Buvo dalyvauta Lietuvos Nacionalinės M. Mažvydo bibliotekos, Panevėžio apskrities G.Petkevičaitės-Bitės viešosios bibliotekos, projekto „Prisijungusi Lietuva“, rajono švietimo centro ir kitų organizacijų rengtuose mokymuose bei seminaruose profesinei kompetencijai kelti ir ugdyti. 2021 m. pagal parengtą LIBIS SAP mokymų programą, praveisti pradiniai mokymai šešių rajono bibliotekų darbuotojams. Programinė įranga viešosios bibliotekos padaliniuose pradėta diegti ir mokyti darbuotojus balandžio mėn. nuotoliniu būdu. Karantinas pakoregavo ir LIBIS mokymų formą, buvo organizuoti virtualūs grupiniai ir individualūs mokymai. Gegužės – birželio mėnesiais po vieną sykį apsilankyta bibliotekose ir konsultuota tiesiogiai.

Lentelėje pateikti duomenys apie kvalifikacijos renginių organizatorius ir dalyvių skaičius.

Eil. Nr.	Seminarų/ mokymų tema	Organizatorius	Dalyvių skaičius
----------	-----------------------	----------------	------------------

1.	Nuotoliniai mokymai: „Lietuvių ir užsienio šalių literatūros naujienų apžvalga informavimo ir konsultavimo paslaugų gerinimui socialinę atskirtį patiriančioms visuomenės grupėms“.	Panevėžio apskrities G.Petkevičaitės-Bitės viešoji biblioteka	5
2.	Nuotoliniai mokymai: „Microsoft Teams“ programos“	Panevėžio apskrities G.Petkevičaitės-Bitės viešoji biblioteka	2
3.	Nuotoliniai mokymai: „Prenumeruojamų duomenų bazių panaudos statistika ir paieškos ypatumai“.	Panevėžio apskrities G.Petkevičaitės-Bitės viešoji biblioteka	2
4.	Nuotolinis seminaras „Profesinės kvalifikacijos kėlimo galimybės pasinaudojant įvairių fondų dotacijomis“.	Panevėžio apskrities G.Petkevičaitės-Bitės viešoji biblioteka	3
5.	Nuotoliniai mokymai „Nemokamos debesų paslaugos ir jų taikymo galimybės bibliotekose“.	Panevėžio apskrities G.Petkevičaitės-Bitės viešoji biblioteka	6
6.	Nuotoliniai mokymai. Projektų rengimas. Praktika.	Panevėžio apskrities G.Petkevičaitės-Bitės viešoji biblioteka	6
7.	„Natų, garso ir vaizdo įrašų katalogavimas“.	Panevėžio apskrities G.Petkevičaitės-Bitės viešoji biblioteka	1
8.	Nuotoliniai mokymai: Skaitymas kitaip: „Sensorinių skaitymų“ organizavimo metodika ir įgyvendinimas bibliotekoje.	Panevėžio apskrities G.Petkevičaitės-Bitės viešoji biblioteka	1
9.	Mokymai: Edukacinių pasakojimo programų kūrimas.	Panevėžio apskrities G.Petkevičaitės-Bitės viešoji biblioteka	3
10.	Inžinerinio paketo įrangos mokymai. Projektas „Prisijungusi Lietuva: efektyvi, saugi ir atsakinga Lietuvos skaitmeninė bendruomenė“ – Nuotoliniai mokymai skirti išmokti naudotis Eksperimentinio paketo įranga.	Lietuvos Nacionalinė M.Mažvydo viešoji biblioteka	1
11.	Nuotoliniai LIBIS sistemos mokymai: LIBIS Administratorių mokymai; Ibiblioteka.lt portalo administratorių mokymai; Skaitytojų administravimo (administratorius) mokymai; Skaitytojų aptarnavimo (darbuotojas) mokymai; El. paslaugų vykdymo/administravimo mokymai.	Lietuvos Nacionalinė M.Mažvydo viešoji biblioteka	1
12.	„Nuotolinis seminaras „Kultūros paveldas virtualioje erdvėje: teorija ir praktika“.	Lietuvos Nacionalinė M.Mažvydo viešoji biblioteka	1
13.	Nuotoliniai LIBIS sistemos mokymai: Skaitytojų aptarnavimo (darbuotojas) mokymai;	Lietuvos Nacionalinė M.Mažvydo viešoji biblioteka	30
14.	Mokymai: „Biblioterapijos taikymas bibliotekose“.	Lietuvos Nacionalinė M.Mažvydo viešoji biblioteka	1
15.	Nuotoliniai mokymai: „EBSCOhost“ platformos paieškos galimybių naujiems vartotojams apžvalga;	Lietuvos Nacionalinė M.Mažvydo viešoji biblioteka	1
16.	Nuotolinio mokymo(si) organizavimas „Moodle“ aplinkoje.	Lietuvos Nacionalinė M.Mažvydo viešoji biblioteka	1
17.	Kultūrinis edukacinis forumas: Kultūra atrakina.	Lietuvos Nacionalinė M.Mažvydo viešoji biblioteka	3
18.	Nuotoliniai LIBIS sistemos mokymai „LIBIS bibliografinių įrašų sudarymo naujovės ir pasikeitimai“.	Lietuvos Nacionalinė M.Mažvydo viešoji biblioteka	1
19.	The rights of the school– a school for the rights. “Europos žinių centras IC Bosco Chiesanuova” (Verona); Active citizenship & role of the elderly in society. “Europos žinių	Panevėžio r. švietimo centras	1

	centras IC Bosco Chiesanuova" (Verona);		
20.	Darbo užmokesčio naujovės	Panevėžio r. švietimo centras	2
21.	Biblioterapija gali tau padėti. Seminarų ciklas	Panevėžio r. švietimo centras	5
22.	Nuotoliniai mokymai: Kaip auginami genijai ir milijonieriai? Žydų pedagogikos principai"	Gyvenimo Universitetas LT	1
23.	Nuotoliniai mokymai: Kad skaityti galėtų visi: biblioteka, kuri vienija".	Lietuvos aklųjų biblioteka;	1
24.	Nuotoliniai mokymai „Rašymo terapija“, „Kaip rasti savo autorių ir knygą?“, „Psichologinis atsparumas: šiuolaikinio žmogus išgyvenimo strategijos“.	Panevėžio r. savivaldybės viešoji biblioteka	12
25.	Mokymai bibliotekos darbuotojams „Skaitmeninės vizualizacijos kūrimo ir taikymo aspektai“.	Panevėžio r. savivaldybės viešoji biblioteka	41
26.	Atstovavimo mokymai	Panevėžio r. savivaldybės viešoji biblioteka	5
27.	LIBIS mokymai pradedantiesiems	Panevėžio r. savivaldybės viešoji biblioteka	5
28.	Skaitmeninė vizualizacija. Mokymai bibliotekininkams	Panevėžio r. savivaldybės viešoji biblioteka	10
29.	„Išmani biblioteka – erdvė kurti ir augti“ Prisijungusi Lietuva;	Prisijungusi Lietuva;	1
30.	„Viešosios paslaugos internetu kiekvienam“. Prisijungusi Lietuva;	Prisijungusi Lietuva;	1
31.	Viešųjų pirkimų naujovių taikymas: praktinės rekomendacijos, mažos vertės pirkimai “	UAB Žinių centras	2
32.	„Viešųjų pirkimų vykdymas pradedantiesiems 2021 m.“,	VŠĮ „Viešųjų pirkimų agentūra“	2
33.	Darbuotojų saugos mokymai	Verslo aljansas	1
34.	„Neformalusis suaugusiųjų švietimas regionuose“, skirtuose neformaliojo suaugusiųjų švietimo koordinatoriams, organizatoriams ir tiekėjams	Lietuvos suaugusiųjų švietimo asociacija	1
35.	Programa "Vadovų akademija"	VŠĮ Mokymosi mokykla	1

Bibliotekos atstovai dalyvavo Panevėžio teritorinės bibliotekų tarybos ir darbo grupių, LBD Tarybos, Viešųjų bibliotekų asociacijos posėdžiuose.

8.3. Darbuotojų veiklos efektyvumo rodikliai

- vartotojų skaičius 1 bibliotekininkui –119
- lankytojų skaičius vienam bibliotekininkui – 1 425
- vienas bibliotekininkas vidutiniškai per metus išdavė –5 114 fiz. vnt.

IX. Materialinė bazė

9.1. 2021 metais atlikti remonto darbai:

Per 2021 metus suremontuota Velžio biblioteka, įrengiant sanitarinius mazgus, keičiant elektros instaliaciją, išplečiant patalpas.

Vidaus patalpų remontas atliktas Puziniškio G.Petkevičaitės –Bitės muziejuje, dažant sienas, įrengiant rūšio drenažą bei patalpų ventiliaciją . Tam iš savivaldybės skirta 37 472 Eur.

Į renovuotą Krekenavos kultūros centro pastatą buvo perkelta Krekenavos biblioteka. Po remonto bibliotekos patalpos tapo modernios ir šiuolaikiškos. Velžio ir Krekenavos bibliotekoms nupirkti nauji baldai.

Baldai dalinai atnaujinti Ramygalos bibliotekoje. Bibliotekos lėšomis ir jėgomis atnaujintas M. Grigonio muziejaus pastato fasadas.

Bibliotekų materialinė bazė gerėja. Visose rajono bibliotekose yra internetas, bevielis ryšys, telefonai. Skiriant naujas patalpas, atsižvelgiama į skaitytojų poreikius. Ataskaitiniais metais dėl remonto darbų, prastesnėse patalpose veikė Krekenavos ir Smilgių bibliotekos.

Einamuosius remontus reikėtų atlikti dar 10 -oje kaimo bibliotekų.

9.2. Inventoriaus būklė

Per ataskaitinius metus įsigyti nauji baldai Velžio ir Krekenavos bibliotekoms. Pagal poreikį atnaujintas inventorių ir kitose bibliotekose, ypatingai tose, kur vykdomos Vaikų dienos centro veiklos. Įsigyta reikiama edukacinėms veikloms įranga, lauko ir stalo žaidimų rinkiniai ir kt.

Viešosios bibliotekos lauko erdvė pasipildė medžio skulptūromis.

Iš projektinių veiklų gauta nauja kompiuterinė, organizacinė įranga, televizoriai, gerina ne tik bibliotekų technines galimybes, bet ir formuoja bibliotekų, kaip šiuolaikiškų kultūros įstaigų įvaizdį, bei leidžia teikti kokybiškas laisvalaikio paslaugas. Rajono bibliotekose yra 192 darbo vietos skaitytojams, prijungtos prie interneto.

9.3. Bibliotekų patalpos

Bendras bibliotekų patalpų plotas – 5 413 m². Iš jų,

- naudingas plotas bibliotekos funkcijoms atlikti – 3 198 m²
- Lentynų apskaita:
 - viso fondo lentynų metrų skaičius – 5 689
 - atviro fondo lentynų metrų skaičius – 5 589

9.4. Techninis aprūpinimas

9.4.1. Aprūpinimas kompiuteriais

2021 m. kompiuterizuotų darbo vietų skaičius – 258 (įskaitant mokymų klases, planšetinius ir mikrokompiuterius):

- skirta vartotojams – 192
- skirta darbuotojams – 66

Kompiuterizuotų darbo vietų skaičius Viešojoje bibliotekoje – 55

- skirta vartotojams – 25
- skirta darbuotojams – 30

Kompiuterizuotų darbo vietų skaičius Miesto bibliotekoje – 9

- skirta vartotojams – 7
- skirta darbuotojams - 2

Kompiuterizuotų darbo vietų skaičius Kaimo bibliotekose – 207

- skirta vartotojams -173
- skirta darbuotojams – 34

Panevėžio rajono savivaldybei su Lietuvos nacionaline Martyno Mažvydo biblioteka pasirašius bendradarbiavimo sutartį, pagal kurią vykdant projektą „Gyventojų skatinimas išmaniai naudotis internetu atnaujintoje viešosios interneto prieigos infrastruktūroje“ III projekto etapu, baigti atnaujinti visi bibliotekose esantys kompiuteriai, modemai, dalis apsauginių signalizacijų. Prie kompiuterinės įrangos gauta 10 televizorių. Viešojoje bibliotekoje yra specifinės įrangos paketai, skirti naudoti visose rajono bibliotekose. Tai Inžinerinis, Kūrybinis, Programavimo, Eksperimentinis paketai. Darbuotojams yra skirtos 64 kompiuterinės darbo vietos. Tai bibliotekų, muziejų, VDC darbuotojai. Bibliotekų darbuotojai didžiąja dalimi dirba su LIBIS programa. Atnaujinant

internetu prieigą kaimo bibliotekose, gauti galingesni įrenginiai bevieliam internetui, galintys fiksuoti prisijungimų skaičių.

Kompiuteriai įsigyti arba atnaujinti prie bibliotekų veikiančiuose Vaikų dienos centruose.

9.4.2. Aprūpinimas dauginimo technika

Dauginimo priemonių skaičius iš viso – 58 (įtraukiant 1 negatyvų ir nuotraukų skaitmeninimo skenerį, 1 rašalinį spausdintuvą nuotraukoms):

- skirta vartotojams – 42
- skirta darbuotojams – 16

Dauginimo priemonių skaičius Viešojoje bibliotekoje – 18

- skirta vartotojams – 4
- skirta darbuotojams – 14

Dauginimo priemonių skaičius Miesto bibliotekoje – 3

- skirta vartotojams – 1
- skirta darbuotojams – 2

Dauginimo priemonių skaičius Kaimo bibliotekose – 37

- skirta vartotojams – 37

X. Finansavimas

2021 m. viešosios bibliotekos biudžetą sudarė 1167,9 tūkst. Eur. Iš jų:

- Steigėjo lėšos – 1038,8 tūkst. Eur
- Valstybės lėšos – 55,2 tūkst. Eur
- Juridinių ir fizinių asmenų parama – 0,7 tūkst. Eur
- Projektai – 26,0 tūkst. Eur
- Gautos pajamos (lėšos gautos už mokamas paslaugas) – 1,7 tūkst. Eur

IŠLAIDOS sudarė 1167,2 tūkst. Eur. Iš jų:

- Darbo užmokesčiui – 862,2 tūkst. Eur
- Dokumentų įsigijimui – 55,9 tūkst. Eur, iš jų:

- knygoms – 41,2 tūkst. Eur
- periodikai – 14,7 tūkst. Eur
- elektroniniams ir kt. dokumentams – 0 tūkst. Eur

Kitos bibliotekos išlaidos (įmokos SODRAI, komunalinės paslaugos, ryšiai, smulkus patalpų remontas ir kt.) sudarė 249,9 tūkst. Eur.

IŠVADOS

PASIEKIMAI	Techninis aprūpinimas	Rajono bibliotekos pakankamai aprūpintos informacinėmis technologijomis ir šiuo metu atitinka sparčiai augančius vartotojų poreikius. Atnaujinta kompiuterinė ir programinė įranga, įkurtos ir atnaujintos darbo vietos vartotojams, pritaikytos dirbti su vaizdo, garso, grafine medžiaga, robotikos ar virtualios realybės įrenginiais, konstruktoriais, lavinančiais skaitmeninius gebėjimus.
	Virtualios paslaugos	Bibliotekos toliau išnaudoja socialinius tinklus ir kitą virtualią erdvę savo veiklų ir paslaugų reklamai bei plėtrai. Vyksta kultūriniai renginiai, mokymai, profesiniai susitikimai. Skaitytojai, naudojant socialinius tinklus nuolat informuojami apie naujus leidinius ir renginius.

	Leidybinė veikla	2021 m. biblioteka išleido 3 administracinius – istorinius žinynus: apie Panevėžio, Raguvos ir Pajstrio seniūnijų gyvenamąsias vietas.
	Bibliotekų tinklas	Nors ir mažėjant gyventojų skaičiui, išliko stabilus bibliotekų tinklas. Veikia 36 viešosios bibliotekos: viešoji, 34 kaimo ir 1 miesto bibliotekos.
	Projektinė veikla	Jau keleri metai bibliotekos paruošia nemažai projektų. Ataskaitiniais metais parengta 16 projektų. Projektinė veikla leido įgyvendinti bibliotekų kūrybinius sumanymus, naujomis veiklos formomis pritraukti lankytojus.

PROBLEAMOS	Mažėjantys rodikliai	Pandemijos laikotarpis ir blogėjanti demografinė situacija rajone išryškino šias problemas: mažėjant gyventojų skaičiui, bibliotekose buvo fiksuojamas vartotojų skaičiaus mažėjimas. Ataskaitiniais metais, dirbant karantino sąlygomis ir aptarnaujant vartotojus bekontakčiu būdu, organizuojant įvairias veiklas nuotoliniu būdu – mažėjo fizinių apsilankymų skaičius,
	Bibliotekos įranga ir patalpos	Pamažu, bet kas metai vis atnaujinama po vieną-dvi bibliotekas rajone, suremontuojamos patalpos, pastatom nauji baldai ir pan. Tačiau dar nemažai bibliotekų, ypač seniūnijų centruose dar laukia remontų ir baldų atnaujinimo.
	Personalas	Bibliotekininko profesija neatrodo patraukli dėl mažų atlyginimų (didėjantys darbo krūviai, profesinės kompetencijos reikalavimai), todėl į bibliotekas sunkiau pritraukti ir išlaikyti aukštos kvalifikacijos specialistus

Ataskaitą parengė:

Direktorės pavaduotoja Edita Grucienė